

**MYKOLOS ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
CIVILINĖS JUSTICIJOS INSTITUTAS**

INGA RUDINSKAITĖ

Magistrantūros iššestinių studijų Civilinės teisės specializacija

**INTERNETO VARDŲ IR JURIDINIO ASMENS PAVADINIMO
SANTYKIS: TEORINĖS IR PRAKTINĖS PROBLEMOS
Magistro baigiamasis darbas**

Darbo vadovė –
Lekt. dr. Rūta Stulgė

Vilnius, 2015

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. JURIDINIO ASMENS PAVADINIMO SAMPRATA.....	7
1.1. Juridinio asmens pavadinimo teisinė registracija.....	10
1.2. Juridinio asmens pavadinimo teisinė apsauga ir gynimas.....	18
2. DOMENŲ VARDŲ TEISINIAI ASPEKTAI.....	26
2.1. Domeno vardo samprata.....	27
2.2. Domenų vardų .lt registracija.....	34
2.3. Domeno vardo teisinis statusas bei teisinio reglamentavimo problema.....	37
3. GALIMI GINČŲ MODELIAI BEI PRAKTINĖS PROBLEMOS.....	44
3.1. Teisėti interesai.....	46
3.2. Ankstesnės teisės.....	52
3.3. Nesąžiningumas.....	54
3.4. Principo „pirmas laike, pirmas teisėje“ reikšmė bei taikymas.....	62
3.5. Domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų konfliktų sprendimo sąlygos.....	69
4. JURIDINIO ASMENS PAVADINIMO IR DOMENO VARDŲ SANTYKIS.....	71
IŠVADOS.....	73
PASIŪLYMAI.....	76
ANOTACIJA.....	77
SANTRAUKA.....	78
SUMMARY.....	79
LITERATŪRA.....	80
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ.....	86

ĮVADAS

Nuo tada, kai tik atsirado internetas, atrodo, pasaulis pradėjo suktis sparčiau. Atsiradus pirmiesiems domenų vardams ir visuomenei bei verslo atstovams supratus domeno vardo paskirtį ir reikšmę, didžioji dalis verslo persikėlė į internetą ir sėkmingai funkcionuoja ten domenų vardų pagalba. Šiandieną domeno vardas ir juridinio asmens pavadinimas yra gana glaudžiai vienas su kitu susiję. Juridinio asmens pavadinimas yra skirtas atskirti vienus juridinius asmenis nuo kitų, o domeno vardo pagalba juridinis asmuo yra identifikuojamas internete¹.

Interneto svetainių turėjimas šiandien tapo įprastu verslo standartu. Be to, interneto svetainės kuriamos ir talpinamos ne tik verslo, tačiau ir asmeniniais bei įvairiais socialiniais tikslais. Pasaulinis interneto tinklas suteikia galimybę virtualiai pristatyti savo verslą plačiam vartotojų būriui, skelbti aktualią informaciją, bendrauti su klientais, juos pritraukti ir t.t. Tačiau tam nepakanka vien tiktai susikurti interneto svetainę. Kiekvienam interneto tinklalapiui reikia aplinkos, kurioje jis veiktų, o tą galima padaryti įsigijus pasirinktą simbolinį vardą, dar vadinamą domeno vardu². Taigi šiandieną jau turbūt nesutiksime nei vieno verslo subjekto, kuris neturėtų domeno vardo ar įregistruoto prekės ženklo, tapo jo veiklai pavadinimu. Dėl to galima daryti išvadą, kad domeno vardas iš esmės yra skirtas verslui³ ir yra tapęs neatsiejama verslo dalimi.

Kaip žinia, kiekvienas prisijungimas internete yra identifikuojamas skaičių aibe, kuri yra vadinama interneto protokolo adresu arba tiesiog IP⁴. Ši skaičių aibė nukreipia mus į konkrečią interneto svetainę. Akivaizdu, tačiau toks junginys vartotojui nėra patogus naudoti ir sudėtingas prisiminti⁵. Tikslu padaryti šiuos IP lengvesnius naudoti ir įsiminti vartotojui, pirmieji interneto šalininkai nusprendė sukurti po vardą (ar simbolių seriją) kiekvienam IP adresui. Taip buvo sukurtas domeno vardas. Istoriskai pirmasis domeno vardas *symbolics.com* buvo užregistruotas 1985 m. kovo mėn. 15 d. Amerikoje⁶.

Pradžioje domenų vardai buvo registruojami remiantis principo „pirmas laike, pirmas teisėje“ (*angl. first come, first served*) pagrindais⁷. Tačiau tai sudarė sąlygas nesąžiningiems verslo subjektams bei individualiems asmenims registruoti domenų vardus ir laikyti juos ateičiai, o vėliau iš jų pelnytis. Kaip bebūtų, tačiau domeno vardas vis dar grindžiamas „pirmas laike,

¹Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje VŠĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ v. I. M., A. M., bylos Nr. 2A-380/2010;

²Yra kelių lygių domenai: pirmojo lygio domenai yra tiesiog „.lt“, antrojo lygio arba subdomenas, pvz. „vardenis.lt“ (antro lygio adresų srities pavadinimas paprastai sudaromas pagal organizacijos ar interneto svetainės pavadinimą) ir t.t. // Šaltinis: <http://www.hostex.lt/blog/2009/04/su-www-ar-be-www/>, <http://www.reco.lt/domain/faq.html>; prisijungimo laikas: 2015-01-17;

³Elias M. Awad, Hassan M. Ghaziri, Knowledge Management: 2nd Edition, 2010, P. 435;

⁴Charlesworth Alan, Choosing the Right Domain Name, 2009, P 1-5;

⁵Jenny Ng, The domain name registration system: liberalization, consumer protection and growth, 2013, P. 13

⁶Charlesworth Alan, Choosing the Right Domain Name, 2009, P 1-5;

⁷Elias M. Awad, Hassan M. Ghaziri, Knowledge Management: 2nd Edition, 2010, P. 435;

pirmas teisėje“ principu, tačiau pareiškėjui jau yra primenama, kad toks vardas negali pažeisti kitų asmenų teisių.

Taigi, domenų vardai šiandieną yra plačiai naudojami versle komerciniais tikslais. Tam, kad vartotojams būtų paprasčiau internete rasti norimą kompaniją, įmonės savo pavadinimais registruoja domenų vardus. Tokiu būdu vartotojui pakanka į naršyklę įvesti ieškomos įmonės pavadinimą ir tikėtina, jog jis bus nukreiptas būtent į tos įmonės interneto svetainę. Pavyzdžiui, asmuo gyvenantis Australijoje nori įsigyti Dell kompiuterį su Australijoje veikiančia įmone, todėl į naršyklės paieškos laukelį jis suveda *dell.com.au*. Šis paprastas pavyzdys rodo, kad įmonės pavadinimo naudojimas domeno varde turi itin svarbią reikšmę kompanijų verslui todėl, kad internetinei e-komercijai veikti sklandžiai, klientai turi gebėti tai lengvai surasti internete.

Iš esmės ginčai dėl to kam priklauso tam tikras domeno vardas prasidėjo nuo tada kai verslas įsiliejo į interneto platybes. Nesąžiningi asmenys, suvokdami domeno vardo reikšmę stambiems verslo subjektams, pasinaudodami domenų vardų registracijos principu „pirmas laike, pirmas teisėje“, registruoja domenų vardus nepaisydami nei teisėtų interesų į tokį domeno vardą, nei trečiųjų asmenų, pavyzdžiui firmų vardų ar prekės ženklų savininkų, interesų. Galima daryti išvadą, kad nesąžiningus asmenis, dar vadinamus *cybersquaters*, tai daryti skatina noras pasipelnyti iš garsių firmų vardų ar prekės ženklų.

Taigi natūralu, kad juridinių asmenų pavadinimų savininkai konfrontuoja ir ginčijasi su domenų vardų savininkais dėl teisių į tam tikrą domeno vardą, nes kiekvienam iš jų, dėl vienokių ar kitokių priežasčių, yra svarbu turėti tokį domeno vardą. Tokiems ginčams gyvuoti, ypatingai Lietuvos Respublikoje, leidžia esama įstatymų spraga, kadangi domenų vardų teisiniai santykiai iš esmės yra nereguliuojami, dėl to sunku ginti ne tik pažeistas teises, tačiau ir įrodinėti savo teises į konkrečius domenų vardus. Taipogi, ne tik ginčo šalims sunku efektyviai ginti savo teises, tačiau taip pat ir tokius ginčus sprendžiantiems teismams pakankamai sudėtinga juos išspręsti teisingai.

Magistro baigiamojo darbo temos *aktualumas ir problematika* pasireiškia tuo, kad Lietuvoje nėra domenų vardų teisinio reglamentavimo, kas iš esmės yra visų problemų šioje srityje šaltinis. Taigi Lietuvoje nėra teisės akto kur būtų apibrėžtas domeno vardo, įskaitant domeno <.lt>, teisinis statusas, reguliuojamos teisės į domeno vardą, apibrėžiami galimi tokių teisių pažeidimai, ginčų dėl domenų vardų rūšys, sąlygos, domeno vardo teisinė apsauga ar teisinė apsauga nuo neteisėto domenų vardų naudojimo, santykis su kitais pramoninės nuosavybės objektais bei pažeistų teisių gynimo būdai, taip pat apibrėžtos reikšmingos sąvokos, kaip „teisėti interesai“, „ankstesnės teisės“ ar „nesąžiningumas“ ir pan.. Dėl to, tokias bylas sprendžiantiems teismams kiekvienu atveju, pagal esamas bylos aplinkybes, tenka interpretuoti šias sąvokas bei ieškoti tinkamų ir panašius santykius reguliuojančių normų, kurios būtų

štinkamos ginčo sprendimai. Galiausiai, teisinio reguliavimo spraga įtakoja ginčų tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų kilimo grėsmę bei domenų vardų savininkus pastato į žymiai nepalankesnę padėtį nei juridinių asmenų pavadinimų ar kitų intelektinės nuosavybės objektų savininkus, kurių teisės ir pareigos yra aiškiai apibrėžtos įstatyminiame lygmenyje. Taigi tokioje nelygiavertėje pozicijoje esantys intelektinės nuosavybės teisės objektai, ypatingai teisinio reglamentavimo spraga, iš kurios kyla visos problemos, skatina šią magistro darbo temą panagrinėti detaliau.

Ši magistrinio darbo tema yra *nauja ir originali* tuo, kad Lietuvos bei užsienio doktrinoje šis klausimas beveik nenagrinėtas arba nagrinėtas labai aptakiai, o teismų praktika ginčų *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas* arba *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas* yra negausi ir neišplėtotą. Išanalizavus mokslinę doktriną ir teismų praktiką pastebėtina, kad daugiausiai buvo analizuoti ginčų modeliai susiję su domenų vardais ir prekių ženklais, pvz. *prekės ženklas v. domeno vardas* arba *juridinio asmens pavadinimas v. prekės ženklas* ir t.t.. Atlikus užsienio literatūros analizę taip pat matyti, kad ginčai dėl domenų vardų buvo nagrinėjami bendrai, labiau koncentruojantis į ginčus susijusius su prekių ženklais. Taigi tiek teismų praktikos, tiek teisinės literatūros šio magistrinio darbo tema trūksta, dėl ko kyla poreikis šią temą aptarti plačiau.

Pagrindinis magistro baigiamojo darbo *tikslas* yra atlikti išsamią domeno vardo ir juridinio asmens pavadinimo santykio analizę, nustatyti bei aptarti teorines ir praktines šio santykio problemas. Darbo tikslas bus įgyvendinamas sprendžiant šiuos *uždavinius*:

1. Atskleisti juridinio asmens pavadinimo bei domeno vardo sampratą;
2. Aptarti teisinio reglamentavimo problemą domenų vardų srityje;
3. Nustatyti ginčų tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų sprendimui reikšmingus kriterijus;
4. Aptarti kriterijus, reikšmingus sprendžiant ginčus dėl juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų ginčus, bei kiekvieną jų išanalizuoti;
5. Aptarti galimus konfliktų tarp juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų modelius bei tokių konfliktų sprendimo sąlygas;
6. Atskleisti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį;

Magistro baigiamajame keliama *hipotezė*:

Tais atvejais, kai domeno vardas atlieka ne tik techninę funkciją, tačiau ir veikia kaip tam tikras juridinio asmens identifikatorius interneto tinkle (identifikacinė funkcija), yra būtina užtikrinti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį, priešingu atveju, atsiras visuomenės suklaudinimo galimybė: tam tikri domenų vardai be pagrindo bus siejami su

juridiniai asmenimis, o juridiniams asmenims bus priskiriami tam tikri domenų vardai, su kuriais iš tiesų jie nėra kaip nors susiję.

Atliekant temos tyrimą bus naudojami lingvistinis, istorinis, lyginamasis bei analizės *metodai*. Lyginamasis metodas bus naudojamas nagrinėjant Lietuvos bei užsienio teismų praktiką, doktriną. Remiantis istoriniu metodu bus trumpai apžvelgiama domeno vardo raida. Tačiau kaip bene pagrindinis šio magistrinio darbo metodas bus naudojamas analizės metodas, kurio pagalba bus siekiama atskleisti domeno vardo bei juridinio asmens pavadinimo santykį, nustatyti teorines bei praktines problemas. Analizės, loginio, bei lingvistinio metodų pagalba bus daromos magistrinio darbo išvados, teikiami siūlymai.

Magistrinio darbo metu buvo naudojamos įvairios teisės *šaltiniai*, t.y. Lietuvos bei užsienio doktrina, teisės mokslininkų darbai, įskaitant ir tarptautinius bei nacionalinius teisės aktus, tokiais kaip: Prekių ženklų įstatymas⁸, Civilinis kodeksas⁹, Konkurencijos įstatymas¹⁰, 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 874/2004 nustatantis .eu aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus¹¹, Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo¹², Firmų vardų įstatymas¹³ ir t.t.

Baigiamojo darbo *struktūra* susideda iš įvado, dėstomosios dalies bei išvadų. Dėstomoji dalis savarankiškai yra išskiriama į atskirus skyrius, o skyriai į poskyrius, iš kurių kiekviename bus aptariami, pvz., juridinio asmens pavadinimo samprata, domenų vardų teisiniai aspektai, domeno vardo teisinis statusas ir teisinio reglamentavimo problema ir t.t. Darbas bus baigiamas darbo analizę apibendrinančiomis išvadomis.

⁸Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymas Nr. VIII-1981 // Valstybės žinios. 2000, Nr. 92-2844;

⁹Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas Nr. VIII-1864 // Valstybės žinios. 2000, Nr. 74-2262;

¹⁰Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymas Nr. VIII-1099 // Valstybės žinios. 1999, Nr. 30-856;

¹¹2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 874/2004 nustatantis .eu aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus;

¹²Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo // Valstybės žinios. 1996-08-07, Nr. 75-1796;

¹³Lietuvos Respublikos Firmų vardų įstatymas Nr. VIII-1286 // Valstybės žinios. 1999, Nr. 63-2060;

1. JURIDINIO ASMENS PAVADINIMO SAMPRATA

Prieš pradėdant analizuoti juridinio asmens pavadinimo bei domeno vardo santykį, iš to kylančias teises bei praktines problemas, taip pat siekiant tinkamai bei visapusiškai atkleisti šio magistrinio darbo temą, yra tikslinga aptarti juridinio asmens pavadinimo sampratą, funkcijas, pavadinimui keliamus reikalavimus, apsaugą ir t.t..

Pažymėtina, jog juridinio asmens pavadinimo samprata bus aiškinama per juridinio asmens pavadinimo funkciją, kadangi tik tokiu būdu bus galima tinkamai suprasti šio instituto esmę bei praktinę reikšmę. Šis skyrius papildomai bus išskiriamas į du poskyrius: *juridinio asmens pavadinimo teisinė registracija* bei *juridinio asmens pavadinimo teisinė apsauga ir gynimas*. Šiuose skyriuose, aptarus juridinio asmens pavadinimo sampratą, neišsiplečiant bus aptariami juridinio asmens pavadinimui keliami reikalavimai, pavadinimo registracija, galimi registracijos būdai, iš to kylanti apsauga, tokios apsaugos apimtis bei juridinio asmens pavadinimo gynimas. Visa tai leis susidaryti bendrą išpūdį apie juridinio asmens pavadinimą, kaip teisės institutą ir pramoninės nuosavybės objektą, kas taipogi, vėliau pasitarnaus aptariant kitas darbo temas, darant išvadas bei nustatant juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį.

Akivaizdu, kad teisės subjektas – juridinis asmuo – savo veikloje (ūkinėje apyvartoje) veikia tam tikru vardu – pavadinimu. Iš juridinio asmens sąvoką apibrėžiančios teisės normos teksto matyti, kad juridinis asmuo yra pavadinimą turintis teisės subjektas – įmonė, įstaiga ar organizacija (CK 2.33 straipsnis). Todėl savaime aišku, jog vienas iš juridinio asmens požymių yra jo pavadinimas (CK 2.33, 2.39-2.43 straipsniai), kurį juridinis asmuo privalo nurodyti savo dokumentuose, kuriuos jis naudoja turėdamas santykių su kitais subjektais (CK 2.44 straipsnis)¹⁴.

Įpareigojimas juridiniam asmeniui turėti savo pavadinimą yra grindžiamas poreikiu (būtinumu) asmenį individualizuoti, t. y. atskirti jį nuo kitų juridinių asmenų ar jų padalinių (CK 2.39 straipsnio 1 dalis)¹⁵. Gi juridinio asmens pavadinimas (firmos vardas) identifikuoja teisės subjektą tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu¹⁶. Be to, juridinio asmens pavadinimas yra juridinio asmens nuosavybė, dėl to, turi būti tinkamai apsaugotas ir negali būti perduotas, ar kitaip perduotas kito asmens nuosavybėn atskirai nuo juridinio asmens¹⁷.

¹⁴Lietuvos Apeliacinio teismo 2010 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1384/2010;

¹⁵Lietuvos Apeliacinio teismo 2012 m. birželio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-238/2012;

¹⁶Lietuvos Apeliacinio teismo 2010 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1384/2010; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų teisėjų kolegijos 2009 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Ateities ekologija“ v. VŠĮ „Ekologijos vizija“, G. A. Nr. 3K-3-208/2009;

¹⁷Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų teisėjų kolegijos 2009 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Ateities ekologija“ v. VŠĮ „Ekologijos vizija“, G. A. Nr. 3K-3-208/2009;

Kaip žinia, juridinio asmens pavadinimas taip pat yra vienas iš pramoninės nuosavybės objektų. Tą patvirtina ir Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo (toliau - Paryžiaus konvencija) 1 straipsnis, kuriame yra nurodoma, kas laikoma pramoninės nuosavybės apsaugos objektais, t.y. išradimų patentai, naudingieji modeliai, pramoninis dizainas, prekių ženklai, paslaugų ženklai, firmų vardai ir kilmės nuorodos arba kilmės vietos pavadinimai, taip pat apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos¹⁸.

Kyla klausimas, kodėl net tarptautiniu mastu yra taikoma tokia ypatinga apsauga juridinio asmens pavadinimui? Tai gali būti paaiškinama tuo, kad juridinio asmens pavadinimas tai ne tik konkretus žodžių junginys, tačiau, galima sakyti, ir juridinio asmens vizitinė kortelė, kuri atlieka tam tikrą funkciją. Būtent su juridinio asmens pavadinimu mes pirmiausia susiduriame ieškodami ūkio subjektų, kurie teikia ir parduoda įvairias prekes bei paslaugas. Pagal juridinio asmens pavadinimą mes galime spręsti apie to juridinio asmens patikimumą ir apsispręsti dėl sandorių sudarymo perkant prekes ar paslaugas. Dėl to galima teigti, kad juridinio asmens pavadinimas iš esmės yra susijęs netgi su paties juridinio asmens dalykine reputacija.

Reikia paminėti ir tai, kad juridinio asmens pavadinimas taip pat gali, tačiau neprivalo, suteikti tam tikros informacijos apie patį juridinį asmenį, jo veiklą, steigėjus ir panašiai¹⁹. Dėl to juridinio asmens pavadinimas, nors ir ne visada, tačiau pakankamai dažnai mena ir konkrečią savo vykdomos veiklos sritį, pvz., UAB „Dzūkijos statyba“ pavadinimas iš karto leidžia suprasti, kad šio juridinio asmens veikla yra susijusi su statyba. Taigi akivaizdu, kad juridinio asmens pavadinimas ne šiaip formalumas ar vienas iš įmonės rekvizitų, tačiau svarbus bei ypatingą vertę ir reikšmę turintis objektas, kuris individualizuoja juridinį asmenį²⁰ ir leidžia jį atskirti nuo kitų ūkio subjektų.

Visgi, pagrindinis juridinio asmens pavadinimo, kaip vieno iš privalomų juridinio asmens požymių, tikslas - identifikuoti juridinį asmenį ir atskirti jį iš kitų juridinių asmenų tarpo²¹. Tarp kai kurių mokslininkų sutinkama nuomonė, kuriai autorės nuomone reikėtų pritarti, kad juridinio asmens pavadinimas yra verslo identifikatorius²². Tokią nuomonę, taipogi, patvirtina iki Civilinio kodekso įsigaliojimo galiojusio 1999 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos firmų įstatymo Nr. VIII-1286 (Valstybės žinios, 1999, Nr.63-2060) 2 straipsnio 3 dalis, kurioje buvo

¹⁸1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo. Lietuvos Respublika yra Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo narė nuo 1994 m. gegužės 22 d.

¹⁹BARTKUS, Gintautas. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. Vilnius: Justitia, 2003, p.109

²⁰Civilinė teisė. Bendroji dalis. Autorių kolektyvas // Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2007, P. 229;

²¹Bartkus, G. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys // Vilnius: Justitia, 2002. P. 109;

²²Klimkevičiūtė D. „Prekių ženklai ir juridinių asmenų pavadinimai: tarpusavio santykio problema“ // Justitia, 2009 Nr. 1(71), P. 20

įtvirtinta nuostata, kad „Firmos vardas – firmos ar firmos padalinio pavadinimas, kuris identifikuoja firmą ar firmos padalinį ir leidžia ją atskirti nuo kitų firmų ar firmų padalinių“.

Taigi juridinio asmens pavadinimas atlieka identifikacinę, kitaip dar skiriamąją, funkciją. Tokios pozicijos, pasisakant dėl juridinių asmenų skiriamosios (identifikacinės) funkcijos yra laikomasi nuosekliai formuojamoje ir išplėtoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijoje, kur yra pabrėžiama, kad „Firmos vardo (juridinio asmens pavadinimo) funkcija – atskirti juridinį asmenį nuo kitų juridinių asmenų (1999 m. Firmų vardų įstatymo 2 straipsnio 3 dalis, CK 2.39 straipsnio 1 dalis)“²³.

Toliau kalbant apie juridinių asmenų pavadinimus, verta ir įdomu pastebėti tai, kad teisės aktuose (pvz. Paryžiaus konvencijoje, Civiliniame kodekse), o taip pat ir teisinėje mokslinėje literatūroje yra sutinkami terminai „firmos vardas“ ir „juridinio asmens pavadinimas“. Lietuvos teismų praktika takoskyros tarp šių dviejų terminų nedaro ir teigia, kad šiuos du terminus galima laikyti ir naudoti kaip vienas kito sinonimus²⁴. Tačiau, kitokios nuomonės laikosi dr. Jūratė Truskaitė – Paškevičienė, kuri firmos vardą, kaip komercinį žymenį nagrinėjo savo disertaciniame darbe, tema „Komercinių žymenų teisinės apsaugos problemos“²⁵. Docentė aiškinosi, kuri sąvoka – komercinio pavadinimo ar firmos vardo, būtų tinkamesnė komerciniam žymeniui, kuris identifikuoja verslo subjektą, apibūdinti. Atlikusi išsamią doktrinos ir teisės aktų analizę, dr. Jūratė Truskaitė – Paškevičienė padarė išvadas, kad firmos vardas ir juridinio asmens pavadinimas nėra tapačios sąvokos. Docentė paaiškino, kad Paryžiaus konvencijos 8 str. prasme firmos vardas turi tenkinti dvi sąlygas: turėti skiriamąjį požymį ir gebėti atlikti vardo funkciją. Taigi buvo padaryta išvada, kad juridinio asmens pavadinimo institutas yra tik viena iš firmų vardų rūšių – oficialus įmonės teisinis pavadinimas²⁶. Ryšium su šiuo, dr. J. Truskaitė – Paškevičienė nurodė, kad „Juridinio asmens pavadinimo apsauga apima du aspektus: juridinio asmens pavadinimo, kaip oficialaus teisinio pavadinimo, apsaugą ir antra, juridinio asmens pavadinimo kaip firmos vardo, apsaugą. Aiškinant ir ginant pirmuoju aspektu, *mutatis mutandis* galima remtis fizinio asmens teisę į vardą reglamentuojančiomis teisės normomis; aiškinant

²³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 12 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Gražinos Naruševičienės individuali įmonė „Namija“ v. UAB „Namėja“, bylos Nr. 3K-3-472/2005; 2005 m. gruodžio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Parex lizingas“ v. UAB „Parex faktoringas ir lizingas“, bylos Nr. 3K-3-632/2005; 2006 m. spalio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Labdaros ir paramos fondas „M. K. Čiurlionio fondas“ v. Labdaros ir paramos fondas „M. K. Čiurlionio kultūros ir paveldo fondas“, bylos Nr. 3K-3-424/2006; 2008 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Uždaroji akcinė bendrovė „Solvex Baltic“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Scandihouse“, bylos Nr. 3K-3-335/2008; 2009 m. birželio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“, bylos Nr. 3K-3-272/2009;

²⁴ Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 vasario 7d. nutartis civilinėje Lietuvos centrinė kredito unija, Kredito unija „Vilniaus taupomoji kasa“, Kredito unija „Mėmelio taupomoji kasa“ v. Kredito unijai „Centrinė taupomoji kasa“ byloje Nr. 2A-106/2014;

²⁵ Dr. Jūratė Truskaitė – Paškevičienė, daktaro disertacija „Komercinių žymenų teisinės apsaugos problemos“, 2009 m.

²⁶ Dr. Jūratė Truskaitė – Paškevičienė, daktaro disertacija „Komercinių žymenų teisinės apsaugos problemos“, 2009 m., P. 292

antruoju aspektu, reikėtų vadovautis bendraisiais komercinių žymenų teisinio reguliavimo ir teisinės apsaugos principais²⁷.

Nors matome, kad dėl šių aukščiau aptartų terminų mokslininkų tarpe vyrauja įvairios ir gana skirtingos nuomonės, tačiau šio magistrinio darbo autorės vertinimu, tarp „firmos vardo“ ir „juridinio asmens pavadinimo“ sąvokų iš esmės nėra didelio skirtumo, kadangi visuomenėje priimta, kad sąvokos „įmonės pavadinimas“, „firmos vardas“ ar „juridinio asmens pavadinimas“ reiškia ūkio subjektą. Dėl šios priežasties, šiame darbe bus pritariama teismų praktikoje vyraujančiai pozicijai²⁸ ir sąvokos „firmos vardas“ bei „juridinio asmens pavadinimas“ bus naudojamos kaip vienas kito sinonimai.

Apibendrinimas

Juridinio asmens pavadinimas yra privalomas ir būtinas juridinio asmens požymis. Būtent juridinio asmens pavadinimas, kaip pramoninės nuosavybės objektas, identifikuoja prekių gamintojus ir paslaugų teikėjus (ūkio subjektus) ir atskiria juos nuo kitų ūkio subjektų. Todėl įstatymo nustatyta tvarka, juridinio asmens pavadinimas yra saugomas bei ginamas²⁹. Taigi pagrindinė bei esminė juridinio asmens pavadinimo funkcija bei tikslas – identifikuoti juridinį asmenį ir atskirti jį nuo kitų juridinių asmenų.

1.1. Juridinio asmens pavadinimo registracija

Anksčiau aptarėme juridinio asmens pavadinimo sampratą ir nustatėme, kad juridinio asmens pavadinimas atlieka ypatingą ir labai reikšmingą funkciją – leidžia juridinį asmenį identifikuoti bei individualizuoti kitų juridinių asmenų tarpe. Tačiau prieš kalbant apie juridinio asmens pavadinimo registraciją, autorės nuomone, tikslinga bei reikalinga aptarti juridinio asmens pavadinimui keliamus reikalavimus.

Pirmiausia reikia pažymėti, kad galimybė pasirinkti juridinio asmens pavadinimą yra juridinio asmens steigėjo arba paties juridinio asmens teisė. Tačiau juridinio asmens, filialo ar atstovybės pavadinimas turi atitikti CK 2.39 ir 2.40 straipsniuose, Nuostatuose ir kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus³⁰, t.y. juridinio asmens pavadinimas turi atitikti įstatymo

²⁷Ten pat;

²⁸Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 vasario 7d. nutartis civilinėje Lietuvos centrinė kredito unija, Kredito unija „Vilniaus taupomoji kasa“, Kredito unija „Mėmelio taupomoji kasa“ v. Kredito unijai „Centrinė taupomoji kasa“ byloje Nr. 2A-106/2014;

²⁹Juridinio asmens pavadinimas yra juridinio asmens nuosavybė, todėl ji ginama tiek pagal CK 2.42 straipsnio, tiek pagal Paryžiaus konvencijos 8-10 straipsnių nuostatas.

³⁰Taisyklės patvirtintos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. N-2 (91); Žin. 2004, Nr. 27-867; pakeistos 2013 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. N-2 (138); Žin., 2013, Nr. 37-1836). 73 punktas;

nustatytus reikalavimus ir negali prieštarauti viešajai tvarkai, gerai moralei ar neturi klaidinti visuomenės dėl juridinio asmens steigėjo, dalyvio, buveinės, veiklos tikslo, teisinės formos ar tapatumo³¹.

Pagrindiniai reikalavimai juridinio asmens pavadinimui yra nustatyti CK 2.39, 2.40 straipsniuose, Juridinių asmenų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407, 73-80 punktuose, Juridinių asmenų registro tvarkymo taisyklėse (toliau – Taisyklės), patvirtintose Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2013 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. v-110 (suderinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2013 m. balandžio 30 d. raštu Nr. (1.18) 7R-3171) bei Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklėse³². Pagal teismų praktikoje vyraujančią poziciją, vieni juridinio asmens pavadinimui nustatyti reikalavimai yra skirti tam, kad pavadinimas atitiktų lietuvių kalbos bendrines normas, o kitų paskirtis – užtikrinti viešąją tvarką, gerą moralę bei visuomenės neklaidinimą³³.

Pažymėtina, kad anksčiau galiojusio Firmų vardų įstatymo³⁴ 4 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad „Firmos vardas turi būti sudarytas iš firmos rūšį nusakančių žodžių ar jų santrumpų ir simbolinio vardo ir (ar) iš firmos rūšį nusakančių žodžių ar jų santrumpų ir tiesioginės reikšmės pavadinimo“, o dabar galiojančio CK 2.40 straipsnio 1 dalis nustato, jog „Juridinio asmens pavadinimas yra sudaromas iš žodžių ar žodžių junginių, vartojamų perkeltine reikšme arba turinčių tiesioginę reikšmę“. Ryšium su šiuo CK 2.39 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad „Juridinio asmens pavadinimas neturi prieštarauti viešajai tvarkai ar gerai moralei ir klaidinti visuomenę dėl juridinio asmens steigėjo, dalyvio, buveinės, veiklos tikslo, teisinės formos, tapatumo ar panašumo į kitų juridinių asmenų pavadinimus, žinomesnių Lietuvos visuomenei užsienio įmonių, įstaigų ir organizacijų vardus, prekių ir paslaugų ženklus. Juridinio asmens pavadinimas neturi klaidinti dėl jo tapatumo ar panašumo į anksčiau už juridinį asmenį Lietuvos Respublikoje pateiktus registruoti, įregistruotus ar pripažintus žinomus prekių ir paslaugų ženklus“. Taigi matome, kad įstatyme nustatytas draudimas juridiniam asmeniui turėti tokį

³¹Bartkus, G. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys // Vilnius: Justitia, 2002. P. 111;

³²Taisyklės patvirtintos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. N-2 (91); Žin. 2004, Nr. 27-867; pakeistos 2013 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. N-2 (138); Žin., 2013, Nr. 37-1836).

³³Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Ateities ekologija“ v. VšĮ „Ekologijos vizija“, G. A. Nr. 3K-3-208/2009;

³⁴2003 m. lapkričio 25 d. Firmų vardų įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymu Nr. IX-1846; Žin. 2003-12-12, Nr. 116-5252, Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymas (Žin., 1999, Nr. 63-2060), Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymo 11 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. 52-1813) bei Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymo 2 straipsnio papildymo ir 4 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2002, Nr. 38-1357) buvo pripažinti netekusiais galios. Šis įstatymas įsigaliojo nuo juridinių asmenų registro veiklos pradžios. Nuo šio įstatymo įsigaliojimo, santykiams dėl juridinių asmenų pavadinimų reguliuoti buvo paskirtas Civilinis kodeksas ir atitinkamos normos dėl juridinių asmenų pavadinimų.

pavadinimą, kuris klaidintų visuomenę dėl jo tapatumo ar panašumo į kitų juridinių asmenų pavadinimus ir/ar prekės ženklus.

Toks draudimas teismų praktikoje paaiškinamas tuo, kad juridinio asmens pavadinimas individualizuoja juridinį asmenį, leidžia atskirti vieną juridinį asmenį nuo kito, todėl nurodytoje CK normoje įtvirtinta bendroji taisyklė, kad juridinių asmenų pavadinimai neturi būti klaidinamai panašūs. Iš to išplaukia, kad įstatymas gali pateisinti tam tikrą panašumą tiek, kiek jis yra neišvengiamas ir nėra tiesiogiai uždraustas. Kaip pažymima, siekiant individualizavimo vargu ar įmanoma parinkti visiškai nepanašų pavadinimą, nes kartais tas panašumas gali būti neišvengiamas, pavyzdžiui, juridinio asmens pavadinime teikiant informaciją apie steigėją³⁵. Taigi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad CK 2.39 straipsnyje numatytas juridinio asmens pavadinimo panašumas turi būti klaidinantis visuomenę, kad susidarytų sunkumų vieną juridinį asmenį atskirti nuo kito ar iškreiptų konkurenciją³⁶.

Be to, vertinant juridinio asmens pavadinimo atitiktį CK 2.39 straipsnio 3 dalyje įtvirtintiems ribojimams dėl jo panašumo į kitą juridinio asmens pavadinimą, lemianti aplinkybė yra ne tarp lyginamųjų juridinių asmenų pavadinimų egzistuojantis panašumas, bet tai, ar tas panašumas yra klaidinantis visuomenę³⁷.

Pasisakydamas dėl juridinių asmenų pavadinimų tapatumo, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad „Nustatant pavadinimo tapatumą, juridinio asmens teisinę formą nusakantys žodžiai ar jų santrumpa paprastai nelaikomi identifikuojančiais juridinių asmenų, todėl savarankiškai bei izoliuotai nevertinami. Pavadinimas praktiškai nelaikomas tapačiu, jeigu jis nuo kitų pavadinimų skiriasi bent viena raide ar skaitmeniu. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas žodį „tapatus“ apibrėžia kaip „toks pat, identiškasis, tolygus“. Tas pats žodynas žodį „panašus“ apibrėžia kaip turintį tų pačių arba artimų ypatybių. Taigi juridinio asmens pavadinimo panašumui gali turėti įtakos tų pačių žodžių vartojimas pavadinimui sudaryti, nes tų pačių elementų panaudojimas yra viena iš panašumo apraiškų. Tačiau tam tikras pavadinimo panašumo egzistavimas savaime negali sukelti teisės subjektui negatyvių pasekmių. Minėta, kad pagrindinė juridinio asmens pavadinimo paskirtis yra atskirti vieną juridinį asmenį nuo kitų. Įstatyme nenustatyta absoliutaus draudimo skirtingiems juridiniams asmenims turėti panašius pavadinimus, bet draudžiama tuo pačiu metu veikiantiems juridiniams asmenims turėti tokius panašius pavadinimus, kad tai klaidintų visuomenę. Visuomenės klaidinimo įvertinimas pagal

³⁵Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. gruodžio 5 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Parex lizingas“ v. UAB „Parex faktoringas ir lizingas“ Nr. 3K-3-632/2005;

³⁶Ten pat;

³⁷Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Nigintos džinsai“ v. UAB „Niginta“ Nr. 2A-568-253/2014;

savo pobūdį ir esmę apima tiek teisinio, tiek faktinio pobūdžio veiksmus”³⁸. Taipogi teismų praktikoje yra pažymėta, kad sprendžiant dėl pavadinimo klaidinamo panašumo, reikia įvertinti visus pavadinimo elementus. Kai lyginamų juridinių asmenų pavadinimuose, be pasikartojančio bendrinio žodžio, yra ir kitų, skirtingą reikšmę turinčių žodžių, turi būti įvertinta pavadinimo visuma, t. y. šios visumos, o ne atskirų elementų panašumas.³⁹

Taigi juridinio asmens pavadinimo panašumas turi būti klaidinantis visuomenę taip, kad susidarytų sunkumų vieną juridinį asmenį atskirti nuo kito ar iškreiptų konkurenciją. Kaip teisės į vardą pažeidimas, taipogi, turi būti traktuojamas siekimas panaudoti vardą savanaudiškais tikslais, kurie suprantami plačiai – kaip piniginė, ekonominė, populiarumo, ar kitokia komercinė ir nekomercinė nauda⁴⁰.

Įdomu pastebėti ir tai, kad kasacinis teismas pasisakydamas dėl juridinio asmens pavadinimo simbolinės dalies žemo išskirtinumo laipsnio yra išaiškinęs, kad „Kaip ir prekių ženklai, taip ir juridinių asmenų pavadinimai, priklausomai nuo juos sudarančių elementų ar elementų derinio išskirtinumo (ar atvirkščiai – neišskirtinumo), gali būti vadinamieji „stiprūs“ bei „silpni“. Tai yra, vienu juridinių asmenų pavadinimų skiriamoji (identifikacinė) funkcija (CK 2.39 straipsnis) bus „stipresnė“, kitų – „silpnė“. Nuo skiriamosios funkcijos „stiprumo“ be kita ko priklauso kitų prekių ženklų bei juridinių asmenų pavadinimų panašumo vertinimas, t.y. atitinkamo pramoninės nuosavybės objekto teisinės apsaugos „ribos“. Vadinamojo „stipraus“ prekių ženklo ar juridinio asmens pavadinimo (t. y. sudaryto iš išskirtinių elementų ar elementų derinio) atveju, kitų prekių ženklų ar juridinių asmenų pavadinimų panašumo vertinimas bus griežtesnis, negu prekių ženklų ar juridinių asmenų pavadinimų, sudarytų iš mažiau išskirtinių elementų ar jų derinio. Tam tikro panašumo riba, kurią bus leidžiama „peržengti“ kitiems subjektams priklausantiems prekių ženklo ar juridinių asmenų pavadinimams, savo teises ginančio „stipraus“ bei „silpno“ prekių ženklo ar juridinio asmens pavadinimo atveju, bus skirtinga”⁴¹.

³⁸Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Ateities ekologija“ v. VšĮ „Ekologijos vizija“, G. A. Nr. 3K-3-208/2009;

³⁹Lietuvos Apeliacinio teismo 2012 m. birželio 06 nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „Balto Link“, uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „NT draudimas“ v. uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „LT DRAUDIMAS“, A. A. Nr. 2A-367/2012;

⁴⁰Lietuvos Aukščiausiojo teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje G. G. , R. G.-M. v. Adomo Mickevičiaus Lietuvos ir Lenkijos santykių rėmimo fondas Nr. 3K-3-308/2006;

⁴¹Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje ZAO“TORGOVYJ DOM POTOMKOV POSTAVŠČIKA DVORA EGO IMPERATORSKOGO VELIČESTVA P.A. SMIRNOVA” (Rusijos Federacija) v. UDV NORTH AMERICA, Inc. (šiuo metu bendrovės pavadinimas yra GUINNESS UDV NORTH AMERICA, Inc.) (Jungtinės Amerikos Valstijos) ir Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras, bylos Nr. 3K-3-167/2003; Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 1997 m. lapkričio 11 d. preliminarus nutarimas, civilinėje byloje Sabel BV v. Puma AG, Rudolf Dasler Sport Nr. C-251/95; 1998 m. rugsėjo 29 d. preliminarus nutarimas civilinėje byloje Canon Kabushiki Kaista v. Metro-Goldwyn-Mayer Inc. Nr. C-39/97; kt.);

Taigi matome, kad renkantis juridinio asmens pavadinimą yra būtina jį apsvarstyti ir parinkti atidžiai bei itin rūpestingai, laikantis teisės aktų nustatytų reikalavimų, nes tai gali turėti esminės reikšmės tokio pavadinimo apsaugai, galimybei jį užregistruoti (naudoti) bei stiprumui.

Toliau plėtojant šio magistrinio darbo temą ir kalbant apie juridinio asmens pavadinimo registraciją, pažymėtina, kad pagal Lietuvoje galiojantį teisinį reguliavimą teisė į juridinio asmens pavadinimą įgyjama registracijos pagrindu, kaip vienas iš registro duomenų, registruojant juridinį asmenį arba steigiamo juridinio asmens pavadinimą laikinai įtraukiant į juridinių asmenų registrą (CK 2.39 straipsnio 4 dalis, 2.41 straipsnis, 2.44 straipsnio 1 dalies 1 punktas), arba nuo teisės akto priėmimo, jeigu taikoma CK 2.46 straipsnio 3 dalis. Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo⁴² 8 straipsnyje įtvirtinta, kad „Firmos vardas visose Sąjungos šalyse saugomas ir nepadavus paraiškos arba be registracijos, nepriklausomai nuo to, ar jis įeina į prekių ženklo sudėtį, ar ne“. Todėl yra laikoma, kad pavadinimas turi būti saugomas vien tuo faktu, kad jį naudoja juridinis asmuo⁴³, o tai autorės vertinimu, mena ir apie juridinio asmens pavadinimo apsaugą be registracijos.

Kaip minėta, pagal galiojančio CK 2.39 straipsnio 4 dalį „Juridinio asmens pavadinimas atskirai neregistruojamas ir yra saugomas nuo tos dienos, kai juridinių asmenų registrai pateikiamas prašymas įregistruoti juridinį asmenį, arba nuo teisės akto priėmimo, jei taikoma šio kodekso 2.46 straipsnio 3 dalis“. Taigi paprastai juridinio asmens pavadinimas yra registruojamas kartu su juridiniu asmeniu ir pateikus paraišką juridinių asmenų registrai įregistruoti juridinį asmenį arba pakeisti steigimo dokumentus (pavadinimą), registruojamo juridinio asmens pavadinimas yra saugomas ir ginamas įstatymo.

Aktualu trumpai aptarti ir tai, kaip anksčiau buvo registruojami juridinių asmenų pavadinimai. Iki 2000 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos įmonių (firmų) vardai (pavadinimai) buvo teisiškai saugomi vadovaujantis 1991 m. spalio 31 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 449 „Dėl firmų vardų registravimo patvirtintais „Firmų vardų nuostatais“, o pačius firmų vardus registravo Valstybinis patentų biuras (toliau – VPB). 1999 m. liepos 1 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymas⁴⁴, kuris įsigaliojo 2000 m. sausio 1 d. Šiame įstatyme buvo numatyta, kad „Firmų vardus privalo registruoti visos pagal Lietuvos Respublikos įstatymus steigiamos įmonės (firmos) ir jų padaliniai“. Įregistravus firmos vardą buvo išduodamas apsaugos dokumentas – firmos vardo liudijimas⁴⁵. Tačiau 2003 m. lapkričio 25 d. priėmus

⁴²Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo // Valstybės žinios. 1996-08-07, Nr. 75-1796;

⁴³Civilinė teisė. Bendroji dalis. Autorių kolektyvas // Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2007. P. 232;

⁴⁴Lietuvos Respublikos Firmų vardų įstatymas Nr. VIII-1286 // Valstybės žinios. 1999-07-21, Nr.63-2060;

⁴⁵1999 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymo 15 str. 1 d., kur nurodyta, kad „Priėmus sprendimą įregistruoti firmos vardą, Firmų vardų registro tvarkymo įstaiga šį vardą įrašo į Firmų vardų registrą ir išduoda pareiškėjui firmos vardo liudijimą“.

„Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymą”⁴⁶ (įsigaliojo 2004-01-01), buvo iš esmės pakeista įmonių (firmų) vardų (pavadinimų) teisinės apsaugos tvarka, kuri šiuo metu atitinka galiojančio CK keliamus reikalavimus. Taigi nuo 2004 m. sausio 1 d. VPB nutraukė paraiškų firmos vardo registravimui priėmimą ir valstybės įmonei „Registru centras” perdavė firmų vardų registro duomenis ir programinę įrangą. Nuo tada juridinio asmens pavadinimas yra registruojamas su pačiu steigiamu juridiniu asmeniu, o Lietuvos Respublika nebeturi atskiro Firmų vardų registro, pvz. tokio kaip prekių ženklų registras, juridinių asmenų registras ir pan.

Dabar gi juridinių asmenų pavadinimai yra registruojami vadovaujantis Juridinių asmenų registro tvarkymo taisyklėmis (toliau – Taisyklės), patvirtintomis Valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2013 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. v-110 (suderinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2013 m. balandžio 30 d. raštu Nr. (1.18) 7R-3171). Taisyklių VI dalyje nustatyta, kad pavadinimas gali būti laikinai įtrauktas į Registrą (58 p.); gavus prašymą laikinai įtraukti Registro objekto pavadinimą į Registrą, sprendimas dėl pavadinimo atitikties Juridinių asmenų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimo Nr. 1407, reikalavimams turi būti priimtas ne vėliau kaip kitą darbo dieną (67 p.); dokumentų ir duomenų teikėjui, pateikusiam prašymą laikinai įtraukti pavadinimą į Registrą, ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo pavadinimo įtraukimo į Registrą išduodama asmeniškai arba išsiunčiama jo prašyme nurodytu adresu ši faktą patvirtinanti Registro tvarkytojo patvirtinta nustatytos formos pažyma (68 p.)⁴⁷.

Taigi, nors dažniausiai juridinio asmens pavadinimas yra registruojamas kartu su juridiniu asmeniu, tačiau iš Taisyklių nuostatų matome, kad galimas ir laikinas juridinio asmens pavadinimo įtraukimas į registrą. Tą patvirtina ir CK 2.41 straipsnio 1 dalis, kuri nurodo, kad „Juridinio asmens steigėjai gali kreiptis į juridinių asmenų registrą dėl steigiamo juridinio asmens pavadinimo laikino įtraukimo į juridinių asmenų registrą”. Taigi šiame straipsnyje yra įtvirtinta juridinio asmens steigėjo (-ų) teisė kreiptis į juridinių asmenų registrą ir prašyti užrezervuoti juridinio asmens pavadinimą. Tokiu atveju juridinio asmens pavadinimas įgyja laikiną apsaugą ir yra saugomas nuo paraiškos pateikimo momento⁴⁸.

Pažymėtina, kad laikinas rezervavimas – tai laikinas steigiamo juridinio asmens pavadinimo įtraukimas į juridinių asmenų registrą. Tokia laikina juridinio asmens pavadinimo apsauga yra reikalinga tam, kad tuo atveju jei juridinio asmens steigimo procesas užtruks, steigėjai būtų ramūs, jog tokio pavadinimo, laikinos apsaugos galiojimo metu, niekas

⁴⁶Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. IX-1846 // Valstybės žinios. 2003, Nr. 116- 5252;

⁴⁷Lietuvos Apeliacinio Teismo 2014 m. vasario 07 d. Nutartis, civilinėje byloje Nr. 2A-191/2014;

⁴⁸Bartkus, G. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys // Vilnius: Justitia, 2002. P. 113 psl.;

nepanaudos ir juridinio asmens, tapačiu pavadinimu, neatsiras. Todėl tais atvejais, kai yra siekiama apsaugoti ilgai galvotą, daug kūrybinių idėjų ir laiko pareikalautą pavadinimą nuo kitų asmenų, dar prieš juridinio asmens registraciją rekomenduotina užrezervuoti konkretų juridinio asmens pavadinimą ir tokiu būdu suteikti jam laikiną apsaugą.

Taigi nuo juridinio asmens pavadinimo įtraukimo į juridinių asmenų registrą momento, juridinio asmens pavadinimas įgyja laikiną apsaugą. Tačiau reikia akcentuoti tai, kad tokia apsauga yra dalinė ir galioja tik 6 mėnesius. Šiuo laikotarpiu tretieji asmenys negali naudotis šiuo pavadinimu, pvz. registruoti tokiu pavadinimu kito juridinio asmens, nes visos išimtinės teisės į šį pavadinimą priklauso būtent būsimo juridinio asmens steigėjams. Tačiau tuo atveju, jei juridinis asmuo per 6 mėnesių laikotarpį nėra įregistruojamas juridinių asmenų registre, pasibaigus šiam terminui, užrezervuotas juridinio asmens pavadinimas yra automatiškai išbraukiamas iš registro apie tai nepranešus juridinio asmens steigėjams (CK 2.41 str. 3 d.) ir apsauga pavadinimui nustoja galioti⁴⁹.

Verta ir svarbu paminėti, kad pagal Taisyklių 58 punktą, Registro tvarkytojas, prieš laikinai įtraukdamas pavadinimą į Registrą, patikrina, ar pavadinimas nėra tapatus: 1) įregistruotiems Registro objektų pavadinimams; 2) laikinai į Registrą įtrauktiems Registro objektų pavadinimams; 3) įregistruotiems Lietuvos Respublikos arba Europos Bendrijos prekių ir paslaugų ženklaus bei tarptautiniams prekių ženklaus, kurių registracija išplėsta Lietuvoje; 4) anksčiau pateiktuose prašymuose dėl Registro objekto įregistravimo, jo pavadinimo keitimo ar laikino įtraukimo į Registrą nurodytiems pavadinimams. Taip pat Registro tvarkytojas, gavęs Nuostatų 76 punkte nurodytus dokumentus, elektroniniu būdu kreipiasi į Valstybinę lietuvių kalbos komisiją (toliau – VLKK) konsultacijos dėl juridinio asmens pavadinimo atitikties lietuvių bendrinės kalbos normoms, išskyrus atvejus, kai gautas prašymas laikinai įtraukti juridinio asmens filialo ar atstovybės pavadinimą arba gautas prašymas laikinai įtraukti juridinio asmens, susijusio su užsienio juridiniu asmeniu ar kita organizacija, pavadinimą Civilinio kodekso 2.40 straipsnio 3 dalyje nustatytu atveju ir prie prašymo yra pridėtas sutikimas naudoti užsienio juridinio asmens pavadinimą⁵⁰.

Taigi matome, kad ne bet kokiam juridinio asmens pavadinimui yra suteikiama laikina apsauga. Registro tvarkytojas, tik išsamiai patikrinęs ar pavadinimas, kuriam ketinama suteikti laikiną apsaugą nepažeidžia trečiųjų asmenų teisių (ar pavadinimas nėra tapatus su kitų juridinių asmenų, filialų ar atstovybių pavadinimais arba laikinai įtrauktais į Registrą pavadinimais, prekių ženklais) bei atitinka lietuvių bendrinės kalbos normas, suteikia juridinio asmens pavadinimui

⁴⁹Taisyklių 69 punkte nustatyta, kad jeigu per šešis mėnesius nuo prašymo laikinai įtraukti pavadinimą į Registrą pateikimo Registro tvarkytojui dienos Registro objektas neįsteigiamas ar Registro objekto pavadinimas nepakeičiamas, laikinai įtrauktas pavadinimas išbraukiamas iš Registro duomenų bazės.

⁵⁰Taisyklių 63 punktas.

laikiną apsaugą ir įtraukia pavadinimą į Juridinių asmenų registrą. Taigi juridinio asmens pavadinimui suteikus laikiną apsaugą, 6 mėnesių nuo apsaugos suteikimo momento laikotarpiu, tretieji asmenys neturi jokių objektyvių galimybių registruoti tapatų juridinio asmens pavadinimą.

Platesniam požiūriui bei įžvalgoms turėti, reikėtų šiek tiek trumpai apžvelgti ir užsienio valstybių teisinį reguliavimą, juridinių asmenų pavadinimų apsaugos bei registravimo srityje. Pastebėtina, kad ne visose valstybėse yra sudaroma galimybė juridinio asmens pavadinimui taikyti laikiną apsaugą, pvz. išankstinė juridinio asmens pavadinimo rezervacija, t.y. laikinas įtraukimas į juridinių asmenų ar firmų vardų registrą, nėra galimas Liuksemburge⁵¹. Štai Airijoje, norint įregistruoti juridinio asmens pavadinimą jį reikia iškart registruoti kartu su būsimos įmonės buveine Kompanijų registracijos įstaigoje (*angl. Company registration office*) ir prieš registruojant pavadinimą, reikia susisiekti su šia įstaiga, kad pastaroji patikrintų, jog pasirinktas vardas (pavadinimas) neturi kokių nors prieštaravimų⁵². Latvijoje registruojamas įmonės vardas turi būti unikalus ir neturi būti tapatus egzistuojančio juridinio asmens pavadinimui⁵³. Taigi matome, kad iš esmės kiekviena valstybė nusistato jai būdingus reikalavimus, tačiau pastebima gana ryški tendencija, jog kiekviena iš valstybių siekia savo šalyje užtikrinti, kad registruojamas juridinio asmens pavadinimas nepažeistų trečiųjų asmenų interesų.

Apibendrinimas

Lietuvos Respublikoje juridinio asmens pavadinimas, kaip vienas iš būtinų juridinio asmens požymių, yra registruojamas kartu su juridiniu asmeniu CK bei Juridinių asmenų registro tvarkymo taisyklių ir nuostatų nustatyta tvarka. Įstatymo raidės nustatyta, kad juridinio asmens pavadinimas turi atitikti teisės aktų nustatytus reikalavimus ir negali prieštarauti viešajai tvarkai, gerai moralei ar neturi klaidinti visuomenės dėl juridinio asmens steigėjo, dalyvio, buveinės, veiklos tikslo, teisinės formos ar tapatumo. Taigi juridinio asmens pavadinimas turi būti renkamas itin apdairiai, kruopščiai ir laikantis įstatymo raidės.

Nuo juridinio asmens pavadinimo įregistravimo Juridinių asmenų registre momento, pavadinimui yra taikoma apsauga, kadangi pavadinimas tampa neatsiejama juridinio asmens dalimi, todėl yra saugomas bei ginamas įstatymo nustatyta tvarka (CK 2.42 straipsnis). Tačiau, įstatymai, atsižvelgdami į įvairias pasitaikančias situacijas bei poreikį nustatė, kad juridinio asmens pavadinimui gali būti taikoma ir laikina (dalinė) apsauga. Taigi matome, kad teisės aktai

⁵¹Maitland –Walker, Julian. Guide to european company laws. London: Sweet & Maxwell, 2008, P. 95;

⁵²Dirk Van Gerven and Paul Storm, The European company. Volume II., Cambridge: Cambridge university press, 2006-2008, P. 177-178;

⁵³Ten pat. P. 233-234

įmonės steigėjui suteikia pasirinkimą, o tai reiškia, kad juridinio asmens pavadinimas gali būti registruojamas ir saugomas tiek nuo paties juridinio asmens registracijos momento, tiek nuo laikino juridinio asmens pavadinimo įtraukimo į Juridinių asmenų registrą momento.

1.2 Juridinio asmens pavadinimo teisinė apsauga ir gynimas

Ankstesniame skyriuje jau aptarėme, kad juridinio asmens pavadinimas yra būtinas juridinio asmens požymis, kuris leidžia individualizuoti bei identifikuoti juridinį asmenį, kitų ūkio subjektų tarpe. Dėl to įstatymų nustatyta, kad juridinis asmuo privalo turėti pavadinimą, kurį privalo registruoti Juridinių asmenų registre. Kaip matėme, teisės aktai juridinio asmens steigėjams suteikia galimybę registruoti juridinio asmens pavadinimą tiek kartu su pačiu juridiniu asmeniu, tiek dar prieš juridinio asmens įsteigimą. Taigi įstatymas numato galimybę juridinio asmens pavadinimui suteikti ir laikiną apsaugą.

Plėtojant šio skyriaus temą, reikalinga atskirai aptarti juridinio asmens pavadinimo teisinę apsaugą ir gynimą. Siekiant aiškumo, bus bandoma paaiškinti kokią teisių apimtį suteikia laikina apsauga, o kokias teises asmuo įgyja įregistravus pavadinimą kartu su juridiniu asmeniu. Bandysime atsakyti į klausimą kokios yra juridinio asmens pavadinimo gynimo ribos, ar galima juridinio asmens pavadinimo apsauga be registracijos ir pan.. Tik atskleidę juridinio asmens pavadinimo teisinės apsaugos ir gynimo turinį, vėliau galėsime tai efektyviai panaudoti nagrinėjant kitus šio magistrinio darbo aspektus, t.y. lyginant domeno vardo savininko teisių turinį su juridinio asmens pavadinimo, nustatant domeno vardo bei juridinio asmens pavadinimo santykį.

Taigi teisės aktai nustato, kad nuosavybės teisę į juridinio asmens pavadinimą, konkretus juridinis asmuo įgiję tik įsiregistravus juridinių asmenų registre, o esant laikinai pavadinimo apsaugai – teisės į juridinio asmens pavadinimą priklauso steigėjams. Nuo registracijos momento, juridinio asmens pavadinimas tampa įsteigto ūkio subjekto nuosavybe, todėl jis negali būti parduotas ar kitaip perduotas kito asmens nuosavybėn atskirai nuo juridinio asmens. Taigi juridinio asmens pavadinimas yra nuosavybės teisės objektas (CK 2.39 straipsnio 2 dalis), todėl neleidžiama įgyti teisių ir pareigų prisidengiant kito juridinio asmens pavadinimu arba naudoti juridinio asmens pavadinimą be jo sutikimo (CK 2.42 straipsnio 1 dalis).

Šiuo CK straipsniu yra draudžiama nesąžiningai naudotis kito juridinio asmens pavadinimu, todėl yra numatytos galimos teisinės priemonės, užkertančios tam kelią. Toks teisinis reguliavimas savaime suprantamas, kadangi juridinio asmens pavadinimas, būdamas juridinio asmens nuosavybe bei identifikatoriumi, turi tam tikrą vertę, reputaciją, dėl ko juridiniam asmeniui yra labai svarbus ir reikšmingas. Ryšium su šiuo teismų praktikoje

pabrėžiama, kad nesąžiningas registruoto juridinio asmens pavadinimo pasisavinimas, tokį pavadinimą panaudojant savo veikloje, tikslu gauti kažkokios komercinės naudos, suklaidinti visuomenę, sumenkinti reputaciją ir pan., kartu reiškia ir sąžiningos konkurencijos pažeidimą⁵⁴.

Kaip minėta, teisių į juridinio asmens pavadinimą pažeidimas gali pasireikšti labai įvairiai, pvz. kai juridinio asmens pavadinimui tapatus ar panašus domeno vardas yra naudojamas kito asmens parduodamų prekių ar paslaugų atskyrimo prasme⁵⁵, nurodant kito juridinio asmens pavadinimą prekių informacijoje, kataloguose, leidiniuose, pasinaudojant gerai visiems žinomu juridinio asmens pavadinimu ir registruojat tapatų prekės ženklą ar domeno vardą. Taip pat yra draudžiama prisidengti kito juridinio asmens pavadinimu ir tais atvejais, kai toks prisidengimas pasireiškia sudarant išpūdį, kad yra perkamos vienos prekės ar paslaugos, o iš tikrųjų įsigyjama kito juridinio asmens prekės ar paslaugos⁵⁶. Visi šie veiksmai pažeidžia teises į juridinio asmens pavadinimą, todėl gintis nuo tokių neteisėtų veiksmų yra būtina. Dėl to, kaip saugiklis nuo tokių atvejų, veikia CK 2.42 straipsnio 2 dalis.

Šiame straipsnyje yra nurodyta, kad „Juridinis asmuo, kurio teisė į pavadinimą yra pažeista dėl to, kad kitas asmuo neteisėtai naudoja pirmojo pavadinimą, arba dėl to, kad kitas asmuo turi ar naudoja pavadinimą, kuris neatitinka šio kodekso 2.39 straipsnio reikalavimų, turi teisę kreiptis į teismą ir reikalauti, kad teismas įpareigotų juridinį asmenį nutraukti neteisėtus veiksmus arba pakeisti pavadinimą ir atlyginti tais veiksmais padarytą turtinę ir neturtinę žalą, o jeigu pažeista šio straipsnio 1 dalis, – taip pat reikalauti, kad asmuo perduotų viską, ką gavo prisidengęs ar naudodamas pavadinimą be jo savininko sutikimo“. Taigi CK 2.42 straipsnyje yra nurodytos teisinės priemonės, kurių gali imtis kiekvienas juridinis asmuo, jei tik yra neteisėtai naudojamas jo pavadinimas.

Teismas tokiais atvejais, atsižvelgęs į konkrečios bylos faktines aplinkybes, turi teisę įpareigoti nutraukti veiksmus, pakeisti pavadinimą, atlyginti padarytą turtinę ir neturtinę žalą, taip pat įpareigoti kaltą asmenį perduoti visa, ką šis yra gavęs prisidengęs to juridinio asmens pavadinimu ar neteisėtai jį panaudojęs. Pavyzdžiui, jeigu buvo sudarytas sandoris, tai sandoris gali būti perimtas vykdyti tikrojo juridinio asmens ir pan. Įdomu pastebėti ir tai, kad teismų praktikoje pažymima, jog teismas, konstatavęs teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimą, gali įpareigoti atsakovą atlyginti ieškovui padarytą turtinę ir neturtinę žalą. Tačiau vien tik atitinkamos neturtinės teisės ar vertybės pažeidimas *ex facto* nereiškia ir neturtinės žalos

⁵⁴Lietuvos Apeliacinio teismo 2008 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Ateities ekologija“ v. viešoji įstaiga „Ekologijos vizija, G. A Nr. 2A-650/2008; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje IĮ „Namija“ v. UAB „Nameja“, S. P. Nr. 3K-3-472/2005;

⁵⁵Lietuvos Apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus 2012 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje Mano duomenys v. Matrix Nr. 2A-90/2012;

⁵⁶Bartkus, G. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys // Vilnius: Justitia, 2002. P. 114;

padarymo, t. y. neturtinei žalai atlyginti už neturtinių teisių pažeidimą yra būtinos visos civilinės atsakomybės sąlygos (neteisėti veiksmai, priežastinis ryšys, kaltė bei žala). Taipogi teismų praktikoje yra nurodoma, kad teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimas įregistravus (ir naudojant) kitą – panašų į ankstesnįjį - juridinio asmens pavadinimą *per se* nereiškia teisės į juridinio asmens dalykinę reputaciją pažeidimo (CK 2.24 straipsnio 8 dalis). Tai *per se* nereiškia ir nesąžiningos konkurencijos⁵⁷.

Apibendrinant visa tai akivaizdu, kad juridinis asmuo, kurio teisė į pavadinimą yra pažeista dėl to, kad kitas asmuo neteisėtai naudoja pirmojo pavadinimą, arba dėl to, kad kitas asmuo turi ar naudoja pavadinimą, kuris neatitinka šio kodekso 2.39 straipsnio reikalavimų, turi teisę kreiptis į teismą ir reikalauti, kad teismas įpareigotų juridinį asmenį nutraukti neteisėtus veiksmus arba pakeisti pavadinimą ir atlyginti šiais veiksmais padarytą turtinę ir neturtinę žalą (CK 2.42 straipsnio 2 dalis)⁵⁸. Tačiau čia reikia pastebėti, kad įstatymai apie juridinio asmens pavadinimo apsaugą kalba tik tuo aspektu, kai juridinio asmens pavadinimas yra įregistruotas kartu su pačiu juridiniu asmeniu ir toks pavadinimas jau yra tapęs juridinio asmens nuosavybe. Šioje plotmėje juridinio asmens pavadinimo gynimo sąlygos yra pakankamai aiškios ir nereikalauja platesnės analizės.

Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad teisės aktai numato ir laikiną juridinio asmens pavadinimo apsaugą, derėtų aptarti kaip veikia tokia laikina juridinio asmens pavadinimo apsauga. Anksčiau minėjome, kad CK 2.41 straipsnis sudaro galimybę steigėjams apsaugoti steigiamo juridinio asmens pavadinimą dar iki juridinio asmens registracijos, t.y. kreiptis į juridinių asmenų registrą, pateikti prašymą dėl konkretaus juridinio asmens pavadinimo rezervavimo ir tokiu būdu suteikti pageidaujama pavadinimui laikiną apsaugą. Tokiu atveju juridinio asmens pavadinimas įgyja laikiną apsaugą ir yra saugomas nuo paraiškos Registrui pateikimo momento⁵⁹. Ryšium su šiuo primintina, kad tokia apsauga galioja tik 6 mėnesius, o šiuo laikotarpiu tretieji asmenys negali naudotis tokiu pavadinimu, pvz. registruoti kito juridinio asmens, nes visos išimtinės teisės į šį pavadinimą priklauso būtent būsimo juridinio asmens steigėjams.

Taigi matome, kad laikina juridinio asmens pavadinimo apsauga pirmiausia pasireiškia per tai, kad pavadinimo laikinos apsaugos laikotarpiu joks kitas juridinis asmuo negalės įregistruoti tapataus pavadinimo, nes toks pavadinimas bus automatiškai nepasiekiamas ir bus rodomas kaip užimtas. Be to, kaip minėta, Registro tvarkytojas, prieš registruodamas juridinio

⁵⁷Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 vasario 07 d. nutartis civilinėje byloje Investuotojų asociacija v. Lietuvos akcininkų asociacija, G. S Nr. 2A-191/2014;

⁵⁸Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. lapkričio 28 nutartis, civilinėje byloje Lietuvos centrinė kredito unija, Kredito unija „Vilniaus taupomoji kasa“, Kredito unija „Mėmelio taupomoji kasa“ v. Kredito unija „Centrinė taupomoji kasa“ Nr. 3K-3-512/2014;

⁵⁹Bartkus, G. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys // Vilnius: Justitia, 2002. P. 113 psl.;

asmens pavadinimą ar laikinai įtraukdamas juridinio asmens pavadinimą į Registrą, pirmiausia patikrina, ar pavadinimas nėra tapatus įregistruotiems, ar laikinai įtrauktiems į Registrą pavadinimas, ar įregistruotiems Lietuvos Respublikos arba Europos Bendrijos prekių ir paslaugų ženklams bei tarptautiniams prekių ženklams, kurių registracija išplėsta Lietuvoje ⁶⁰.

Žinoma, juridinio asmens steigėjai, būdami užtikrinti tuo, kad laikinos apsaugos galiojimo metu tapačiu pavadinimu nebus įregistruoti kiti ūkio subjektai, negali būti apsaugoti ir garantuoti tuo, kad suteikus laikiną apsaugą juridinio asmens pavadinimui, tapačiu pavadinimu neatsiras tapačiu pavadinimu domeno vardo ar įregistruoto prekės ženklo.

Atsižvelgiant į tai tikriausiai kyla klausimas, ar CK 2.42 straipsnio 2 dalis suteikia teisę kreiptis į teismą dėl pažeistų teisių gynimo, laikinos apsaugos galiojimo laikotarpiu? Sistemaiškai aiškinant šią teisės normą su CK 2.41 straipsnio 2 dalimi, kurioje yra teigiama, kad „Steigiamo juridinio asmens pavadinimui taikomos tokios pačios taisyklės kaip ir juridinio asmens pavadinimui, išskyrus šio kodekso 2.39 straipsnio 4 dalį ir 2.42 straipsnį“ matome, kad pastaroji norma aiškiai nustato, jog tais atvejais, kai steigiamo juridinio asmens pavadinimui yra taikoma laikina apsauga, taisyklės numatytos CK 2.42 straipsnyje nėra taikomos. Tai reiškia, kad steigiamo juridinio asmens pavadinimo, kuriam yra taikoma laikina apsauga steigėjai, gynybos teisės (kreipimąsi į teismą dėl pažeistų teisių gynimo), įtvirtintas CK 2.42 straipsnio 2 dalyje, laikinos apsaugos galiojimo metu turi atidėti ir teises, įtvirtintas komentuojamame straipsnyje galės įgyvendinti tik po juridinio asmens įsteigimo.

Ryšium su šiuo galima daryti išvadą, kad juridinio asmens pavadinimo laikina apsauga ir gynimas veikia dviem aspektais – vienu atveju laikinai įtraukus pavadinimą į Registrą kiti tapatūs pavadinimai automatiškai nėra registruojami ir tokiu būdu yra apsaugomas, bei iš dalies ginamas juridinio asmens pavadinimas, kitu atveju – po juridinio asmens pavadinimo įsteigimo, pasinaudojant laikinos apsaugos suteikimo faktu, galima naudotis CK 2.42 straipsnio 2 dalyje numatytais priemonėmis ir ginčyti tapačiu pavadinimu esančius pramoninės nuosavybės objektus, kurie atsirado pavadinimo laikinos apsaugos galiojimo laikotarpiu.

Siekiant visapusiškai įvertinti juridinio asmens pavadinimo apsaugos bei gynimo ribas, tikslinga aptarti ir tai, ar galima juridinio asmens pavadinimo apsauga be registracijos? Pagal Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo 8 straipsnį, firmos vardas visose Paryžiaus Konvencijos Sąjungos šalyse, kurios nare Lietuvos Respublika yra nuo 1994 metų, saugomas ir nepadavus paraiškos arba be registracijos, nepriklausomai nuo to, ar jis įeina į prekės ženklo sudėtį, ar ne⁶¹. Šis straipsnis, anot dr. Jūratės Truskaitės – Paškevičienės, savo

⁶⁰Taisyklių 58 punktas;

⁶¹Lietuvos Apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus 2005 m. lapkričio 04 d. nutartis civilinėje byloje TECNOSERVICE v. „Neono linija“, G. A. Nr. 2A-50;

esme yra skirtas garantuoti firmų vardų turėtojams tam tikros teisinės apsaugos minimumą, reikalingą jų identifikuojamai funkcijai apsaugoti⁶².

Teismų praktikoje pasisakant dėl šios normos taikymo Lietuvos Respublikoje yra nurodoma, kad „Lietuva Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo narė yra nuo 1994 m. gegužės 22 d., o Paryžiaus konvencija yra pamatinis tarptautinės teisės aktas pramoninės nuosavybės apsaugos srityje, įtvirtinantis pagrindinius pramoninės nuosavybės apsaugos principus. Todėl valstybės siekis tapti šios konvencijos valstybe nare *inter alia* reiškia pagrįstą tikėjimąsi, kad kitos šios konvencijos valstybės narės laikysis Paryžiaus konvencijoje įtvirtintų principų visų šios konvencijos dalyvių atžvilgiu. Tačiau kartu tai reiškia ir įsipareigojimą kitoms konvencijos valstybėms narėms, t. y. kad ir šių valstybių pramoninės nuosavybės teisių subjektams bus taikomi konvencijoje įtvirtinti standartai“⁶³.

Ryšium su šiuo, kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad „sprendžiant dėl teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvoje neįregistruoto juridinio asmens pavadinimo teisės ginčyti įregistruoto prekių ženklo registraciją PŽĮ 7 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu, atsižvelgtina į Paryžiaus konvencijos 8 straipsnyje, taip pat į CK 2.39 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas nuostatas, iš kurių matyti (kalbama apie CK 2.39 straipsnio 3 dalį bei 2.42 straipsnio 2 dalį), kad juridinio asmens pavadinimo apsauga, nesant registracijos, yra siejama su tam tikru jo žinomumu Lietuvos visuomenėje“⁶⁴. Šiuo aspektu kasacinis teismas atkreipė dėmesį į du momentus.

Pirma, CK 2.39 straipsnio 3 dalyje įtvirtintoje teisės normoje vartojamas terminas „žinomesnis“ nėra atitinkamose PŽĮ nuostatose vartojamos teisinės kategorijos „plačiai žinomas ženklas“ (PŽĮ 9 straipsnis, 7 straipsnio 1 dalies 3 punktas, kt.) sinonimas. Nors nurodytos teisinės kategorijos turi tam tikrą panašumą, jos kasacinio teismo vertinimu, nelaikytinos sinonimais, o taikant konkrečias teisės normas, būtina atsižvelgti į pramoninės nuosavybės objekto (vienu atveju tai - juridinio asmens pavadinimas, kitu – prekių ženklas) specifiką, nevienodą funkciją, ne analogišką nurodytų teisės normų *ratio legis*⁶⁵.

Antra, kalbant apie PŽĮ 7 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtintos teisės normos taikymą, atsižvelgiant į minėtas Paryžiaus konvencijos 8 straipsnyje bei CK 2.39 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas nuostatas, būtina įvertinti ir bendrovės vykdomos veiklos specifiką. Tam tikrais atvejais bendrovės vykdoma veikla pagal savo pobūdį nėra skirta plačiajai visuomenei ir yra orientuota į tam tikrą – specifinę – jos dalį. Tačiau ir prekių ženklas, kurio registracija yra ginčijama PŽĮ 7 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu, kaip minėta, turi būti skirtas žymėti tokioms prekėms ir (ar) paslaugoms, kurias galima būtų priskirti tapačiai ar panašiai juridinio

⁶²Dr. Juratė Truskaitė, daktaro disertacija „Komercinių žymenų teisinės apsaugos problemos“, 2009 m., P. 71;

⁶³Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2006 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje TECNOSERVICE v. „Neono linija“, G. A. Nr. 3K-3-325/2006;

⁶⁴Ten pat;

⁶⁵Ten pat;

asmens vykdomai veiklai. Taigi, esant šiai sąlygai, ir – tik į tam tikrą visuomenės dalį orientuotą juridinio asmens veiklą bei tik tam tikrai visuomenės daliai skirtas prekės ir (ar) paslaugas, kurioms žymėti registruotas ginčijamas prekių ženklas, juridinio asmens pavadinimo ir prekių ženklo funkcijos susikirs šioje visuomenės dalyje ir klaidins šią visuomenės dalį. Dėl to Lietuvos Aukščiausiasis Teismas padarė išvadą, kad tik į tam tikrą visuomenės dalį orientuota juridinio asmens veikla neturėtų savaime lemti žemesnių teisinės apsaugos standartų taikymo juridinio asmens pavadinimui (PŽĮ 7 straipsnio 1 dalies 4 punktą, Paryžiaus konvencijos 8 straipsnis, CK 2.39 straipsnio 3 dalis, 2.42 straipsnio 2 dalis)⁶⁶.

Atsižvelgiant į šias tarptautinių sutarčių nuostatas, galime teigti, kad teisės į juridinio asmens pavadinimą (firmos vardą) atsiradimas negali būti siejamas tik su firmos vardo registracija, tačiau turi būti siejamas ir su firmos vardo naudojimu ar pakankamu jo žinojimu atitinkamoje teritorijoje bei veiklos pobūdžiu⁶⁷. Dėl to, pagal Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo 8 straipsnį, teisė į firmos vardo apsaugą gali būti įgyjama tiek registracija, tiek jo naudojimu ar pakankamu žinojimu atitinkamoje teritorijoje, pvz., atsižvelgiama kokių mastu naudojamas juridinio asmens pavadinimas yra žinomas ir paplitęs Lietuvos Respublikoje⁶⁸.

Taigi matome, jog iš esmės, juridinio asmens pavadinimas turi būti saugomas vien tuo faktu, kad jį naudoja juridinis asmuo⁶⁹, o tai reiškia, kad yra galima juridinio asmens pavadinimo apsauga be registracijos.

Svarbu pažymėti, jog, kaip teisingai nurodo dr. Jūratė Truskaitė – Paškevičienė, CK nėra vienintelis firmų vardų teisinės apsaugos šaltinis - papildomas apsaugos galimybes suteikia Konkurencijos įstatymo 16 str. 1 d. 1 p. įtvirtinta norma, dėl apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos⁷⁰. Nurodytina, kad nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimas nustatytas ir detalizuotas Konkurencijos įstatymo 2 ir 16 straipsniuose, o pažeistų teisių gynimas – to paties įstatymo 17 straipsnyje bei Paryžiaus konvencijos 10 bis straipsnyje. Be to, nagrinėjant ginčus susijusius su teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimu, gali būti taikomos ir Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymo ir 2004 m. balandžio 28 d. EB Reglamento 874/2004 nuostatos.

Ryšium su šiuo pažymėtina, kad teismai laikosi nuostatos, kad nesąžiningas registruoto juridinio asmens pavadinimo pasisavinimas, tokį pavadinimą panaudojant savo veikloje, tikslu

⁶⁶Ten pat;

⁶⁷1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės apsaugos;

⁶⁸LR PŽĮ 7 str. 1 d. 4 p., 1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos 6bis str., Paryžiaus Sąjungos dėl pramoninės organizacijos Generalinės Asamblėjos 1999 m. Bendroji rekomendacija dėl nuostatų, reguliuojančių plačiai žinomų ženklų apsaugą)

⁶⁹Civilinė teisė. Bendroji dalis. Autorių kolektyvas // Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2007. P. 232;

⁷⁰Dr. Jūratė Truskaitė, daktaro disertacija „Komerinių žymenų teisinės apsaugos problemos“, 2009 m., P. 69.

gauti kažkokios komercinės naudos, suklaidinti visuomenę, sumenkinti reputaciją ir pan., kartu reiškia ir sąžiningos konkurencijos pažeidimą. Kita vertus, teisminėje praktikoje yra sutinkama ir kitokia pozicija, kad teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimas įregistravus (ir naudojant) kitą – panašų į ankstesnįjį - juridinio asmens pavadinimą *per se* nereiškia nesąžiningos konkurencijos, o teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimas (CK 2.42 straipsnis) ir nesąžiningos konkurencijos veiksmai (Konkurencijos įstatymo 16 straipsnis) savaime nėra vienas kitą lemiantys⁷¹. Tai reiškia, kad teismas gali taikyti Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio (pagal aktualią Konkurencijos įstatymo redakciją – 15 straipsnio) 1 dalį ir konstatuoti atsakovo nesąžiningos konkurencijos veiksmus, net ir nesant teisės į kitiems subjektams priklausančius juridinių asmenų pavadinimus pažeidimo CK 2.39 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos teisės normos prasme⁷².

Tačiau reikia pastebėti, kad šalies sąžiningumas gali turėti įtakos sprendžiant žalos klausimus. Be to, ginčo šalims esant konkurentams ir sprendžiant juridinio asmens pavadinimo teisinės apsaugos klausimą, Konkurencijos įstatymo nuostatos reikšmingos yra tuo atžvilgiu, kad neteisėtas kito juridinio asmens pavadinimo naudojimas gali pasireikšti įvairiomis formomis⁷³. Taigi teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimas, nors ir būdamas savarankiškas teisės pažeidimas, gali įgyti tam tikrą išraiškos formą per nesąžiningos konkurencijos veiksmus.

Kita vertus, nesąžiningos konkurencijos veiksmų apimtis yra gerokai platesnė. Nesąžiningos konkurencijos veiksmai gali būti atliekami ir nepažeidžiant kito juridinio asmens teisės į pavadinimą⁷⁴. Kai ginčas kyla tarp ūkinės veiklos subjektų, kurie rinkoje konkuruoja, tai turi būti atsižvelgta į tai, ar pavadinimų panašumu nepažeidžiamas sąžiningos konkurencijos principas, kadangi nurodyto principo pažeidimas gali iškreipti rinką, sukelti jos dalyviams nuostolių, o iš to gali kilti civilinė atsakomybė⁷⁵.

Atkreiptinas dėmesys, kad Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje pateikiamas veiksmų sąrašas yra tik pavyzdinis, todėl nustatinėjant, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistos

⁷¹Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Ateities ekologija“ v. viešoji įstaiga „Ekologijos vizija“ ir G. A Nr. 2A-650/2008; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje IĮ „Namija“ v. UAB „Namėja“, S. P. Nr. 3K-3-472/2005; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2004 m. rugsėjo 8 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Balionių šalis“ v. UAB „Vilbalas“ Nr. 3K-3-408/2004;

⁷²Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. lapkričio 28 nutartis, civilinėje byloje Lietuvos centrinė kredito unija, Kredito unija „Vilniaus taupomoji kasa“, Kredito unija „Mėmelio taupomoji kasa“ v. Kredito unija „Centrinė taupomoji kasa“ Nr. 3K-3-512/2014;

⁷³Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2004 m. rugsėjo 8 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Balionių šalis“ v. UAB „Vilbalas“ Nr. 3K-3-408/2004; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje IĮ „Namija“ v. UAB „Namėja“, S. P. Nr. 3K-3-472/2005;

⁷⁴Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. gegužės 11 d. nutartis, civilinėje byloje UAB „Ateities ekologija“ v. VšĮ „Ekologijos vizija“ ir G. A. bylos Nr. 3K-3-208/2009;

⁷⁵Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2004 m. rugsėjo 8 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Balionių šalis“ v. UAB „Vilbalas“ Nr. 3K-3-408/2004;

konkurenciją reglamentuojančios teisės normos, neapsiribojama šiuo sąrašu⁷⁶. Tačiau kartu pažymėtina, kad kiekvienu atveju teismas turėtų argumentuoti būtinybę taikyti konkurencijos teisės instrumentą (Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio) 1 dalį plačiau, negu numatytas pavyzdinis galimų nesąžiningos konkurencijos atvejų sąrašas (kuris dar galėtų būti įvardijamas kaip tipinis nesąžiningos konkurencijos atvejų sąrašas), motyvuoti dėl prieštaravimo ūkinės veiklos sąžiningai praktikai ir geriems papročiams ir kad tokie veiksmai gali pakenkti kito ūkio subjekto galimybėms konkuruoti⁷⁷.

Apibendrinimas

Juridinio asmens pavadinimas yra nuosavybės teisės objektas (CK 2.39 straipsnio 2 dalis), todėl įstatymas nustato, jog neleidžiama įgyti teisių ir pareigų prisidengiant kito juridinio asmens pavadinimu arba naudoti juridinio asmens pavadinimą be jo sutikimo (CK 2.42 straipsnio 1 dalis). Neteisėtas naudojimas kito juridinio asmens pavadinimu (prisidengiant kito juridinio asmens pavadinimu arba naudojant pavadinimą be sutikimo) arba naudojimas pavadinimo, neatitinkančio CK 2.39 straipsnio reikalavimų, yra neleidžiamas, o juridinis asmuo, kurio teisės tokiu būdu pažeidžiamos, gali kreiptis į teismą teisminės gynybos ne tik CK 2.42 straipsnio pagrindu, bet taip pat pagal Paryžiaus konvencijos 8-10 straipsnių nuostatas ar net Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punktu.

Savaime suprantama, kad teisės į juridinio asmens pavadinimą pažeidimas yra savarankiškas teisės pažeidimas (CK 2.42 straipsnis). Todėl teismas gali įpareigoti pakeisti juridinio asmens pavadinimą, jeigu panašumu į ieškovo pavadinimą yra pažeidžiamos ieškovo teisės. Nors įstatymas kalba apie įregistruotų juridinių asmenų pavadinimų apsaugą, tačiau iš teismų praktikos, įstatymų bei tarptautinių sutarčių nuostatų analizės matome, kad pavadinimas gali būti saugomas bei ginamas tiek laikinos apsaugos galiojimo laikotarpiu, tiek be registracijos, jei yra pakankamai žinomas ir ilgą laiką naudojamas.

⁷⁶Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2005 m. balandžio 25 d. nutartis, civilinėje byloje UAB „Ekspedita“ v. UAB „Chemtransa“, bylos Nr. 3K-3-223/2005; 2008 m. spalio 13 d. nutartis, civilinėje byloje UAB „Baltijos muzika“ ir kiti v. UAB „Baltijos reklamos projektai“, bylos Nr. 3K-3-475/2008;

⁷⁷Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. lapkričio 28 d. nutartis, civilinėje byloje kredito unija „Vilniaus taupomoji kasa“, kredito unija „Mėmelio taupomoji kasa“, Lietuvos centrinė kredito unija v. kredito unija „Centrinė taupomoji kasa“, bylos Nr. 3K-3-512/2014;

2.DOMENŲ VARDŲ TEISINIAI ASPEKTAI

Šiandieną kiekvienas neišvengiamai susiduria su interneto tinklu. Spartus informacijos vystimasis, plėtra, įskaitant interneto tinklą bei žiniatinklį, paveikė mūsų kasdienybę. Internetas keičia įprastus bendravimo būdus, leidžia plėtoti verslą, tyrinėti ir ieškoti informacijos, o naujosios technologijos leidžia laisvai bendrauti ir dirbti, nevaržant savęs valstybių sienomis, atstumu, kas daro mūsų gyvenimą patogesnę bei lengvesnę.

Internetu žmonės renka informaciją, skaito, bendrauja, perka prekes ir paslaugas įvairiose elektroninėse parduotuvėse ir t.t. Taigi internetas tapo neatsiejama gyvenimo bei verslo dalimi. Ypač internetas tapo svarbiu verslo subjektams. Gi interneto pagalba galima reklamuoti savo teikiamas prekes ir paslaugas, o svarbiausia – internetas užtikrina, jog ši informacija bus prieinama ir pasiekama iš esmės bet kuriame pasaulio kampelyje, jei tik jame yra interneto tinklas ir galimybė prie jo prisijungti. Internetas dėl didėjančio savo populiarumo tapo vieta, kurios neriboja nei valstybių sienos, nei griežtas darbo laikas. Daugelis verslo subjektų suprato, kad interneto srities vardas, kuris gali būti analogiškas jų kompanijos pavadinimui ar platinamam produktui (prekės ženklui), gali būti nepaprastai vertinga jų verslo dalimi, kadangi domenų vardų pagalba be didelių išlaidų galima reklamuoti savo prekes ar paslaugas. Dėl to tampa aktualu ir ypač svarbu kuo greičiau užregistruoti savo domeno vardą, kol tuo nepasinaudojo kažkas kitas.

Taigi domenų vardai – tapo tam tikru verslo identifikatoriumi. Dėl tos priežasties, kad tai yra iš esmės palyginus neseniai atsiradusi priemonė verslui plėtoti, kol kas dar nėra iki galo aiškių ir teisiškai apibrėžtų taisyklių, nusistovėjusios tvarkos, todėl šioje srityje dažni domenų vardų grobimai, o ryšium su šiuo ir dažni ginčai. Kaip yra pasakęs garsus JAV teisininkas Andre Brunel, kuris specializuojasi intelektinės nuosavybės teisės bei technologijų teisės srityje: „Bent viena iš daugybės kompanijų išmoko sunkią pamoką apie prekės ženklus Internete: tai elektroninis Laukinių vakarų ekvivalentas“⁷⁸. Autorės nuomone, toks pasisakymas iš tiesų atspindi šių laikų realijas, t.y. nors internetas yra tapęs neatsiejama gyvenimo ir verslo dalimi, tačiau šiai dienai tebėra neišspręsta daugybė su tuo susijusių klausimų, kas sukelia įvairaus pobūdžio ginčus.

Pirmoje šio magistrinio darbo dalyje aptarėme juridinio asmens pavadinimo sampratą, pavadinimui keliamus reikalavimus, apsaugos ribas, gynimą. Tačiau siekiant visapusiškai išanalizuoti šio magistrinio darbo temą ir įgyvendinti pirmąjį, o tuo pačiu ir pagrindinį magistrinio darbo uždavinį, t.y. atskleisti juridinio asmens pavadinimo bei domeno vardo santykį

⁷⁸Andre Brunel, Trademark protection for Internet domain names, HeinOnline (<http://heinonline.org>), Žr. Tue Oct 28 15:28:07 2014 (interaktyvus).

ir nustatyti iš to kylančias teises ir praktines problemas, yra būtina aptarti domeno vardo sampratą. Taigi, šioje magistrinio darbo dalyje bus aptariama domeno vardo samprata, aiškinamasi kas yra domeno vardas, kokias funkcijas jis atlieka. Aiškinant domeno vardo sampratą, domeno vardas bus analizuojamas ne tik kaip pramoninės nuosavybės objektas, tačiau bus aptariamas ir autorių teisės aspektu. Be kita ko, bus apžvelgiamas domeno vardo teisinis statusas Lietuvos Respublikoje bei Europos sąjungoje, aptariama domeno <.lt>. registracija ir su tuo susiję ypatumai. Ryšium su šiuo, ši magistrinio darbo dalis bus išskiriama į atskirus ir savarankiškus poskyrius *domeno vardo samprata, domeno vardo teisinis statusas ir teisinio reglamentavimo problema, domenu vardų <.lt> registracija*. Kaip minėta, domeno vardo sampratos analizė leis įgyvendinti pirmąjį bei pagrindinį šio magistrinio darbo uždavinį - nustatant bei atskleidžiant domeno vardo bei juridinio asmens pavadinimo santykį.

2.1. Domeno vardo samprata

Black law dictionary žodyne yra pateikiami du domeno (*angl. domain*) termino apibrėžimai. Vienas iš jų domeną apibrėžia kaip teritorinį vienetą (valdą), o kitas domeną nurodo kaip žodžių ir simbolių junginį, kuris yra naudojamas kaip interneto adresas⁷⁹. Informatikos mokslas pateikia techninį domeno vardo apibrėžimą, tuo tarpu teisinėje ir mokslinėje literatūroje rasime daugiau domeno vardo apibrėžimų, kur domeno vardas yra analizuojamas kaip intelektinės nuosavybės ar net autorių teisės objektas. Atitinkamai su šiuo, yra išskiriamos techninė bei identifikacinė domeno vardo funkcijos.

Informatikos moksle, domeno vardas vadinamas internetiniu adresu arba kitaip – IP adresu (*angl. Internet protocol address*), kuris yra unikalus 32 ar 128 bitų adresas, identifikuojantis kiekvieną interneto mazgą ir susidedantis iš tinklo numerio bei lokalinio adreso⁸⁰. Paprasčiau – tai kompiuterio identifikatorius IP tinkluose⁸¹. Domeno vardo techninė funkcija reiškia, kad pastarasis yra skirtas informacijai talpinti internete.

Aiškinant dar paprasčiau nurodytina, kad kiekvieną skaitmeninį interneto adresą atitinka domeno vardas, t.y. tam tikras abėcėlinis žodis (žymuo), kuris yra lengvai įsimenamas vartotojui ir paprastai turi kažkokią semantinę reikšmę su jį naudojančiu fiziniu ar juridiniu asmeniu, pvz. mruni.eu yra Mykolo Romerio Universiteto naudojamas domeno vardas. Tai paaiškintina tuo, kad IP adresas, susidedantis iš tam tikros skaitinės grandinės, vartotojams yra pakankamai sudėtingas prisiminti ir atspėti, o mokslinėje literatūroje pabrėžiama, kad domeno vardas turėtų

⁷⁹Bryan A. Garner, editor. *Black's Law Dictionary* 8th ed. West Group, 2004, P. 522

⁸⁰Koveraitė V.R. *Internet*, Kaunas 1995., P. 14

⁸¹http://lt.wikipedia.org/wiki/IP_adresas, interaktyvus 2015-03-15 20.29 h.

būti lengvai įsimenamas⁸². Dėl šios priežasties tiek teisinėje, tiek mokslinėje literatūroje domeno vardas pirmiausia yra suprantamas ir aiškinamas per techninę funkciją, t.y. kaip IP adresą išreikštas konkrečiu žodžiu⁸³, kurio tikslas padėti vartotojams lengviau rasti norimą interneto svetainę. Taigi, iš esmės po kiekvienu domeno vardu, slepiasi interneto adresas IP, pavyzdžiui, domeno vardas *www.example.com* skaitmenine išraiška (kaip IP adresas) gali būti išreiškiamas tokia skaitmenine grandine 198.105.232.4.

Šiems komponentams sąveikaujant kartu, t.y. simbolinis domeno vardas su skaitmeniniu interneto adresu IP sudaro domenų vardų sistemą (*angl. domain name system*). Pastaroji veikia gana paprastai. Kai vartotojas įveda domeno vardą į naršyklę, programinė įranga siunčia tą vardą į vieną iš daugybės domenų vardų sistemos kompiuterių. Domenų vardų sistema paverčia pavadinimą (domeno vardą) skaitmenine išraiška ir duomenų bazėje ieško atitinkamo IP adreso, kuris atitiktų tokį srities vardą. Radusi, grąžina IP adresą vartotojui, kuris jo ieško. Taigi, kai sistema suranda konkretų IP adresą, tuomet vartotojas gali susisiekti su atitinkamu serveriu, kurio ieškojo⁸⁴. Būtent per tai pasireiškia techninė domeno vardo funkcija. Tai reiškia, kad domeno vardas iš esmės yra skirtas informacijai talpinti ir surasti ją internete, arba kitaip – susijungti su kitu kompiuteriu.

Dėl to informatikos mokslo specialistai domenų varduose neįžvelgia nieko kito, kaip tik techninę funkciją ir nurodo, kad domeno vardas yra grynai techninio pobūdžio, pvz. kaip pašto kodas ar telefono numeris, abstrakcija⁸⁵. Štai Kauno technologijos universiteto Informacinių technologijų plėtros institutas buvo pasiūlęs vartoti terminą „*internetu adresų srities simbolinis pavadinimas*“, o ne vardas. Tokią savo poziciją LITNET atstovai grindė remdamiesi Lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos taisyklėmis, kurios nustatė, kad: asmenys, firmos, astronominiai geografiniai bei topografiniai objektai turi vardą, o kiti įvykiai ir reiškiniai - pavadinimą⁸⁶.

Įdomu pastebėti, kad dr. D. Sauliūnas, analizuodamas domeno vardo techninę funkciją pažymėjo, kad „Techninė domeno vardo samprata iš esmės pripažįsta (ar teisingiau būtų sakyti – pabrėžia) tik vieną priežastį, dėl kurios egzistuoja domenų vardai, tai mnemoninis sprendimas

⁸²Turban, E.; King., D.; Viehland, D.; Lee, J. *Electronic commerce 2006: a managerial perspective*. USA: Upper Saddle River, 2006.

⁸³E. Rony ir P. Rony teigimu, domeno vardas yra unikalus raidžių ir (ar) skaitmenų žymuo, palengvinantis susiejimą su skaitmenų rinkiniu, kuris lokalizuoja konkretų kompiuterį, prijungtą prie globalaus informacinio tinklo (Rony E., Rony P. *The domain name handbook: High Stakes and Strategies in Cyberspace*. R&D Books (Lawrence, Kan. 1998) at Glossary p. 603). Kiti autoriai, pvz. S. Geiseler-Bonse teigia, kad „domenų vardai yra raidėmis ir (ar) skaitmenimis išreikšti vardai, kurie atitinka (pakeičia) skaitmenimis išreikštą IP adresą, reikalingą nustatyti konkretų kompiuterį ir susisiekti su šiuo kompiuteriu internete (Geiseler – Bonse S. *Law of Domain Names in Germany*. ECLIP II, IST Project 1999-12278 P.1)

⁸⁴REED Chris, *Internet Law Text and materials*, Second edition, 2004, P. 42.

⁸⁵Civilka M., Lamanauskas T., Osinaitė G., Sauliūnas D., Štitalis D., Toliušis S., Ulevičius L. *Informacinių technologijų teisė* // Vilnius, 2004, P. 468.

⁸⁶Lietuvių kalbos rašyba ir skirya, V., 1992, P. 60-69 p.

(angl. *mnemonic solution*)⁸⁷. Docentas paaiškino, kad mnemonika – tai įvairūs būdai, palengvinantys įsiminimą ir papildomomis asociacijomis praplečiantys žmogaus atmintį. Būtent su šiuo siedamas, dr. D. Sauliūnas pastebėjo, kad IP adreso „paslėpimas“ po konkrečiu žodžiu, padeda tokį IP adresą lengviau atsiminti ir juo naudotis. Taigi buvo padaryta išvada, kad techniniu požiūriu, domeno vardo pagrindinė funkcija yra mnemoninė. Apibendrinant visa tai yra aišku, jog pagrindinė ir pirminė domeno vardo funkcija yra techninė - domeno vardas yra tas pats IP adresas, išreikštas simboliu pavadinimu, kuris interneto tinkle leidžia identifikuoti kompiuterį bei jį surasti, t.y. nukreipia į pageidaujamą interneto svetainę.

Taigi IP pakeitus domeno vardu, kuris gali susidėti iš raidžių, skaičių, taškų, brūkšnelių⁸⁸, toks domeno vardas tapo lengvai įsimenamas ir prieinamas vartotojui. Tuo pačiu domeno vardai tapo patrauklūs ir verslo atstovams. Nors teisės aktuose bei mokslinėje literatūroje yra sutinkamas techninis domeno vardo apibrėžimas – interneto adresų srities simbolinis pavadinimas⁸⁹, tačiau atsižvelgiant į tai, jog IP adresą pakeitus žodine (abėcėline) išraiška, domeno vardas tampa vartotojui lengvai prieinamas ir įsimenamas, taip pat atsižvelgiant į tai, jog domeno vardas sparčiai pradėtas naudoti versle, tapo aišku, kad domeno vardo funkcija yra ne vien tik techninė, tačiau platesnė. Tai reiškia, kad verslui pradėjus naudotis domeno vardais, kurie semantinė prasme yra susiję su konkrečiu juridiniu ar fiziniu asmeniu, pastarieji atlieka ne tik techninę, tačiau ir identifikacinę funkciją. Dėl to tarp mokslininkų atsirado skirtingos nuomonės dėl domeno vardo, kaip teisinės kategorijos, galimybės būti intelektinės nuosavybės ar autorių teisės objektu.

Kaip minėta, vieni autoriai domeno vardą laiko tam tikru intelektinės nuosavybės objektu, kiti teigia, kad domeno vardas yra grynai techninio pobūdžio abstrakcija. Pavyzdžiui online.lt administratoriaus V.Palubinsko įsitikinimu, „domain nėra adresas ar kažkoks „simbolinis adresų srities pavadinimas“, domain yra valda (nuosavybės sąvoka, tėvonija). Tai ne techninė, o teisinė sąvoka, reiškianti priklausomybę šeimininkui, nuomininkui, savininkui ir žyminti jo paslaugos, prekės ar autorinio kūrinio pavadinimą, todėl siaurąją prasme patį žodį galime vadinti „internetiniu vardu“. Kiti gi autoriai iš esmės pritaria tokiai pozicijai ir nurodo, kad domeno vardas gali būti laikomas intelektinės nuosavybės teisių objektu, t.y. jam gali būti suteiktos subjektyviosios teisės, leidžiančios domeno vardą naudoti, valdyti ir juo disponuoti. Tokią savo poziciją autoriai grindžia nurodydami, jog domeno vardo, kaip intelektinės nuosavybės teisės statusą apibrėžia domeno vardo registracijos sutartys bei sąlygos, sudaromos

⁸⁷Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga. Daktaro disertacija, Socialiniai mokslai, teisė (01 S). Vilnius, 2007. P.33.

⁸⁸Tilman Mueller – Stofen, Domain name related infringement procedures in Germany, HeinOnline (<http://heinonline.org>), Žr. Tue Oct 28 15:33:46 2014 (interaktyvus).

⁸⁹Šis apibrėžimas priimtas Europos sąjungos elektroninės komercijos direktyvoje ir 2002 m. birželio 22 d. Europos parlamento ir Tarybos reglamente Nr. 733/2002 dėl .eu aukščiausiojo lygio domeno įdiegimo

registruojant domenų vardus. Tačiau pastebi, kad subjektyviašias teises į domeno vardą riboja ir techninės galimybės veikti savarankiškai, kadangi be domenų administratoriaus (registratoriaus), t.y. tarpininko dalyvavimo, domeno vardas negali funkcionuoti. Įdomu tai, kad vėliau tie patys autoriai atkreipia dėmesį, jog skirtingose valstybėse nusistovėjo nevienoda praktika pripažįstant domenų vardus turtine teise ar net ypatingu intelektinės nuosavybės objektu. Mokslininkų nuomone, pastaruoju atveju nėra aišku, ar domeno vardas turėtų būti laikomas autorių teisių ar pramoninės nuosavybės teisių, ar apskritai specialiųjų *sui generis* teisių objektu. Nurodo, kad nors koreliacija tarp domeno vardo ir intelektinės nuosavybės objektų yra, tačiau jų vertinimu, domenų vardai nėra tiesiogiai susiję su kūryba ar inovacijomis ir nedaro įtakos šiems socialiniams procesams. Taigi dėl to buvo padaryta išvada, kad domenų vardai nelaikytini intelektine nuosavybe, kadangi netenkina originalumo ir/ar naujumo reikalavimų ir daugeliu atvejų yra antriniais, t.y. asmens vardo ar pavadinimo, veiklos rūšies pakartojimas. Todėl domeno vardas gali būti laikomas tik *kvaziintelektine* nuosavybe, tokia kaip geografinės nuorodos⁹⁰.

Aukščiau išdėstyta informatikos mokslo specialistų pozicijai, priešinga yra dr. Dariaus Sauliūno nuomonė, išdėstyta disertacijoje tema „Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga“. Šios disertacijos tyrimo objektu buvo teisinės kategorijos ir teisiniai santykiai, susiję su domenų vardais ir ginčais dėl jų teisinės apsaugos. Docentas čia apžvelgė bei išanalizavo domeno vardo, kaip naujo teisinių santykių objekto, daugialypes savybes bei teisinės apsaugos ypatumus. Taipogi disertacijoje buvo analizuojamas domeno vardo kaip galimo nuosavybės teisės objekto klausimas, tikrinama ar jis gali atitikti *sui generis* intelektinės nuosavybės objektams keliamus reikalavimus.

Atlikęs išsamią teisės aktų bei literatūros analizę, dr. D. Sauliūnas paaiškino, kodėl mokslininkai nesutaria dėl vieningos domeno vardo sampratos. Nurodė, kad skiriasi jų išeities pozicijos (kontekstai): „Vieni teoretikai domeno vardą apibrėžia techniniame, informatikos mokslo suformuotame kompiuterių tinklų adresacijos kontekste, todėl neigia bet kokią galimybę domeno vardą pripažinti nuosavybės teisės objektu. Kiti priešingai, siekia atsiriboti nuo techninių domeno vardo savybių, ir pripažindami jį svarbiu socialinių bei ekonominių santykių veiksmu, pripažįsta domeno vardą esant nuosavybės teisės objektu” .

Taigi dr. D.Sauliūnas patvirtino, kad domeno vardas gali būti nuosavybės teisės objektu, nes: „1) domeno vardo atliekamos funkcijos ir dėl to atsirandanti vertė atitinka ekonominės ir socialinės naudos šaltinio pagrindinius bruožus; 2) domeno vardas nėra prievolių teisės objektas, nes teisė į domeną vardą nėra kreditoriaus teisė reikalauti, kad skolininkas atliktų jo naudai kokius nors veiksmus; 3) domeno vardo negalima painioti su interneto adresu, nes domeno vardas atlieka ne tik adresacijos internete funkciją, bet ir daugelį kitų, būdingų pirmiausia verslo

⁹⁰Kiškis M., Petrauskas R., Rotomskis I., Štītis D., Teisės informatika ir informatikos teisė, 2006, P. 48

identifikatoriams, o ne adresams; 4) domeno vardas atitinka visus griežtus reikalavimus, keliamus naujiems intelektinės nuosavybės objektams, kuriems gali būti suteikiama sui generis teisinė apsauga”. Taigi anot mokslininko, ekonominė, socialinė ir teisinė (ypač teismų praktikos) domeno vardo analizė leidžia daryti išvadą, kad domeno vardas yra nuosavybės teisės objektas⁹¹.

Ir iš esmės, tokiai dr. D.Sauliūno pozicijai negalima nepritarti. Akivaizdu, kad domeno vardas egzistuoja ne tik kaip techninė materija, tačiau tais atvejais, kai yra naudojamas versle, pvz. reklamuojant savo prekes ir paslaugas internete, užsiimant internetine prekyba, ir naudojant pavadinimą semantinė prasme susijusį su jį naudojančiu verslo subjektu, tuomet domeno vardo funkcijos išsiplėčia ir domenas pradeda atlikti ne tik techninę funkciją, tačiau savo esme atlieka funkcijas, kurios šiais laikais veikia kaip verslo identifikatorius. Tokiu atveju, domeno vardui veikiant kaip verslo identifikatoriui, atsiranda poreikis suteikti jam apsaugą ir jį saugoti.

Toliau antrinant dr. D. Sauliūno pozicijai, reikia nepamiršti, kad asmuo registruodamas domeno vardą, sumoka nustatyto dydžio mokestį, o tai reiškia konkretų domeno vardą nusiperka (igyja). Dar daugiau, asmuo įregistravęs domeno vardą gali jį valdyti, juo naudotis ir juo disponuoti, kas sudaro nuosavybės teisių turinį (CK 4.37 straipsnio 1 dalis), pvz. gali perleisti jį tretiesiems asmenims. Taigi akivaizdu, jog domenas turi ir tam tikrą ekonominę vertę, o tais atvejais, kai domeno vardas yra konkretaus ūkio subjekto verslo identifikatorius internete, tokia domeno ekonominė vertė, autorės nuomone, dar labiau padidėja ir reikalauja ypatingo dėmesio bei apsaugos.

Minėta, jog kai kurių autorių nuomone⁹², domeno vardas gali būti laikomas ir autorių teisės objektu. Ryšium su šiuo, Lietuvos teismų praktika, byloje *UAB „TC prekyba“ v. UAB „Electronic Trade“, G. B.*⁹³, taip pat pasisakė dėl domeno vardo galimybės būti autorių teisės objektu. Šioje byloje apeliacinis teismas paaiškino, kad Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (toliau – ATGTĮ) 2 straipsnio 19 dalyje nustatyta, kad kūrinys – originalus kūrybinės veiklos rezultatas literatūros, mokslo ar meno srityje, nepaisant jo meninės vertės, išraiškos būdo ar formos, o pagal ATGTĮ 4 straipsnio 1 dalį autorių teisių objektai yra originalūs literatūros, mokslo ir meno kūriniai, kurie yra kokia nors objektyvia forma išreikštas kūrybinės veiklos rezultatas. Taigi teismas nurodė, jog įstatymo yra nustatyti kriterijai, kuriuos turi atitikti bet kuris autorių teisių objektas, todėl tokiu objektu galima pripažinti tik originalų kūrybinės veiklos rezultata.

Ryšium su šiuo teismas atsižvelgė į kasacinio teismo suformuotą praktiką, kurioje nurodyta, kad autorių teisių objektus apibūdina keli požymiai: pirmiausia, autorių teisių objektais

⁹¹Ten. pat.

⁹²M. Batianovas ir I.Kiselnikovas (2010 m.) Domenų vardai kaip autorių teisės objektas;

⁹³Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „TC prekyba“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Electronic Trade“, G. B. Nr. 2A-944/2014;

yra laikomi ne bet kokios, o kūrybinės veiklos (žmogaus intelektualinės veiklos), susijusios su literatūra, menu ir mokslu, rezultatai, kurie yra išreikšti objektyvia forma; antra, autorių teisių objektus apibūdinantis požymis yra originalumas – pagrindinė sąlyga kūrinio teisinei apsaugai atsirasti. Be to pastebėjo, jog teisės aktuose nėra *expressis verbis* pateiktos kūrinio originalumo sampratos: tai yra teismų praktikos aiškinimo ir doktrinos dalykas⁹⁴.

Taipogi, kasacinis teismas šioje nutartyje atkreipė dėmesį į tai, kad originalumas negali būti tapatinamas su naujumu, bei pažymėjo, kad klasikinis subjektyvusis (autoriaus asmenybę atspindintis) originalumo reikalavimas netinka kai kurioms naujoms kūrinų rūšims, ypač kai panaudojamos atitinkamos technologijos. Dėl to tam tikri kūriniai, pavyzdžiui, kompiuterių programos, duomenų bazės, fotografijos, yra laikomi originaliais, jei jie yra paties autoriaus intelektualinės veiklos rezultatai. Tai yra vadinamasis objektyvusis originalumas, pagal kurį nereikalaujama (kaip būtinos aplinkybės) asmenybės atspindžio kūrinyje, bet tai vis tiek turi būti savarankiškos autoriaus intelektualinės veiklos rezultatas.

Ryšium su šiuo kasacinis teismas pažymėjo, kad šis – objektyvaus originalumo reikalavimas, palyginti su klasikiniu, yra žemesnio lygio, todėl kūrinio teisinei apsaugai atsirasti nebūtinai ypatingas jo kūrybingumas, savitumas ar individualumas kaip tokios apsaugos sąlyga. Originalus kūrybinės veiklos rezultatas laikomas kūriniumi ir saugomas, nepaisant jo meninės vertės. Taigi saugomi bet kokie kūriniai, net jeigu jie meniniu požiūriu nėra vertingi. Be to, ATGTĮ 4 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatyta apsauga išvestiniams kūriniais, t. y. tokiems kūriniais, kurie sukuriama pasinaudojus kitais kūriniais. Sąvoka „pasinaudojus“ šių teisės normų prasme reiškia, kad anksčiau sukurtas kūrinys yra kūrybiškai perkuriamas ar pakeičiamas ir dėl to atsiranda sąlygiškai naujas kūrybinės veiklos rezultatas. Būtent tokį aptariamų teisės normų aiškinimą patvirtina nurodomi išvestinių kūrinų pavyzdžiai (inscenizacijos, muzikinės aranžuotės, vertimai ir pan.), taip pat ATGTĮ 4 straipsnio 4 dalies nuostatos, pagal kurias autorių teisės išvestiniams kūriniais taikomos nepažeidžiant autorių teisių į kūrinį ar kūrinį, kurių pagrindu buvo sukurtas išvestinis kūrinys⁹⁵.

Be to, autorių teisėje pabrėžiama kūrybinės veiklos reikšmė ir būtent savarankiška kūrybinė veikla yra veiksnys, lemiantis galimybę taikyti autorių teisių apsaugą, o išvestiniams kūriniais, kaip ir visiems kitiems, taikomas originalumo reikalavimas, t. y. jie turi būti savarankiško kūrybinio darbo rezultatas⁹⁶.

⁹⁴Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje T. V. v. akcinė bendrovė „Žemprojekta“ Nr. 3K-3-536/2010;

⁹⁵Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. birželio 25 d. nutartis civilinėje byloje K. B., UAB „Restoranų grupė FORTAS“ v. AB „Ragutis“ Nr. 3K-3-160/2008;

⁹⁶Intelektinės nuosavybės teisė. Vadovėlis. Birštonas R., Klimkevičiūtė D., Matulevičienė N. J., Mickienė L., Usonienė J. Valstybės įmonė Registrų centras. Vilnius, 2010. P. 101, 107

Taigi apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs nagrinėjamoje byloje šalių pateiktus įrodymus, susijusius su e–parduotuvės pavadinimo „Bigbox“ sukūrimu, konstatavo, jog šis pavadinimas nėra kūrinys ATGĮ 2 straipsnio 19 dalies prasme, kadangi nėra autoriaus (ieškovo darbuotojo) intelektinės veiklos rezultatas, t.y. originalus kūrybinės veiklos rezultatas literatūros, meno ar mokslo srityje, bei nėra išvestinis kūrinys⁹⁷. Ryšium su šiuo reikia pažymėti, kad dr. D. Sauliūnas, pasisakydamas dėl domeno vardo galimybės būti autorių teisės objektu papildomai nurodė, jog menotyrininkai negalėtų patikėti, kad domeno vardas galėtų egzistuoti kaip savarankiškas kūrinys, nes tokia meno rūšis, kaip domenų vardai, dar neegzistuoja⁹⁸.

Apibendrinimas

Domeno vardo samprata gali būti aiškinama tiek per domeno vardo techninę funkciją, tiek per identifikacinę funkcijas. Pirminė ir pagrindinė domeno vardo funkcija yra adresacijos internete (internetu adreso) funkcija, kuri reiškia, kad domeno vardo pagalba yra pasiekiamas kitas kompiuteris (identifikuojamas kompiuteris interneto tinkle) bei jame talpinama tam tikra informacija. Tačiau, vartotojams tapus sudėtinga įsidėmėti bei įsiminti jiems aktualų IP, kuris buvo išreiškiamas pakankamai ilga skaitmenine grandine, atsirado galimybė domeno vardus įvardinti tam tikru žodžiu, t.y. internetu adresų srities pavadinimu.

Dėl to internetui tapus globaliam reiškiniui bei verslui suaktyvėjus internete ir ėmus jame veikti, domenų vardai atlikdami technines funkcijas, tapo efektyviu įrankiu verslo subjektams identifikuoti internete tiek save, tiek savo produktus ir paslaugas internetu platybėse. Taigi domenų vardai tapo įmonių identifikatoriais internete, t.y. juridinių ir fizinių asmenų asmeniniais identifikatoriais internetinėje erdvėje ir tokiu būdu išplėtė savo funkcijas. Būtent dėl to, jog kai kurie domenų vardai atlieka identifikacinę funkciją, atsiranda poreikis juos saugoti.

Nors mokslininkai pirmiausiai pateikia techninę domeno vardo sampratą, kuri tuo pačiu paaiškina ir techninę domeno vardo funkciją, tačiau Lietuvos mokslinėje literatūroje sutinkama nuomonė, kad teisiniu požiūriu domenų vardai yra panašūs į intelektinės nuosavybės objektus,

⁹⁷Pirmos instancijos teismas, vadovaudamasis ATGĮ nuostatomis, apibrėžiančiomis kūrinio ir autoriaus sąvokas, atsižvelgęs į kasacinio teismo 2010 m. gruodžio 20 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010, pateiktus išaiškinimus dėl autorių teisių objektų ir kūrinio originalumo sampratos, atsakovo G. B. paaiškinimus, susijusius su tuo, jog idėja dėl pavadinimo „Bigbox“ jam kilo pamačius, kad Australijoje veikia elektroninė parduotuvė (toliau – ir e–parduotuvė) pavadinimu „Big brown box“, jog Europos Sąjungos Vidinės rinkos harmonizavimo tarnybos duomenimis Europos Sąjungoje 2009 metais buvo registruotas prekių ženklas „Bigbox“ Ispanijos bendrovės 9 XALOS MOBILIIARI, S.L. vardu, priėjo prie išvados, kad minėto pavadinimo negalima laikyti autoriaus intelektinės veiklos rezultatu, susijusiu su literatūra, menu ir mokslu, kadangi pavadinimas „Bigbox“ neatitinka kūrinio sampratos, jis negali būti laikomas kūrinium ATGĮ prasme. Todėl ieškovo reikalavimus, susijusius su turtinių teisių turėjimu į pavadinimą „Bigbox“, kaip autorinį kūrinį, pripažino nepagrįstais.

⁹⁸ Sauliūnas D. Internetu domenų vardai ir jų teisinė apsauga. Daktaro disertacija, Socialiniai mokslai, teisė (01 S). Vilnius, 2007. P. 61;

prievolines ar net daiktines teises⁹⁹. Kadangi domenų vardai dažnu atveju atlieka fizinių ir juridinių asmenų identifikavimo funkcijas ir iš esmės yra panašūs į juridinių asmenų pavadinimus ir/ar prekės ženklus, taip pat pasižymi nuosavybės teisių turinio požymiais, dėl to buvo prieita išvados, kad domenų vardai yra intelektinės (pramoninės) nuosavybės objektai.

2.2 Domenų vardų „.lt“ registracija

Aptarus domeno vardo sampratą, jos daugialypiškumą, reikalinga trumpai ir neišsiplečiant aptarti domeno vardo <.lt> registraciją ir su tuo susijusius ypatumus. Žvilgsnis į domenų vardų <.lt> registraciją, padės geriau suprasti iš kur Lietuvoje, domenų vardų srityje, kyla tam tikrų problemų bei sunkumų. Visa tai suteiks platesnį požiūrį ir leis tinkamiau įvertinti teises bei praktines problemas kylančias santykiuose su domenų vardais.

Kaip žinia, Lietuvos Respublikoje fiziniai ir juridiniai asmenys turi galimybę įregistruoti tiek aukščiausiojo lygio domeną (*angl. Top Level Domain – TLD, liet. Aukščiausiojo lygio domenai - ALD*), žeminčio šalį arba regioną (<.lt>, <.pl>, <.eu>, <.de>) arba serverio rūšį (<.net>, <.biz>, <.gov>), tiek antrojo lygio domeno vardą (*angl. Second Level Domain – SLD*), kuris žymi įstaigą/įmonę (pvz., <.mru>). Tačiau šiuo atveju mums aktualus yra Lietuvos Respublikos aukščiausiojo lygio domenai <.lt>.

Pirmą kartą Lietuvoje interneto domenas <.lt> buvo įkurtas 1992 m. Iki 2003 m. Lietuvoje domenų zoną <.lt> administravo Lietuvos mokslo ir studijų kompiuterių tinklas LITNET, o šiuo metu šias funkcijas yra perėmęs ir vykdo Kauno Technologijos universiteto informacinių technologijų plėtros institutas (toliau – KTU informacinių technologijų plėtros institutas)¹⁰⁰. Būtent Kauno technologijos universitetas yra <.lt> domeno administratorius ir registratorius, naudojantis „Domreg.lt“ ženklą <.lt>, domeno administravimo paslaugų vykdymui ir pristatymui interneto bendruomenei. Taigi <.lt> domeno administravimo veiklą vykdo KTU Informacinių technologijų departamento Interneto paslaugų centras, o <.lt> domeno administravimo procedūras ir principus aprašo .LT domeno procedūrinis reglamentas¹⁰¹. Pastebėtina, jog pastarasis dokumentas apibrėžia tik registracijai taikomus principus, registravimo tvarką, reikalavimus ir pan. Tačiau jokių konkrečių normų dėl domeno vardo statuso, turimų teisių ir pareigų, taikomos apsaugos ir kitų aplinkybių, neapibrėžia ir neįtvirtina.

⁹⁹Kiškis M., Petrauskas R., Rotomskis I., Štītis D., Teisės informatika ir informatikos teisė, 2006, P. 47

¹⁰⁰Kiškis M., Petrauskas R., Rotomskis I., Štītis D. Teisės informatika ir informatikos teisė // Vilnius, 2006 Mykolo Riomerio universitetas, 2006. P. 49.

¹⁰¹.LT domeno procedūrinis reglamentas, 2014-05-27;

Pagal procedūrinį reglamentą, domenų vardus <.lt> zonoje gali registruoti Lietuvos bei užsienio fiziniai ir juridiniai asmenys¹⁰², galintys savo vardu įgyti teises ir pareigas. Reglamentas nenurodo, kad būtų draudžiama sudaryti domeno vardus naudojant bendrinius žodžius, tačiau savaime aišku, draudžiama naudoti necenzūrinius žodžius. Be kita ko, egzistuoja naujovė ir nuo 2004 m. leidžiama registruoti domeno vardus su lietuviškos abėcėlės raidėmis, pvz. è-, ž-, š-raidėmis¹⁰³.

Anksčiau aptariant domenų vardus, kaip nuosavybės objektus, buvo minėta, kad domenų vardai yra įsigijami. Taigi domenų vardai yra registruojami sumokėjus nustatyto dydžio registravimo mokestį. Tai paaiškintina tuo, kad domenų vardų registravimo procedūros yra atliekamos vadovaujantis atlygintinumo principu¹⁰⁴. Be to, suaktyvėjus nesąžiningiems ir piktavališkiems asmenims, siekiantiems pasinaudoti gerai žinomais vardais ir / ar pavadinimais ir siekiantiems tokiu būdu užsidirbti, mokesčiu šiek tiek yra ribojamos tokių asmenų galimybės laisvai grobti domenų vardus ir iš to pelnytis. Magistrinio darbo autorės vertinimu, šiuo metu susiklosčiusi situacija ir tendencingi ginčai rodo, kad toks mokestis yra akivaizdžiai per mažas ir nesąžiningų asmenų nuo jų piktų ketinimų nestabdo.

Tęsiant toliau reikia pažymėti, jog registruojant konkretų domeno vardą yra pasirašoma elektroninė forma¹⁰⁵, kurioje asmuo, registruojantis domeno vardą tarsi patvirtina, kad nepažeidžia trečiųjų šalių teisių ir teisėtų interesų. Tuo tarpu Registratorius šioje srityje neprisiima jokios atsakomybės ir neturi pareigos tikrinti registruojamo domeno vardo, ar pastarasis nepažeidžia trečiųjų asmenų teisių ir teisėtų interesų. Nors Registratorius nereikalauja, visgi Reglamente yra aiškiai nurodyta, kad „Domeno turėtojas asmeniškai atsako už įsitikinimą, ar sudarydamas domeno vardą jis nepažeidė kitų asmenų išimtinių teisių į juridinio asmens pavadinimą, registruotą prekės ženklą ir kt.“¹⁰⁶. Taigi .LT domeno procedūrinis reglamentas aiškiai nustato, jog domeno vardo savininkas, tais atvejais jei bus pažeistos trečiųjų asmenų teisės, atsako asmeniškai¹⁰⁷. Atsižvelgiant į tai manytina, kad toks perspėjimas, nereikalaujant atlikti jokių papildomų veiksmų (pvz. pateikti įrodymų), yra visiškai neefektyvus, nes praktika rodo, jog ginčų dėl to nemažėja, o tai reiškia, kad užsakovų tai nedrausmina ir neatgrasina.

Ryšium su visu šiuo aktualu paminėti ir tai, kad domeno vardo registravimo procedūros yra atliekamos pagal .LT domeno procedūrinio reglamento 7 straipsnyje įtvirtintus principus:

1) *principas „kas pirmas, tas laimi“* (angl. „first come, first serve“). Reglamente teigiama, kad pagal šį principą, data ir laikas, kai administratoriaus naudojama paraiškų

¹⁰².LT domeno procedūrinis reglamentas, 2014-05-27, 3.18. punktas;

¹⁰³Ten pat, 9.1 punktas;

¹⁰⁴Ten pat, 7.1.4. punktas;

¹⁰⁵Ten pat, 3.11. punktas;

¹⁰⁶Ten pat, 23.2.punktas;

¹⁰⁷Ten pat;

apdoravimo sistema gauna užbaigtą elektroninę paraišką, yra vienintelis atskaitos taškas sprendžiant dėl pirmumo naudoti konkretų žymenį domeno vardo pavadinime. Tačiau vėliau pastebėsime, jog šis principas dar nereiškia, kad domeno vardas remiantis šiuo principu visais atvejais bus ginamas prieš kitus intelektinės nuosavybės objektus, pvz. juridinio asmens pavadinimą. Be to, šis principas gana problematiškas ir gana savitas, todėl jį vėlesniuose skyriuose paanalizuosime plačiau.

2) *pavadinimų unikalumo principas*. Čia yra teigiama, kad vienu metu <.lt> domene negali egzistuoti keletas domenų tuo pačiu vardu, o nuo domeno įkūrimo iki panaikinimo domenai gali turėti tik vieną vardą. Manytina, jog šis principas automatiškai užtikrina, jog domenų vardų tarpe, neatsirastų tapačių vardų ir visi domenų vardai būtų unikalūs, bei nesikartotų. Ryšium su šiuo pastebėtina, kad asmenys, siekiantis registruoti domeno vardą, prieš registraciją galėtų pasitikrinti Whois duomenų bazėje ir įsitikinti ar norimas registruoti domeno vardas yra laisvas. Taip pat reiktų pažymėti, kad sąžiningas domeno vardo savininkas, siekdamas jog registruojamas domeno vardas nepažeistų ir trečiųjų asmenų teisių, iš anksto galėtų pasitikrinti LR valstybinio patentų biuro svetainėje bei viešai prieinamoje Juridinių asmenų registro duomenų bazėje (neatlygintinoje paieškoje), ar tokiu domeno vardu nėra įregistruota tapataus ir/ar panašaus prekės ženklo ir/ar juridinio asmens pavadinimo.

3) *nediskriminavimo principas*. Šis reglamente įtvirtintas principas užtikrina visų domenų vardų savininkų lygybę, kadangi aiškiai nustato, jog visoms paraiškoms taikomos vienodos taisyklės, nepriklausomai nuo užsakovo turimų domenų skaičiaus, pilietybės, teisinės formos, gyvenamosios ar registravimo vietos ir kitų individualių savybių.

4) *nešališkumo principas*. Šis principas užtikrina, kad administratorius, registruojantis domenų vardus neturėtų asmeninio intereso dėl konkrečių pavadinimų priskyrimo vienam ar kitam asmeniui. Dėl šios priežasties, kaip nurodo, administratorius sprendžiant ginčus susijusius su domenų vardais dėl teisių į naudojamus žymenis, nėra ginčo šalis. Taigi aptariamas principas patvirtinta tai, jog kaip minėta, registratorius dėl registruojamų domenų vardų neprisiima jokios atsakomybės.

5) *duomenų tikslumo principas*. Šis principas įtvirtina pareiškėjo pareigą administratoriui pateikti tikslus bei teisingus duomenis privalo užtikrinti, kad administratoriui pateikti duomenys būtų nuolat teisingi ir tikslūs¹⁰⁸.

Apibendrinimas

¹⁰⁸.LT domeno procedūrinis reglamentas, 2014-05-27;

.LT domeno procedūrinis reglamentas nustato tik domeno vardo registracijos tvarką bei registracijai taikomus principus, tačiau niekaip nepasisako ir neapibrėžia domeno vardo teisinio statuso, apsaugos bei konkretesnių domeno vardo savininko teisių. Esant tokiai situacijai, kyla pakankamai rimtų teisinio reglamentavimo problemų.

2.3. Domeno vardo teisinis statusas bei teisinio reglamentavimo problema

Prieš pradėdant analizuoti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį, teises bei praktines problemas, labai svarbu atlikti išsamią teisės aktų analizę. Būtent plati teisės aktų analizė, kritiškas žvilgsnis, leis identifikuoti esmines bei pagrindines praktines problemas, domenų vardų teisinio statuso bei reglamentavimo srityje. Šios analizės pagrindu, galėsime tinkamai įvertinti kokį statusą šiuo metu Lietuvos Respublikoje užima domenų vardai, kokias teises bei pareigas turi domenų vardų savininkai, turėsime galimybę identifikuoti konkrečias teisinio reglamentavimo problemas ir t.t.

Įvertinus ir apžvelgus Lietuvos įstatymų bazę domenų vardų srityje, tenka pripažinti faktą, kad Lietuvos teisės sistemoje yra susidariusi situacija, kuomet nėra domenų vardų teisinio reglamentavimo, t.y. nėra tiesioginių teisės aktų ir teisės normų, kurios apibrėžtų domeno vardo, įskaitant domeno <.lt> teisinį statusą, reguliuotų teises į domeno vardą, galimus tokių teisių pažeidimus, ginčų dėl domenų vardų rūšis, santykį su kitais pramoninės (intelektinės) nuosavybės objektais, o svarbiausia - teisinę apsaugą nuo neteisėto domenų vardų naudojimo bei pažeistų teisių gynimo būdus. Kitaip sakant – domenų vardų teisinio reguliavimo srityje yra susidariusi teisės spraga, kurią būtina užpildyti.

Akivaizdu, jog įstatymų leidėjas, įtvirtindamas prekių ženklų ir juridinių asmenų teisinį statusą, neatsižvelgė į dar vieną, taip pat vertą apsaugos ir dėmesio intelektinės nuosavybės objektą – domenų vardus, neįvertino domeno vardo atliekamų funkcijų, svarbos, bei galimų konfliktų su kitais pramoninės nuosavybės objektais.

Bene vienintelis dokumentas, netgi ne teisės aktas, kuriuo yra reglamentuojama domeno <.lt> registracijos procedūra, yra .LT domeno procedūrinis reglamentas (patvirtintas Kauno technologijos universiteto Informacinių technologijų plėtros instituto), pagal kurį tėra tik nustatyta, jog domeno pavadinimas negali pažeisti trečiųjų asmenų pramoninės nuosavybės teisių¹⁰⁹. Tačiau šis dokumentas daugiau jokių kitų domeno vardo savininko teisių ar pareigų, ypač susijusių su domeno vardo turimomis teisėmis trečiųjų asmenų ar kitų pramoninės

¹⁰⁹Vilniaus apygardos teismo 2013 m. gegužės 13 d. sprendimas civilinėje byloje D. T. v. A. R. Nr. 2-2874-603/2013;

nuosavybės objektų atžvilgiu, neįtvirtina. Todėl tai, autorės nuomone, yra gana opi ir aktuali teisės problema, reikalinga skubaus teisės aktų leidėjo įsikišimo ir svarstymo.

Gi domenų vardus palyginus su juridinių asmenų pavadinimais ir/ar prekės ženklais, jų turimomis teisėmis ir jiems taikoma apsauga, akivaizdu, kad nesant teisinės bazės ginti domenų vardų savininkų interesus yra pernelyg sudėtinga, todėl domenų vardų savininkai, ginčo su juridinių asmenų pavadinimų ar prekių ženklų savininkais atveju, atsiranda nepalyginamai prastesnėje padėtyje (turi silpnesnes pozicijas ir yra nelygiaverčiai). Kita vertus, tai nereiškia, jog dėl tokios įstatymų spragos, teisės ir teisėti interesai, susiję su galimai neteisėtu domenų naudojimu, neginami¹¹⁰. Tokiais atvejais, Lietuvos Respublikos teismai šią problemą sprendžia pasitelkdami tarptautinę teismų praktiką, sutartis bei vadovaudamiesi CK 1.8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisykle, kuri nurodo, kad tokiais atvejais, kai civiliniai santykiai nereglamentuoti civilinės teisės normomis, taikomi panašius santykius reglamentuojantys civiliniai įstatymai (įstatymo analogija)¹¹¹.

Pažymėtina, jog teismų praktikoje pagrindiniais teisės aktais, kuriais netiesiogiai būtų galima pasinaudoti ir kuriais iš esmės yra naudojama, ginantis nuo neteisėto domenų vardų naudojimo, yra CK (taikytinas siekiant apginti fizinių bei juridinių asmenų teises į vardą ar pavadinimą, naudojamą domenuose), LR Prekių ženklų įstatymas (taikytinas siekiant apginti prekių ženklo savininko teises nuo neteisėto domeno vardo, kuriame panaudotas tas prekių ženklas, naudojimo) bei LR Konkurencijos įstatymas (taikytinas siekiant apsiginti nuo teisių į domeno vardą pažeidimo, įrodžius nesąžiningos konkurencijos veiksmus). Papildomai teismai taiko 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 874/2004 dėl aukščiausiojo lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisyklių bei registracijai taikomų principų. Taip pat sutinkamas ir Paryžiaus konvencijos „Dėl pramoninės nuosavybės saugojimo“ taikymas. Šiuo atveju, siekiant įvertinti kokioje apimtyje yra taikomi šie aukščiau nurodyti teisės aktai, sprendžiant ginčus susijusius su domenų vardais, juos ir aptarsime.

Minėta, kad CK yra taikytinas siekiant apginti fizinių bei juridinių asmenų teises į vardą ar pavadinimą, naudojamą domenų varduose. CK 2.39 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad juridinis asmuo privalo turėti savo pavadinimą, pagal kurį jį būtų galima atskirti nuo kitų juridinių asmenų. Minėta, juridinio asmens pavadinimo funkcija yra atskirti vieną juridinį asmenį nuo kitų juridinių asmenų, o juridinio asmens pavadinimas yra nuosavybės teisės objektas (CK 2.39 straipsnio 2 dalis). Tuo pačiu CK 2.42 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta svarbi ir imperatyvi taisyklė nustatanti, jog neleidžiama įgyti teisių ir pareigų prisidengiant kito juridinio asmens pavadinimu

¹¹⁰Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje VŠĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ v. I. M., A. M.Nr. 2A-380/2010;

¹¹¹Vilniaus apygardos teismo 2013 m. gegužės 13 d. sprendimas civilinėje byloje *D. T. v. A. R.* Nr. 2-2874-603/2013;

arba naudoti juridinio asmens pavadinimą be jo sutikimo. Taigi matome, kad priešingai nei domeno vardų atveju, CK iš esmės nustato pakankamai aiškias juridinių asmenų pavadinimų gynimo sąlygas ir juridinio asmens pavadinimo savininko teises.

Ryšium su šiuo teismai, dažnai siekdami sustiprinti juridinio asmens pavadinimo savininkų poziciją, remiasi ir Paryžiaus konvencija „Dėl pramoninės nuosavybės saugojimo“, kurios 8 straipsnyje aiškiai ir imperatyviai nurodyta, kad „firmos vardas visose Sąjungos šalyse saugomas ir nepadavus paraiškos arba be registracijos nepriklausomai nuo to, ar jis įeina į prekių ženklo sudėtį, ar ne“. Be to papildomai, atsižvelgiant į tai kada buvo registruotas juridinio asmens pavadinimas (firmos vardas), yra remiamasi ir 1999 m. liepos 1 d. priimtu Firmų vardų įstatymu (įsigaliojo nuo 2000 m. sausio 1 d., neteko galios 2003-12-31), kurio 20 straipsnyje teigiama, kad „firmos, teisės aktu nustatyta tvarka įregistravusios iki šio įstatymo įsigaliojimo, išsaugojo išimtines teises į firmų vardus ir neprivalo perregistruoti firmų vardų šio įstatymo nustatyta tvarka ir kad firmų vardų paraiškos, paduotos iki šio įstatymo įsigaliojimo, registruojamos remiantis 1991 m. spalio 31 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 448 „Dėl firmų vardų registravimo“.

Taigi iš viso šio aukščiau išdėstyto matome, kad juridinių asmenų pavadinimų gynimo atveju yra aiškios teisės normos, kurios firmų vardams suteikia teisinę apsaugą, įtvirtina gynimo sąlygas (taisykles) ir leidžia gana nesudėtingai apginti pažeistas juridinių asmenų teises, ginčo su domenų vardais atveju. Tuo tarpu domenų vardų gynimas, nesant jokių konkrečių ir atskirų, jų teises reguliuojančių teisės aktų, yra apsunkintas ir ribotas.

Pasisakant dėl LR Prekių ženklų įstatymo taikymo, tokių ginčų atveju nurodytina, kad domeno vardas kaip ir kiti intelektinės nuosavybės objektai yra nematerialaus pobūdžio objektas. Prekių ženklas apibūdinamas kaip simbolis padedantis atskirti vienas prekes ar paslaugas nuo kitų, turintis ir reklaminę funkciją, tuo tarpu domeno pagalba ne tik identifikuojamas jo vartotojas, tačiau reklamuojamos prekės bei paslaugos. Taigi ryšium su šiuo, teismų praktikoje buvo nustatyta taisyklė, kad tokiu atveju gali būti taikomas panašius intelektinės nuosavybės santykius dėl prekių ženklų reglamentuojantis Prekių ženklų įstatymas¹¹².

LR Prekių ženklų įstatymo 38 straipsnio 1 dalis numato, kad prekių ženklo savininkas turi išimtinę teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo komercinėje veikloje naudoti bet koki žymenį, kuris yra: 1) tapatus įregistruotas prekių ženkliui tapačioms prekėms ir (ar) paslaugoms; 2) tapatus įregistruotam ženkliui tapačioms ar panašioms prekėms ir (ar) klaidinamai į jį panašus ir dėl to yra galimybė suklaidinti visuomenę, įskaitant ir klaidinamą asocijavimą su

¹¹²Lietuvos Apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje VŠĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ v. I. M., A. M. Nr. 2A-380/2010; Lietuvos Apeliacinio teismo 2012 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Mano duomenys“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Matrix“ Nr. 2A-90/2012; Lietuvos Apeliacinio teismo 2013 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje V. Č. v. M. T Nr. 2A-899/2013;

įregistruotu ženklu; 3) tapatus įregistruotam ženklui nepanašioms prekėms ir (ar) paslaugoms ar klaidinamai panašus į jį, jeigu įregistruotasis ženklas Lietuvos Respublikoje turi reputaciją ir jeigu dėl neteisėto tokio žymens vartojimo įgyjamas nesąžiningas pranašumas arba pažeidžiamas to ženklo skiriamasis požymis, arba pakenkiama jo reputacijai. Čia vėlgi matome aiškias ir įstatymų leidėjo įtvirtintas sąlygas gynimo atveju, taip pat prekių ženklų savininkų teises ir suteikiamą apsaugą.

Tačiau tai ne vienintelis teisės aktas, kuriuo remiasi Lietuvos Respublikos teismai, sprenddami tokio pobūdžio ginčus. Minėta, kad Lietuvos Respublikos teismai, sprenddami teisinio reglamentavimo spragą, šią problemą sprendžia atsižvelgdami tarptautinę teismų praktiką bei vadovaudamiesi CK 1.8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisykle, t.y. pasitelkdami panašius santykius reglamentuojančius teisės aktus.

Kaip žinia, Lietuvoje, kaip Europos Sąjungos valstybėje narėje, teisės šaltiniais pripažįstami ir Bendrijos teisės aktai. Todėl atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos teisėje nėra teisės normų, kurios tiesiogiai reguliuotų domeno <lt> teisinį statusą bei apsaugą, teismai neretai pagal įstatymo analogiją taiko 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 874/2004.

Pažymėtina, Bendrijos teisės aktų leidėjo sukurta Aukščiausiojo lygio domeno (ALD) .eu sukūrimo ir įgyvendinimo teisinė sistema yra pagrįsta bei įgyvendinama dviem teisinėmis priemonėmis – 2002 m. balandžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 733/2002 dėl .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo (toliau – Pagrindų reglamentas) ir 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 874/2004, nustatančiu .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus (toliau – Komisijos reglamentas). Taigi „eu“ teisinę sistemą sudaro minėtasis Reglamentas (EB) Nr. 733/2002 dėl .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 874/2004, nustatantis .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikytinus principus nustatomos viešosios politikos taisyklės¹¹³. Šis teisės aktas svarbus tuo, kad jame yra nustatomos domeno registracijos pažeidimui konstatuoti būtinos sąlygos, apibrėžiamos tokios sąvokos, kaip „teisėtas interesas“ ir „ankstesnės teisės“.

Reglamento 1 straipsnyje aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyta, kad „Šiuo teisės aktu nustatomas „eu“ aukščiausiojo lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisyklės bei registracijai taikomi viešosios tvarkos principai“, o Reglamento 21 straipsnis numato, kad registruotas domeno vardas gali būti panaikintas atitinkama teismine ar neteismine tvarka, kai tas vardas yra toks pat ar klaidinančiai panašus į vardą, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę pripažįstama arba nustatoma 10 straipsnio 1 dalyje minėta teisė, ir kai jis: a) jo savininko buvo

¹¹³26.6.2009 EURID ataskaita europos parlamentui ir tarybai, P. 2;

užregistruotas pastarajam neturint į tą vardą teisių ar teisėtų interesų; arba 2) buvo užregistruotas nesąžiningai. Taip pat Reglamento 21 straipsnio 3 dalyje paaiškinta, jog nesąžiningumas *inter alia* gali būti nustatytas ir įrodytas tuomet, kai iš aplinkybių matyti, kad domeno vardas buvo užregistruotas ar įsigytas visų pirma siekiant parduoti, išnuomoti ar kitaip perduoti tą domeno vardą pavadinimo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkui. Taigi šios aukščiau nurodytos reglamento nuostatos sprendžiant dėl tam tikro domeno vardo naudojamo su plėtiniais, pvz. „.com“, „.eu“, „.lt“ - aktualios kaip įstatymo analogija. Apibendrinant visa tai galima teigti, kad Prekių ženklų įstatymas bei aukščiau nurodytas Komisijos reglamentas yra taikomi siekiant apginti prekių ženklo savininko teises nuo neteisėto domeno vardo, kuriame panaudotas tas prekių ženklas, naudojimo, tačiau šie teisės aktai ribotai pasisako dėl pačių domenų vardų apsaugos.

Anksčiau minėjome, kad teisės į juridinio asmens pavadinimą gali būti ginamos taip pat per konkurencijos teisės normas. Taigi teismų praktika numato galimybę, ginčiuose su domenų vardais taikyti LR Konkurencijos įstatymą¹¹⁴. Šis įstatymas yra taikomas siekiant užkirsti nesąžiningą konkurenciją. Dažnu atveju ginčiuose su domenų vardais yra nustatoma, kad registruojant tam tikrą domeno vardą (dažniausiai) arba juridinio asmens pavadinimą, paprastai registratorius elgiasi nesąžiningai ir turi piktavališkų ketinimų, pvz. yra tam tikro juridinio asmens pavadinimo savininko konkurentas ir domeno vardą įregistruoja žinodamas, kad tokia registracija pažeidžia juridinio asmens savininko ar prekės ženklo teises. Dažnu atveju, tuo yra siekiama nesąžiningai konkuruoti, suklaidinti vartotojus, pakenkti oponento reputacijai ir/ar nuvilioti klientus. Todėl tokiu atveju, be CK ar Prekių ženklų įstatymo taikymo, yra taikomas ir LR Konkurencijos įstatymas, kuris čia veikia kaip saugiklis nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų.

Šio įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 1 punktą numato, kad ūkio subjektams draudžiama atlikti bet kuriuos veiksmus, prieštaraujančius ūkinės veiklos sąžiningai praktikai ir geriems papročiams, kai tokie veiksmai gali pakenkti kito ūkio subjekto galimybėms konkuruoti, įskaitant savavališką naudojimą žymens, kuris yra tapatus ar panašus į kito ūkio subjekto pavadinimą, registruotą prekės ženklą ar neregistruotą plačiai žinomą prekės ženklą, ar kitą pirmumo teise naudojamą žymenį su skiriamuoju požymiu, jeigu tai sukelia ar tikėtina, kad gali sukelti painiavą su šiuo ūkio subjektu ar jo veikla. Be to, Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punktą draudžia ūkio subjektų klaidinimą, pateikiant jiems neteisingą ar nepagrįstą informaciją apie savo ar kito ūkio subjekto prekių kiekį, kokybę, sudedamąsias dalis, vartojimo savybes, pagaminimo vietą, būdą, kainą ar nutylint apie riziką, susijusią su šių prekių vartojimu,

¹¹⁴Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymas Nr. VIII-1099, 1999, Valstybės žinios Nr. 30-856, aktuali redakcija 2014-01-08;

perdirbimu ar kitokiu naudojimu. Taigi matome, kad nustačius, pvz. domeno vardo piktaivališkus ketinimus, nesąžiningą konkurenciją, papildomai su kitais įstatymais yra taikomas Konkurencijos įstatymas, kurio paskirtis yra užkirsti kelią nesąžiningai konkurencijai.

Apžvelgus taikytinų įstatymų apimtį ir teismų praktiką, atrodo nieko čia blogo, kad teisės spragai užpildyti yra taikoma CK 1.8 str. įtvirtinta įstatymo analogija. Kita vertus, atsižvelgiant į domenų vardų teisinę padėtį Lietuvos Respublikos įstatymų atžvilgiu, turimų teisių apimtį, yra akivaizdu, kad ginčiuose su juridinių asmenų pavadinimais domenų vardų savininkai yra tarsi nepilnaverčiai ir jiems neįmanoma efektyviai ir tinkamai ginti savo pažeistas teises, ar ginčo atveju įrodinėti savo teisėtus interesus į tam tikrą domeno vardą. Nėra jokių teisės aktų, kurie aiškiai nustatytų domenų vardų teisinę padėtį, apsaugą, turimų teisių apimtį kitų intelektinės nuosavybės atžvilgiu, ginčų sprendimo sąlygas bei būdus. Be to, iš aukščiau aptartų atvejų atrodo, kad tik domeno vardas gali pažeisti firmų vardų ir/ar prekės ženklų savininkų teises, o taip teigti yra neteisinga.

Gi ir juridinių asmenų pavadinimai ar prekės ženklai gali būti registruojami domenų vardu. Pavyzdžiui, imkime, kad visuomenėje yra plačiai žinomas domenas langai.lt, tačiau konkurentai, siekdami suklaidinti visuomenę ir tuo pačiu pasinaudoti domeno vardo reputacija, įregistruoja juridinį asmenį pavadinimu langai.lt. Kas įvyksta tokiu atveju? Akivaizdu, kad visuomenė nepagrįstai domeno vardą sieja su šiuo juridiniu asmeniu, dėl ko atsiranda grėsmė, kad domeno vardo langai.lt reputacijai bus pakenkta arba kontrahentas įgys nepagrįstą pranašumą. Kyla klausimas kaip spręsti tokį ginčą, ar galime pasinaudoti anksčiau aptarta įstatymo analogija? Neabejotina, kad teismų praktikoje būtent ja remiantis ir būtų sprendžiamas ginčas, tačiau vėlgi, ar tai leistų efektyviai apginti domenų vardų savininkų teises ginčiuose su juridinių asmenų pavadinimais ir/ar kitais pramoninės nuosavybės objektais? Galima teigti, kad vieno ir konkretaus atsakymo bei ginčo sprendimo būdo taip lengvai nerasime, kadangi nei viename Lietuvos Respublikoje galiojančiame teisės akte nėra numatyta kaip reikia spręsti ginčus tais atvejais, kai ne domeno vardas, tačiau juridinio asmens pavadinimas ar konkretus prekės ženklas pažeidžia domeno vardo savininko teises ir teisėtus interesus.

Galima daryti pagrįstą išvadą, kad tokia Lietuvos Respublikoje susiklosčiusi situacija, akivaizdu, tačiau domenų vardų atžvilgiu yra nesąžininga ir neteisinga. Būtent iš teisinio reglamentavimo problemos (spragos), nesant domenų vardų teisinio reglamentavimo, kyla visos teisinės bei praktinės problemos santykyje su juridinių asmenų pavadinimais, kas sąlygoja, jog domenų vardai su juridinių asmenų pavadinimais ir/ar kitais intelektinės nuosavybės objektais, negali harmoningai tarpusavyje derėti, dėl ko kyla konfliktai, kuriuos taip pat nėra lengva spręsti. Taigi akivaizdu, kad yra būtinas domenų vardų teisinio reguliavimo sukūrimas ir išreiškimas

materialiojoje teisėje. Galiausiai, teisės aktų dėl domenų vardų priėmimas įneštų teisinio aiškumo, tikrumo bei palengvintų teismų darbą nagrinėjant tokio pobūdžio bylas.

Taigi autorės manymu, siekiant išspręsti šią problemą yra būtina užpildyti teisinio reglamentavimo spragą. Įstatymų leidėjas turėtų priimti teisės aktą, kuriame būtų aiškiai apibrėžtas domeno vardo, įskaitant domeno <.lt> teisinis statusas, suteikiamos teisės, apsauga, gynimo sąlygos, santykis su kitais pramoninės nuosavybės objektais, ginčų dėl domenų vardų rūšys bei ginčų su kitais domenais ar pramoninės nuosavybės objektais sąlygos ir sprendimo būdai.

Apibendrinimas

Lietuvos teisinėje sistemoje egzistuoja teisės spraga - nėra tiesioginių teisės aktų ir teisės normų, kurios apibrėžtų domeno vardo, įskaitant domeno <.lt> teisinį statusą, reguliuotų teises į domeno vardą, galimus tokių teisių pažeidimus, ginčų dėl domenų vardų rūšis, domeno vardo teisinę apsaugą, santykį su kitais intelektinės nuosavybės objektais, bei pažeistų teisių gynimo ir konfliktų sprendimo būdus. Dėl šios priežasties sprendžiant ginčus Lietuvos Respublikos teismai taiko įstatymo analogiją – panašius santykius reguliuojančius teisės aktus (CK 1.8 straipsnis).

Įstatymo analogijos taikymas, konfliktus kylančius dėl teisinio reglamentavimo spragos domenų vardų srityje, išsprendžia tik laikinai, t.y. tik tam kartui ir tam ginčui. Tačiau tai neužkerta kelio tokiems patiems konfliktams atsirasti ateityje ir plėtotis. Taigi teisinio reglamentavimo spraga sąlygoja, konfliktų tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų atsiradimą, kas savaime komplikuoja jų santykį.

3. GALIMI GINČŲ MODELIAI BEI PRAKTINĖS PROBLEMOS

Apžvelgę pagrindinius teisės aktus ir teisės normas, taikomas sprendžiant ginčus su domenų vardais ir juridinių asmenų pavadinimais, galime pastebėti, kad teisės aktai nenustato formalių kriterijų, kurių visumai esant būtų sprendžiami ginčai tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų. Tokie kriterijai išsikristalizuoja tik iš teismų praktikos pavyzdžių ir teisės aktų analizės. Kadangi kriterijų nustatymas bei analizė yra itin reikšminga tolimesniems magistrinio darbo uždaviniams įgyvendinti, t.y. tikslu nustatyti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį, dėl to šiame darbo skyriuje sieksime apžvelgti galimus ginčų tarp juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų modelius, aptarti bei nustatyti kriterijus, galinčius būti reikšmingais sprendžiant domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų ginčus bei sieksime kiekvieną iš jų išnagrinėti - apžvelgti esmę, reikšmę bei pritaikomumą praktikoje. Tokiu būdu įgyvendinsime šio magistrinio darbo trečiąjį, ketvirtąjį bei penktąjį uždavinius, kas vėliau leis tinkamai nustatyti juridinio asmens pavadinimo bei domeno vardo santykį, padaryti atitinkamas išvadas. Galiausiai, kriterijų bei teismų praktikos analizė, leis išgryninti pagrindinius kriterijus ir sąlygas, sprendžiant tokio pobūdžio ginčus.

Šiais informacinių technologijų laikais, juridiniai asmenys savo veikloje neapsieina be jo veiklą iš esmės reklamuojančio ir populiarinančio domeno vardo. Taigi juridiniai asmenys dažnai naudojami domenų vardais, kurie tampa jų nuosavybe ir funkciniu ryšiu iš esmės glaudžiai tarpusavyje susiję. Tačiau kaip rodo praktika, ne visada šie du pramoninės nuosavybės objektai draugiškai sugyvena tarpusavyje. Neretai, tam tikri domenų vardai su konkrečiais juridinių asmenų pavadinimais visiškai nėra susiję, nors ir turi analogiškus arba labai panašius pavadinimus. Tokiu atveju atsiranda visuomenės klaidinimo galimybė – tam tikri domenų vardai yra siejami su konkrečiais juridiniais asmenimis, o juridinių asmenų pavadinimai be jokio pagrindo siejami su tam tikrais domenų vardais, kurie su juridinio asmens veikla niekaip nesusiję.

Taigi dėl panašių funkcijų atlikimo, taip pat vienas kito papildymo, bei jų panašumo funkcinė prasme, dažni ginčai tarp šių dviejų objektų. Atlikus teismų praktikos analizę matyti, kad dažniausiai ginčai kyla tarp juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų, t.y. tokioje konfliktinėje situacijoje yra siekiama nugincyti domeno vardus, kaip pažeidžiančius juridinio asmens pavadinimo savininko teises ir teisėtus interesus. Tačiau, kaip buvo minėta anksčiau, ne vien tik domenų vardai gali pažeisti juridinio asmens pavadinimo savininko teises, bet priešingai, juridinio asmens pavadinimas gali pažeisti domeno vardo savininko teises. Dėl to nereikėtų apsiriboti vien tik *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas* konfliktine situacija, kadangi gali kilti ir konfliktinė situacija *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas*.

Žinia, nacionalinė doktrina bei teismų praktika, o ypačiai įstatyminė bazė šiais klausimais nėra išplėtotą, dėl to dažnai, atsiradus šių dviejų objektų konfliktui, yra taikoma įstatymo analogija - panašius teisinius santykius reguliuojantys teisės aktai¹¹⁵. Būtent probleminius panašių teisinių santykių aspektus nagrinėjo lektorė D. Klimkevičiūtė¹¹⁶, kuri aptarė ir gana detalai išnaginėjo galimus konfliktų modelius tarp juridinių asmens pavadinimų ir prekių ženklų, taip pat taisykles bei galimus ginčų sprendimo būdus ir jų rezultatus.

Remiantis lekt. D. Klimkevičiūtės pateiktais modeliais, galima išskirti tokius konfliktinius juridinių asmenų bei domenų vardų modelius: 1) *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas*; 2) *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas*. Sprendžiant tokias konfliktines situacijas, ir atsižvelgiant į lekt. D. Klimkevičiūtės poziciją, pirmiausia reikėtų atsakyti į šiuos klausimus: 1) pirmenybės teisė, t.y. kuris pramoninės nuosavybės objektas buvo pirmiau įregistruotas; 2) veiklos palyginimas, t.y. reikalinga lyginti ar juridinio asmens ir domeno vardo veikla yra panaši, galbūt tapati (analogiška); 3) panašumo palyginimas, t.y. reikėtų palyginti ar domeno vardas ir juridinio asmens pavadinimas yra panašūs ir/ar tapatūs; 4) ar yra visuomenės suklaidinimo galimybė (dėl šių dviejų objektų, įskaitant ir klaidingą asocijavimą)¹¹⁷.

Visgi, siekiant tiksliai nustatyti ir išsigryninti objektyvius kriterijus, kuriuos vertinant yra nagrinėjami tokio pobūdžio ginčai, yra tikslinga bei reikalinga paanalizuoti Lietuvos bei užsienio teismų praktiką tokio pobūdžio bylose. Tik atlikę išsamią teismų praktikos analizę, galėsime aiškiai įvardinti kriterijus (sąlygas), sprendžiant ginčus su juridinių asmenų pavadinimais ir domenų vardais bei kiekvienam iš ginčų modelių, gebėsime pritaikyti konkrečias gynimo sąlygas.

Ryšium su šiuo reikia pažymėti, kad Lietuvos teismų praktika tokio pobūdžio bylose nėra gausi ir išplėtotą. Pastebėtina, jog dažnu atveju šalims kreipusis į teismą su ieškiniu dėl domeno vardo teisių perkėlimo, panaikinimo ir/ar juridinio asmens pavadinimo registracijos panaikinimo, tarp šalių yra pasiekama taika¹¹⁸. Būtent dėl šios priežasties Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą pasiekia toks nedidelis, tokio pobūdžio bylų skaičius. Šį dėsningumą galima paaiškinti tuo, kad ginčai susiję su domenų vardais Lietuvos teismų praktikoje iš esmės yra nauja ir dar iki galo neištirta sritis, tokie ginčai nagrinėjami pakankamai retai, kas natūraliai sąlygoja iš esmės dar nesusiformavusią ir tebesiformuojančią praktiką. Be to, teisinio reguliavimo spraga prisideda

¹¹⁵Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 1.80 str. 1 d. teigia, kad "Civilinės teisės normų nesureglamentuotiems civiliniams santykiams taikomi panašius santykius reglamentuojantys civiliniai įstatymai (įstatymo analogija)".

¹¹⁶Klimkevičiūtė D. "Prekių ženklai ir juridinių asmenų pavadinimai: tarpusavio santykio problema" // Justitia, 2009 Nr. 1(71);

¹¹⁷Ten pat;

¹¹⁸Vilniaus apygardos teismo 2009-05-29 nutartis civilinėje byloje UAB „Giritech Baltic“ v. Ž. G Nr. 2-2136-798/2009; Vilniaus apygardos teismo 2011-04-06 nutartis civilinėje byloje UAB „Vičiūnų restoranų grupė“ v. K. J. ir UAB „Interneto vizija“ Nr. 2-3247-881/2011;

prie šios problemos gilinio ir esamo teisinio neapibrėžtumo. Dėl to ginčo šalys neretai abejoja savo sėkme byloje ir dažnu atveju nusprendžia ginčą išspręsti abipusių nuolaidų būdu arba lieka pasyvios ir savo teisių negina.

Minėta, iki šiol Lietuvos Aukščiausiame Teisme buvo nagrinėjamos tik keletas bylų¹¹⁹ dėl teisių į domeno vardą perkėlimo, panaikinimo. Likusi dalis tokio pobūdžio bylų pasiekė tik apeliacinę instanciją, kas tik pavirtina, kad Lietuvos Aukščiausias Teismas dar nėra iki galo suformavęs nuoseklios jurisprudencijos ir aiškių taisyklių tokiose bylose, o praktika tebesiformuoja. Visgi, paanalizavus esamą teismų praktiką galima pastebėti, o ryšium su šiuo ir išskirti pagrindinius klausimus (kriterijus), nagrinėtinus (nustatinėjamus) tokiose bylose: 1) teisėtas interesas į domeno vardą; 2) ankstesnės teisės; 3) asmens sąžiningumas (nesąžiningumas); 4) principo „pirmas laike, pirmas teisėje“ reikšmė bei taikymas.

Taigi iš teismų praktikos analizės aišku, kad būtent šie kriterijai (klausimai) yra nagrinėjami kiekvienoje tokio pobūdžio byloje ir turi esminės reikšmės bylos baigčiai. Taip pat atsižvelgiant į įstatymuose esančią teisės spragą nurodytina, kad nei vienas iš ankstesniame skyriuje aptartų teisės aktų, nepateikia baigtinio ir išsamaus ginčų tarp juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo sprendimo kriterijų sąrašo. Kiek plačiau apie pavienius (atskirus) kriterijus užsimena tik Komisijos reglamentas. Taigi bylos nagrinėjimui reikšmingų aplinkybių nustatymas, kriterijų vertinimas, neretai tampa ginčo šalių interpretacijų objektu. Kadangi teisės aktai aiškaus šių kriterijų sąrašo nepateikia, todėl šis skyrius bus skirtas kriterijų, galinčių turėti reikšmės sprendžiant ginčus tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų, analizei.

Pažymėtina, kad atliekant bylos nagrinėjimui reikšmingų kriterijų analizę, kriterijai bus nagrinėjami bendrame ginčų tarp domenų vardų ir juridinių asmenų kontekste, neišskiriant atskirų ginčų modelių, kadangi pastebėtina, jog tiek nagrinėjant konfliktus *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas*, tiek *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas*, yra nagrinėjamos bei vertinamos iš esmės tos pačios sąlygos (kriterijai). Tačiau autorė, atsižvelgiant į tai, kad dominuoja ginčai dėl domenų vardų panaikinimo, tam tikrais atvejais, pavyzdžiui nagrinėjant principo „pirmas laike, pirmas teisėje“, didesnę dėmesį teiks domeno vardo apsaugai ir su tuo susijusioms problemoms.

3.1 Teisėti interesai

¹¹⁹Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje NEREGĖTA v. D. G. Nr. 3K-3-58/2014; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“ Nr. 3K-3-272/2009;

„Teisėti interesai“ bene vienas iš aktualiausių ir svarbiausių kriterijų, nagrinėjant domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų ginčus. Todėl nenuostabu, kad teismų praktikoje dažnai minima „teisėtų interesų“ sąvoka. Tačiau reikia pažymėti, kad konkrečios ir aiškiai apibrėžtos „teisėtų interesų“ sąvokos nei teisės aktuose, nei teismų praktikoje nerasime. Dėl šios priežasties yra itin aktualu išanalizuoti šią sąvoką, išsiaiškinti jos esmę bei praktinę reikšmę. Ne ką mažiau svarbu nustatyti, kaip įrodyti asmens teisėtą interesą, pvz. į domeno vardą, kaip toks interesas pasireiškia, kada atsiranda ir t.t. Šiame darbe autorė nagrinės Lietuvos teismus pasiekusias bylas, kuriose ginčo šalys viena su kita buvo susijusios darbiniais santykiais. Tokių bylų reta, jos pakankamai įdomios, o ir šiose bylose gana aiškiai buvo įvardinta kaip pasireiškia „teisėti interesai“. Bene pagrindinės tokio pobūdžio bylos yra vadinamoji Pifo byla, Mano duomenys bei Bigbox.

Pifo byloje¹²⁰ atsakovė I.M. tuo metu, kai buvo ieškovo VŠĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ darbuotoja, buvo įpareigota sudaryti sandorį dėl subdomeno pavadinimu *pifas.lt* įkūrimo bei naudojimo. Vykdydama steigėjų nurodymą ir veikdama ieškovo interesais, taip pat būdama įmonės dalininke, 2006 m. kovo 21 dieną atsakovė kreipėsi į Kauno technologijos universiteto Informacinių technologijų plėtros institutą ir sudarė sutartį dėl domeno *pifas.lt* įkūrimo bei naudojimo. Tačiau nutraukus darbinius santykius, atsakovė I. M. neįvykdė savo, kaip valdymo organo, pareigos ir nepakeitė sutarties šalies, t.y. savo teisių į *pifas.lt* domeną ieškovui neperleido. Dėl to, šiuo domenu neteisėtai naudojosi atsakovės įsteigta VŠĮ „Vilniaus pifas“, o ieškovas neteko priėjimo prie subdomeno valdymo. To pasekoje, ieškovo veikla kuri laiką buvo sutrikdyta, o visuomenė suklaidinta.

Big Box byloje¹²¹ ieškovas uždaroji akcinė bendrovė „TC prekyba“ pareiškė ieškinį atsakovams uždarajai akcinei bendrovei „Electronic Trade“ ir G. B. dėl autorių teisių pažeidimo nutraukimo, kompensacijos priteisimo bei teisės į domeno registraciją perkėlimo. Ieškovas teigė, kad atsakovas G. B. pagal 2010 m. spalio 19 d. neterminuotą darbo sutartį bendrovėje ėjo Elektroninės prekybos vadovo pareigas, o 2010 m. lapkričio 22 d. su juo (atsakovu) buvo sudaryta darbuotojo nekonkuravimo sutartis. Taip pat ieškinyje buvo nurodoma, kad ieškovo bendrovė nuo įsteigimo dienos (2001 metų) vertėsi buitinės technikos, elektronikos, garso ir vaizdo aparatūros bei kompiuterinės technikos (toliau – ir prekės) mažmenine prekyba, o nuo 2009 metų ėmėsi minėtomis prekėmis prekiauti ir internetu elektroninėje parduotuvėje „Azon.lt“. Papildomai ieškovas pastebėjo, kad atsakovas UAB „Electronic Trade“ nuo 2012 metų liepos mėnesio pabaigos taip pat ėmėsi vykdyti analogišką veiklą, sukurdamas elektroninę

¹²⁰Lietuvos Apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje VŠĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ v. I. M., A. M. Nr. 2A-380/2010;

¹²¹Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „TC prekyba“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Electronic Trade“, G. B. Nr. 2A-944/2014;

parduotuvę „Bigbox.lt“, o darbinių santykių su ieškovu metu atsakovas G. B. vadovavo elektroninės parduvės „Azon.lt“ projektui.

Taigi ieškovas padarė išvadą, kad atsakovas G. B. būtent ir sukūrė pavadinimą „Bigbox“, vykdydamas darbdavio (ieškovo) duotą pavedimą dėl galimų alternatyvių pavadinimų domenui azon.lt sukūrimo, dėl to šis pavadinimas, kaip autorinis kūrinys, su visomis iš to išplaukiančiomis teisėmis priklauso ieškovui.

Kita šio magistrinio darbo temos nagrinėjimui aktuali byla yra „Mano duomenys“¹²². Šioje byloje ieškovas uždaroji akcinė bendrovė „Mano duomenys“ pareiškė ieškinį atsakovui uždarojai akcinei bendrovei „Matrix“ dėl juridinio asmens pavadinimo pažeidimo ir domenų vardų panaikinimo. Ieškovas nurodė, kad valdo 2007 m. balandžio 11 d. registruotą interneto domeno vardą „manoduomenys.lt“, kuris naudojamas interneto svetainei, apie ieškovo teikiamas duomenų atkūrimo iš kompiuterių laikmenų paslaugas, talpinti. Taip pat buvo pažymėta, kad ieškovas žymenį „mano duomenys“ naudoja ir kaip prekės ženklą savo teikiamoms paslaugoms žymėti – tiek nurodomoje interneto svetainėje, tiek įvairiuose įmonės dokumentuose, o atsakovas yra ieškovo konkurentas, teikiantis tapačias – duomenų atkūrimo paslaugas. Itin svarbi pažymėti aplinkybė yra ta, kad ieškovo direktorius iki ieškovo įsteigimo taip pat dirbo atsakovo įmonėje, o įsteigus ieškovą ir įregistravus domeną „manoduomenys.lt“, atsakovas, praėjus 13 dienų po ieškovo įsteigimo, nedelsiant įregistravo domeno vardus „manoduomenys.eu“ ir „manoduomenys.com“.

Visais šiais teisinės praktikos atvejais buvo vertintas atsakovų „teisėtas interesas“ į konkrečius domenų vardus. Pavyzdžiui Pifas ir Mano duomenys bylose teismas ieškinius tenkino padarydamas išvadas, kad atsakovai teisėtų interesų į domenų vardus neturi. Tuo tarpu Big Box byloje teismas ieškinį atmetė nurodydamas, kad nėra jokio pagrindo konstatuoti, jog atsakovas UAB „Electronic Trade“, registruodamas savo vardu domeno vardą Bigbox.lt veikė neteisėtai, siekdamas nesąžiningai konkuruoti su ieškovu. Šioje byloje teismas pasisakydamas dėl ieškovo reikalavimo perkelti domeno Bigbox.lt registraciją jo vardu, tokį reikalavimą pripažino nepagrįstu ir pažymėjo, kad ieškovas byloje nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, jog minėtas domenas būtų buvęs registruotas jo vardu ar jam priklausytų nuosavybės teise, o minėto domeno vardas nelaikytinas kūriniu, kurį sukūrė ieškovo darbuotojas, todėl nuosavybės teisės į jį ieškovui neatsirado.

Pifo byloje teismas ieškovo teisėtus interesus įrodė remdamasis tuo, kad: 1) ieškovas buvo įregistruotas 2006 m. balandžio 14 d.; 2) 2008 m. liepos 22 d. ieškovas įregistravo prekės ženklą „Pifas GYVŪNŲ GLOBOS TARNYBA“; 3) atsakovės tuo laiku buvo ieškovo

¹²²Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Mano duomenys“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Matrix“ Nr. 2A-90/2012;

darbuotojos, o paraiška įkurti adresų srities simbolinį pavadinimą www.pifas.lt buvo pateikta 2006 m. kovo 17 d.; 4) atsakovas subdomeną www.pifo.lt įregistravo 2007 m. lapkričio 27 d.; 5) elementas „Pifas“ yra pagrindinis, išskirtinis ir dominuojantis ieškovo pavadinimo ir prekės ženklo „Pifas GYVŪNŲ GLOBOS TARNYBA“ elementas, o adresų srities simbolinis pavadinimas www.pifas.lt yra tapatus ieškovo pavadinimui ir registruotam prekės ženklui; 6) ieškovas daugiau nei vienerius metus vykdė savo veiklą, naudodamasis domenu pifas.lt, kuris, buvo pagrindinis įrankis ir priemonė įstaigos veiklai garantuoti; 7) atleidus I. M. iš ieškovo direktoriaus pareigų, ieškovo galimybė naudotis www.pifas.lt buvo nepagrįstai apribota. Taigi tokių aplinkybių visumai teismas konstatavo, kad nenustatė jokių aplinkybių ar įrodymų, kurie pagrįstų, jog atsakovė I. M. interneto adresų srities simbolinį pavadinimą www.pifas.lt būtų įsiregistravusi bei naudojusi išimtinai savo interesais ir tikslais.

Mano duomenys byloje, įrodinėjant ieškovo teisėtus interesus buvo nustatyta, kad: 1) ieškovas UAB „Mano duomenys“ yra 2007 m. balandžio 27 d. įsteigta bendrovė, o apie savo veiklą ieškovas skelbia svetainėje „manoduomenys.lt“; 2) atsakovas teikia tapačias – duomenų atkūrimo paslaugas, o ieškovo direktorius iki ieškovo įsteigimo dirbo atsakovo įmonėje; 3) įsteigus ieškovą ir įregistravus domeną „manoduomenys.lt“, atsakovas, praėjus 13 dienų po ieškovo įsteigimo, įregistravo domeno vardus „manoduomenys.eu“ ir „manoduomenys.com“. Taigi čia teismo vertinimu, aplinkybė, jog atsakovo naudojami domenai yra tapatūs ieškovo pavadinimui ir neturi panašumo su atsakovo pavadinimu, jau sudaro prielaidas vartotojų suklaudinimui. Be to, teismas akcentavo, kad atsakovas ginčo domenų įregistravimą jau po ieškovo įsteigimo, todėl nėra pagrindo pripažinti jo naudojimą ilgalaikiu ir lemiančiu atsakovo teisėtą interesą jį registruoti. Todėl remiantis šių aplinkybių visuma, teismai padarė išvadą, kad atsakovas byloje neįrodė savo intereso įregistruoti būtent tokį domeno vardą, ar kad įgijo teisėtą interesą po registracijos (CPK178 straipsnis).

Big Box byloje buvo nustatyta, kad: 1) 2010 m. spalio 19 d. tarp ieškovo ir atsakovo G. B. buvo sudaryta neterminuota Darbo sutartis Nr. 1406; 2) atsakovas G. B. 2011 m. gruodžio 29 d. padavė prašymą dėl darbo sutarties nutraukimo pagal DK 127 straipsnio 1 dalį nuo 2012 m. sausio 13 d.; 3) 2012 m. sausio 13 d. tarp ieškovo UAB „TC prekyba“ ir atsakovo G. B. pasirašytas Pranešimas dėl konkuravimo apribojimų atsisakymo; 4) 2012 m. vasario 2 d. atsakovas G. B. pradėjo eiti atsakovo UAB „Electronic Trade“ direktoriaus pareigas; 5) atsakovas G. B., eidamas UAB „TC prekyba“ Elektroninės prekybos vadovo pareigas, konsultavosi su ieškovui teisinės paslaugas teikiančia advokatų kontora „Švirinas ir partneriai Lawway“ dėl galimybės naudoti pavadinimą „Bigbox“ komercinėje įmonės veikloje; 6) dėl „BIGBOX“ neoriginalios prigimties bei plataus vartojimo ieškovas nesidomėjo šiuo žymeniu ir nelaikė jo autorių teisių objektu, netgi pareiškė, kad G.B. turimi domenai nereikalingi; 7)

atsakovas 2011 m. vasario 2 d. įregistravo prekės ženklą „BIGBOX“ Bendrijos prekių ženklo registre; 8) 2012 m. birželio 5 d. Teisių į prekių ženklą perleidimo sutartimi iš Ispanijos bendrovės 9 XALOS MOBILIARI, S.L., kuri savo teises į žymenį „BIGBOX“ Europos valstybėse buvo apsaugojusi nuo 2009 m. sausio 20 d., atsakovas įsigijo turtines bei autorines teises, susijusias su Bendrijos prekių ženklu Nr. 007538093 „BIGBOX“ pagal tarptautinę registracijos sistemą priklausančią 20, 35 ir 39 klasėms; 9) paraiška Lietuvoje įregistruoti figūrinį prekių ženklą „Bigbox.lt“ buvo paduota 2012 m. kovo 12 d.

Taigi dėl šių aplinkybių visumos, bylą nagrinėję teismai padarė išvadą, kad ieškovas nesusidomėjo atsakovo G. B. siūlomą pavadinimu bei domenu, kurį buvo įregistravęs A. K., ir nesiekė jo naudoti savo veikloje, nesiėmė jokių veiksmų, kad šis pavadinimas būtų įregistruotas ir / ar naudojamas įmonės veikloje, taip pat būtų apsaugotas ir uždrausta darbuotojams, iš jų ir atsakovui G. B. siūlyti šį pavadinimą naudoti kitiems asmenims. Taigi buvo padarytos išvados, kad ieškovas teisėtų interesų į domeno vardą Bigbox neturėjo.

Minėta, kad nei teisės aktuose, nei teismų praktikoje nėra „teisėtų interesų“ sąvokos apibrėžties, kas savaime sukelia problemas ir leidžia pasireikšti ginčo šalių interpretacijoms. Tačiau iš aukščiau išdėstytų teisminės praktikos pavyzdžių analizės matyti, kad kiekvienu konkrečiu atveju yra vertinama ankstesnės teisės į tam tikrą pavadinimą (domeno vardą ir/ar juridinio asmens pavadinimą), taip pat veikla ir tikslai, kam yra naudojamas domeno vardas, domeno vardo savininko elgesys bei kitos aplinkybės. Štai jau aptartoje Pifo byloje, teismas priimdamas sprendimą ir pasisakydamas dėl teisėtų interesų nurodė, kad nenustatė aplinkybių ar įrodymų, kurie pagrįstų, jog atsakovė I. M. interneto adresų srities simbolinį pavadinimą www.pifas.lt būtų įsiregistravusi bei naudojusi išimtinai savo interesais ir tikslais¹²³. Manytina, kad teisėtus interesus, tokiu atveju, įrodytų ankstesnis ir ilgalaikis domeno vardo naudojimas asmeniniais tikslais, juridinio asmens pavadinimo registracija tuo pačiu ar panašiu metu, turimas prekės ženklas ir pan.

Reikia pažymėti, kad ginčo šalys dažniausiai teisėtus interesus grindžia nurodydamos, jog įregistravo ginčo domeno vardą ir jį naudojo tam tikrą laiką prieš ieškovui pareiškiant pretenzijas, o ieškovas dėl pažeistų teisių gynimo iškart nesikreipė. Tačiau Lietuvos Aukščiausiasis teismas, atsižvelgdamas į tokią šalių gynybą, suformavo taisyklę, kad „teisėtu interesu negali būti domeno vardo, kaip tokio, įregistravimo faktas *per se*, kadangi domeno vardo įregistravimas gali būti nulemtas tiek teisėtų, tiek neteisėtų interesų“¹²⁴. Ryšium su šiuo kasacinis teismas padarė išvadą, jog „tik ilgalaikis domeno vardo naudojimas galėtų lemti teisėtą

¹²³Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje VŠĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ v. I. M., A. M. Nr. 2A-380/2010;

¹²⁴Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“ Nr. 3K-3-272/2009;

interesą šį vardą ir toliau vartoti tuo atveju, pvz., jei būtų susiformavusi verslo subjekto klientų grupė, kuri žino ir naudojasi šiuo domeno vardu bei pagrįstai tikisi juo naudotis ateityje¹²⁵. Taigi akivaizdu, kad asmuo siekdamas įrodyti savo išimtinės teises ir teisėtus interesus į konkretų domeno vardą, negali ir neturėtų apsiriboti vien deklaratyvaus pobūdžio teiginiais, o privalo visa tai pagrįsti CPK 178 str. nustatyta tvarka, t.y. įrodymais, liudijančiais teisėtų interesų registruoti būtent tokį domeno vardą, egzistavimą.

Aktualu nurodyti, jog LR teismai, nagrinėdami tokio pobūdžio bylas, taipogi atsižvelgia į Komisijos reglamento nuostatas. Čia teisėti interesai, kaip apibrėžta Komisijos reglamento 21 str. 2 punkto papunkčiuose, gali būti įrodyti, kai: a) prieš bet kokį įspėjimą apie alternatyvią ginčų sprendimo (AGS) tvarką domeno vardo savininkas naudojo domeno vardą ar pavadinimą, atitinkantį domeno vardą, siūlydamas prekes ar paslaugas, arba rengėsi tai daryti ir tokį rengimąsi galima įrodyti; b) domeno vardo savininkas, kuris yra įmonė, organizacija ar fizinis asmuo, buvo ir yra plačiai žinomas domeno vardu, netgi kai nėra pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę pripažįstamos ar nustatytos teisės; c) domeno vardo savininkas teisėtai ir nekomerciniais tikslais ar sąžiningai naudoja domeno vardą, nesiekdamas suklaidinti vartotojų ar pakenkti vardo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, reputacijai.

Idomu tai, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teisme nagrinėtoje byloje C-569/08 Internetportal und Marketing GmbH prieš Richard Schlicht, generalinė advokatė Verica Trstenjak teikdama savo išvadą¹²⁶ nurodė, jog Reglamento Nr. 874/2004 21 straipsnio 2 dalies a–c punktuose išvardytų atvejų sąrašas yra nebaigtinis, o tai reiškia, kad teisėti interesai yra vertinamoji aplinkybė.

Taigi matome, kad teisėtas interesas gali būti įrodomas analizuojant ir vertinat tokias aplinkybes, kaip: 1) ankstesnes teises, t.y. kas anksčiau pradėjo naudoti tam tikrą domeno vardą ar juridinio asmens pavadinimą, o galbūt pagrindinę, reikšminę pavadinimo dalį (elementą), pvz. ilgalaikis domeno vardo ir/ar juridinio asmens pavadinimo naudojimas; 2) kada pradėtas naudoti domeno vardas; 3) kada pateikta domeno vardo registracijos paraiška; 4) kokiais tikslais naudojamas domeno vardas; 5) ar veikla analogiška (tapati) juridinio asmens veiklai; 6) ar yra visuomenės klaidinimo galimybė ir t.t.

Apibendrinimas

Lietuvos ir užsienio teismų praktikos, taip pat teisės aktų analizė rodo, kad iš esmės nėra konkrečios ir vieningos „teisėtų interesų“ sąvokos apibrėžties. Tai vertinamoji sąvoka, kuri

¹²⁵Ten pat;

¹²⁶Generalinės advokatės Verica Trstenjak 2010 m. vasario 10 d. išvada byloje Internetportal und Marketing GmbH prieš Richard Schlichtb Nr. C-569/08;

parodo asmens sąžiningumą ir išimtinės teisės į konkretų domeno vardą, poreikį naudotis tokiu domeno vardu ir / ar juridinio asmens pavadinimu. Dėl to galima daryti išvadą, kad siekiant įvertinti ar asmuo turi teisėtus interesus į domeno vardą, reikia atsižvelgti į konkrečios bylos faktines aplinkybes, kadangi teisėti interesai, kaip teisinė kategorija, iš esmės yra fakto klausimas, t.y. bylos metu įrodinėjamų bei vertinamų aplinkybių visuma (CPK XIII skyrius).

3.2 Ankstesnės teisės

Įrodinėjant asmens „teisėtą interesą“ į tam tikrą domeno vardą ir / ar juridinio asmens pavadinimą, visuomet sistemiškai yra aiškinamasi bei reikia analizuoti ar asmuo turi ankstesnes teises. Siekiant atskleisti šios sąvokos reikšmę, reikia susipažinti su „ankstesnių teisių“ apibrėžimu. Tačiau Lietuvos nacionalinėje teisėje tokio apibrėžimo taip pat nerasime. Dėl to pagal įstatymo analogiją bus nagrinėjamas Komisijos reglamentas. Be to, svarbu pažymėti, kad „ankstesnės teisės“, tai ne tas pats kas yra „teisėti interesai“, nors gali pasirodyti priešingai - jog šios sąvokos yra tapačios, ir įrodžius vieną, iš kart įrodoma ir kita. Visgi šių sąvokų negalima painioti.

Komisijos reglamento 12 konstatuojamojoje dalyje skelbiama, jog „Siekiant apsaugoti Bendrijos ar šalies teisės pripažintas ankstesnes teises, turi būti įdiegta registracijos etapais tvarka. Registracija etapais turėtų vykti dviem etapais, siekiant užtikrinti, kad ankstesnių teisių turėtojai turėtų tinkamų galimybių užregistruoti vardus, į kuriuos jie turi ankstesnių teisių [...]“. Aktualus ir Komisijos reglamento 10 straipsnio 1 dalies pirmas punktas, kuriame nurodyta, kad „Ankstesnių teisių, kurias pripažino ar nustatė nacionalinė ir (arba) Bendrijos teisė ir valstybės įstaigos, turėtojai gali teikti prašymus užregistruoti domenų vardus registracijos etapais laikotarpiu prieš bendrosios .eu domeno registracijos pradžią“. Tačiau bene svarbiausias yra Komisijos reglamento 10 str. 1 d. 2. punktas, kuriame yra aiškiai nustatyta, kad „[...] „ankstesnės teisės“, inter alia, reiškia ir registruotus šalių ir Bendrijos prekės ženklus, geografines nuorodas ar kilmės vietos nuorodas ir, tokia apimtimi, kokią juos gina šalies teisė valstybėje narėje, kurioje jie turimi: neregistruotus prekės ženklus, firmos vardus, verslo identifikatorius, įmonių pavadinimus, pavardes ir skiriamuosius apsaugotų literatūros ir meno kūrinių pavadinimus“. Papildomai nurodytina, kad šios reglamento nuostatos buvo priimtose siekiant apsaugoti ne tik ankstesnių teisių turėtojus, bet ir kitus asmenis, turinčius teisę pateikti skundą dėl domeno vardų registravimo, paremto spekuliacijomis ir piktnaudžiavimu.

Taigi iš šių aukščiau nurodytų straipsnių formuluočių matome, kad ankstesnes teises į domeno vardą turi nustatyti arba pripažinti nacionalinė ir (arba) Bendrijos teisė, o Reglamente yra pateikiamas baigtinis sąrašas aplinkybių, kurios gali įrodyti domeno vardo savininko

ankstesnes teises į tokį vardą, t.y. ankstesnes teises į domeno vardą įrodys įregistruotas prekės ženklas, įmonės pavadinimas, geografinė nuoroda, pavardė ir pan.. Visgi, autorės nuomone, reikia pastebėti tai, kad „ankstesnės teisės“, kaip ir „teisėti interesai“ iš esmės yra susiję vienas su kitu ir galima sakyti, vienas kitą papildo. Juk, pavyzdžiui, garsios pavardės ar prekės ženklo turėjimas, kartu pagrindžia ne tik ankstesnes teises į tokį žymenį, bet taip pat ir teisėtą interesą jį naudoti. Todėl galima daryti išvadą, kad domeno vardo savininko „ankstesnės teisės“ gali būti įrodomos ir kitomis, nei Komisijos reglamente nurodytomis, aplinkybėmis.

Atlikus teismų praktikos analizę pastebėtina, kad užsienio teismų praktikoje „ankstesnės teisės“ bei „ankstesnių teisių turėtojo“ sąvokos nebuvo analizuotos ir apibrėžtos. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas savo nuosekliai plėtojamoje jurisprudencijoje aiškindamas „ankstesnių teisių turėtojo sąvoką“ tik abstrakčiai nurodė, kad „Nors minėto reglamento 10 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje patikslinama, kad sąvoka „ankstesnės teisės“, *inter alia*, reiškia ir registruotus šalių, ir Bendrijos prekės ženklus, tačiau sąvoka „turėtojas“ šiame reglamente neapibrėžta. Jame, kalbant apie tokį apibrėžimą, nėra ir aiškios nuorodos į valstybių narių teisei“¹²⁷.

Autorės vertinimu, Lietuvos teismų praktikoje, geriausiai „ankstesnių teisių“ sąvoką atskleidžia jau minėti ir teismų praktikoje analizuoti pavyzdžiai, pvz. Pieno žvaigždžių byla¹²⁸. Šioje byloje buvo nustatyta, kad ieškovas AB „Pieno žvaigždės“ yra 1998-12-23 įsteigta bendrovė, savo veikloje įregistravusi bei naudojanti prekių ženklus PIENO ŽVAIGŽDĖS ir kitus prekių ženklus su šiuo žodžių junginiu. Ieškovo investicijų ir pastangų dėka prekių ženklai PIENO ŽVAIGŽDĖS bei juridinio asmens pavadinimas turi reputaciją tiek Lietuvoje, tiek užsienyje bei yra vertinami. Taigi turimas juridinio asmens pavadinimas, papildomai įregistruotas prekės ženklas ir žinomumas plačiai visuomenei aiškiai pagrindžia asmens „ankstesnes teises“.

Apibendrinimas

„Ankstesnės teisės“ rodo, kad asmuo turi teises, atsiradusias iš anksčiau, į konkretaus žymens naudojimą. Dėl to, pagal Reglamentą, ankstesnes teises gali patvirtinti bei įrodyti iki domeno vardo registracijos turėtas bei įregistruotas prekės ženklas, juridinio asmens pavadinimas, geografinė nuoroda ar garsi pavardė. Ankstesnės teisės, nėra tas pats kas „teisėti interesai“, kadangi pastaroji sąvoka, yra platesnė ir dažnai aiškinama kompleksiskai. Kita vertus,

¹²⁷Europos Teisingumo Teismo 2012 m. liepos 19 d. sprendimas byloje Pie Optiek vs. Bureau Gevers Nr. C-376/11, 32 punktas;

¹²⁸Vilniaus apygardos teismo 2008 m. spalio 01 d. sprendimas civilinėje byloje AB „Pieno žvaigždės“ v. E. K. Nr. 2-1061-623/08;

Lietuvos bei tarptautinės teismų praktikos analizė patvirtina, kad „ankstesnės teisės“, kaip ir „teisėti interesai“ yra vertinamoji sąvoka, pagrįsta byloje esančių aplinkybių įrodinėjimo visuma. Tai reiškia, kad „ankstesnes teises“ į konkretų žymenį, galima įrodyti ir kitomis, nei Komisijos reglamente nurodytomis, aplinkybėmis.

3.3 Nesąžiningumas

Civilinėje teisėje galioja sąžiningumo prezumpcija, kuri reiškia, kad kiekvienas asmuo laikomas sąžiningu, jeigu neįrodyta kitaip, o CK 6.158 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekviena sutarties šalis teisiniuose santykiuose privalo elgtis sąžiningai. Sąžiningumas – tai vertybinis žmogaus elgesio matas, grindžiamas teisingumu ir protingumu, bei nustatomas pagal objektyvųjų ir subjektyvųjų kriterijus. Objektyviuoju požiūriu sąžiningumas suprantamas kaip žmogaus elgesys, atitinkantis protingumo ir teisingumo principų reikalavimus, t. y. rūpestingas ir atidus elgesys¹²⁹.

Subjektyviuoju požiūriu sąžiningumas nusako asmens psichikos būklę konkrečioje situacijoje, atsižvelgiant į asmens amžių, išsimokslinimą, patirtį, faktines bylos aplinkybes¹³⁰. Todėl siekiant nustatyti, ar asmuo yra sąžiningas, būtina taikyti abu šiuos kriterijus. Tuo tarpu nesąžiningumas yra priešybė sąžiningumui. Nesąžiningumas, autorės vertinimu, rodo asmens piktavališkumą, įstatymų, viešosios tvarkos bei geros moralės ignoravimą, ypatingai tais atvejais, kai asmens veiksmai ir elgesys rodo, jog jis žino, kad elgiasi neteisėtai ir pažeidžia trečiųjų asmenų teises. Taigi nors civilinėje teisėje galioja sąžiningumo prezumpcija, tačiau ji gali būti paneigta.

Neretai, nesąžiningumas itin stipriai pasireiškia ginčiuose dėl domenų vardų, ypatingai tais atvejais, kai domenų vardai yra piktavališkai grobiami, turint nesąžiningų ketinimų. Todėl šis kriterijus yra vienas iš svarbiausių ir pagrindinių vertintinų kriterijų tokio pobūdžio bylose, todėl reikalingas plačios analizės.

Pastebėtina, jog kartais gali atrodyti, kad „ankstesnių teisių“ bei „teisėto intereso“ nustatymas būtent ir patvirtina arba paneigia domeno vardo savininko nesąžiningumą. Taip pat pastebima, kad „teisėti interesai“ ir „nesąžiningumas“ yra vienas su kitu glaudžiai susiję. Visgi šių trijų, savo prasme iš esmės panašių sąvokų nereikia ir negalima tapatinti, kadangi šios sąvokos savo turiniu bei praktine prasme yra skirtingos. Gi teisėtas interesas įrodo asmens teises, t.y. teisėtą poreikį, nulemtą objektyvių aplinkybių, naudoti tokį domeno vardą ar juridinio

¹²⁹Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. kovo 6 d. civilinėje byloje UAB „Kseda“ v. R. B. Nr. 3K-3-84/2013; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje BUAB „Vikata ir Ko“ v. UAB „Daisruna ir Ko“ Nr. 3K-3-361/2009; 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BAB „Alytaus tekstilė“ v. AB „Rytų skirstomieji tinklai“ Nr. 3K-3-485/2010;

¹³⁰Ten pat.

asmens pavadinimą, o ankstesnės teisės yra grindžiamos jau ankstesniu tokio vardo ar pavadinimo (žymens) naudojimu. Tuo tarpu nesąžiningumas parodo asmens piktavališkumą ir siekį, pasinaudojus kito asmens vardu ar pavadinimu, gauti naudos, pasipelnėti iš gerai žinomų juridinių asmenų reputacijos ar prekių ženklų, ar sutrukdyti konkurento veiklą, nuvilioti klientus.

Praktikoje įrodinėjant domeno vardo savininko nesąžiningumą susiduriama su jau gana įprasta ir aktuali problema Lietuvoje - nėra teisinės „nesąžiningumo“ sąvokos apibrėžties. Taigi teisės aktai nepateikia konkrečiai apibrėžtos ir vieningos „nesąžiningumo“, ginčiuose su domenų vardais, sąvokos. Dėl šios priežasties ne visada aišku, kokioms sąlygoms esant galima įrodyti domeno vardo savininko nesąžiningumą. Taigi tokiais atvejais vėl tenka remtis įstatymo analogija, o nesąžiningumo vertinimas tampa šalių interpretacijų objektu.

Pirmiausia, siekiant išspręsti praktikoje iškylančias problemas, aktualus nagrinėti tampa Komisijos reglamentas. Minimame reglamente yra aiškiai nustatyta, kad „Registruotas domeno vardas gali būti panaikintas atitinkama neteismine ar teismine tvarka, kai tas vardas yra toks pat ar klaidinančiai panašus į vardą, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę pripažįstama arba nustatoma 10 straipsnio 1 dalyje minėta teisė, ir kai buvo užregistruotas ar yra naudojamas nesąžiningai¹³¹. Šio straipsnio 3 dalis nustato atvejus, kuomet gali būti įrodomas nesąžiningumas, minimas ankstesniame Reglamento straipsnyje. Taigi, pagal Reglamente įtvirtintas taisykles nesąžiningumas gali būti įrodomas šiais atvejais, kai:

- a) iš aplinkybių matyti, kad domeno vardas buvo užregistruotas ar įsigytas visų pirma siekiant parduoti, išnuomoti ar kitaip perduoti tą domeno vardą pavadinimo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkui; arba
- b) domeno vardas buvo užregistruotas siekiant, kad pavadinimo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkas ar valstybės įstaiga negalėtų parinkti tokį pavadinimą atitinkančio domeno vardo, jeigu:
 - i) galima įrodyti, kad besiregistruojantysis elgiasi būtent taip; arba
 - ii) domeno vardas tinkamu būdu nebuvo naudojamas ne mažiau kaip dvejus metus po registracijos datos; arba
 - iii) yra toks atvejis, kad pradėjus AGS procesą domeno vardo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkas arba valstybės įstaigos domeno vardo savininkas paskelbė apie savo ketinimus naudoti tą domeno vardą tinkamu būdu, bet to nepadarė per šešis mėnesius nuo AGS proceso pradžios datos;

¹³¹Reglamento EB Nr. 874/2004 nustatančio aukščiausiojo lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus 21 str. 1 d. b punktas;

- c) domeno vardas buvo užregistruotas visų pirma siekiant sužlugdyti profesinę konkurento veiklą; arba
- d) domeno vardas buvo sąmoningai naudojamas interneto vartotojams pritraukti siekiant komercinės naudos domeno vardo tinklalapio savininkui ar kitai interneto svetainei, sukūrus painiavos su pavadinimu, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, arba painiavos su valstybės įstaigos pavadinimu galimybe, kai tokios painiavos galimybė iškyla dėl domeno vardo savininko tinklalapio ar svetainės arba jo tinklalapyje ar svetainėje siūlomo produkto ar paslaugos šaltinio, finansavimo, ryšių ar paramos; arba
- e) užregistruotas domeno vardas yra asmens vardas, o domeno vardo savininko ir užregistruoto domeno vardo nesieja jokie įrodomi ryšiai.

Taigi Reglamento 21 straipsnio 3 dalyje yra paaiškinta, jog nesąžiningumas *inter alia* gali būti nustatytas ir įrodytas tuomet, kai iš aplinkybių matyti, kad domeno vardas buvo užregistruotas ar įsigytas visų pirma siekiant parduoti, išnuomoti ar kitaip perduoti tą domeno vardą pavadinimo, į kurį pagal šalių ir (arba) Bendrijos teisę yra pripažįstama ar nustatyta teisė, savininkui. Tačiau itin svarbu akcentuoti tai, kad šiame aukščiau nurodytame 21 straipsnyje yra pateiktas nebaigtinis nesąžiningumo aplinkybių sąrašas¹³², o tai savaime reiškia, kad nesąžiningumas gali būti įrodytas ir esant kitokioms, nei nurodyta šiame sąrašė, aplinkybėms.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas byloje¹³³ *Internetportal und Marketing GmbH prieš Richard Schlicht*, siekdamas išsiaiškinti ar Reglamento Nr. 874/2004 21 straipsnio 3 dalies a–e punktuose yra pateiktas baigtinis nesąžiningumą pagrindžiančių aplinkybių sąrašas, bylą nagrinėjo ne tik apsiribodamas formalia aplinkybių analize, tačiau taip pat vertindamas įvairias kalbines versijas ir atsižvelgdamas į būtinybę vienodai taikyti, taigi ir aiškinti, Bendrijos teisės aktą. Teismo vertinimu yra būtina, kad Reglamentas ir konkrečios jo normos būtų aiškinamos remiantis tikrąja jo autoriaus valia ir siekiamu tikslu, atsižvelgiant visų pirma į versijas visomis kalbomis¹³⁴.

Šiame sprendime Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „Reglamentu Nr. 733/2002 siekiama visų pirma nustatyti prieš domenų vardų registraciją, paremtą spekuliacijomis ir piktnaudžiavimu, nukreiptą viešąją tvarką, kuri turėtų užtikrinti ankstesnių teisių, pripažintų ar nustatytų pagal nacionalinę ir (arba) Sąjungos teisę, laikymąsi“. Anot teismo, „ši viešoji tvarka yra sukonkretinama Reglamento Nr. 874/2004 21 straipsniu, kuriame iš esmės numatomas domeno vardo, įregistruoto siekiant spekuliacinių tikslų ar piktnaudžiaujant

¹³²Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje NEREGĖTA v. D. G. Nr. 3K-3-58/2014;

¹³³Europos Teisingumo Teismo 2010 m. birželio 03 d. sprendimas byloje *Internetportal und Marketing GmbH prieš Richard Schlicht*, Nr. C-569/08;

¹³⁴Ten pat, 35 punktą;

teisėmis, panaikinimas“. Tačiau teismo vertinimu, tikslas taip užkirsti kelią spekuliacijomis ar piktnaudžiavimu paremtam domenų vardų registravimui, kuriam, atsižvelgiant į jo esmę, gali būti būdingos įvairios faktinės ir teisinės aplinkybės, žlugtų, jeigu nesąžiningumą Reglamento Nr. 874/2004 21 straipsnio 1 dalies b punkto prasme būtų galima įrodyti tik remiantis aplinkybėmis, kurių baigtinis sąrašas pateiktas šio straipsnio 3 dalies a–e punktuose¹³⁵.

Galiausiai, teismo teigimu, „iš Reglamento Nr. 874/2004 16 konstatuojamosios dalies išplaukia, kad registras turi atsižvelgti į geriausią šios srities tarptautinę praktiką ir ypač į atitinkamas Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) rekomendacijas, siekdamas užtikrinti, kad registruojant, kiek tai įmanoma, būtų išvengta ginčytinų ir piktnaudžiavimo atvejų. Kaip nurodo Komisija, iš 1999 m. balandžio 30 d. WIPO galutinės ataskaitos dėl konsultacijų dėl interneto domenų vardų ir visų pirma iš Rekomendacijos Nr. 171 dėl „nesąžiningumo“ sąvokos 2 dalies aiškiai matyti, kad nesąžiningumą pagrindžiančių aplinkybių sąrašas, kuris, be to, didžiąja dalimi sutampa su Reglamento Nr. 874/2004 21 straipsnio 3 dalyje pateiktu sąrašu, nėra baigtinis“¹³⁶. Taigi buvo padaryta išvada, kad „2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 874/2004, nustatančio .eu aukščiausio lygio domeno įdiegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus, 21 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad nesąžiningumą gali įrodyti kitos aplinkybės nei išvardytos šios dalies a–e punktuose“¹³⁷.

Ir iš tiesų, autorė negali nepritari ti tokiai teismo išvadai. Gi savaime suprantama, kad sparčiai plečiantis internetui, jo siūlomoms paslaugoms, interneto suteikiamomis galimybėmis, augant domeno vardo vertei bei reikšmei, būtų neprotinga laikytis tik aplinkybių, įtvirtintų Reglamento 21 straipsnio 3 dalyje, nes tokiu būdu, t.y. įstačius į rėmus tik konkrečias ir įprastines nesąžiningumą pagrindžiančias aplinkybes, būtų apribota asmenų galimybė efektyviai apsiginti bei įrodyti kontrahento nesąžiningumą ir / ar piktavališkus ketinimus.

Aktualu pažymėti, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas sprenddamas aukščiau aptartą bylą nurodė, kad „Nesąžiningumą reikia vertinti visapusiškai, atsižvelgiant į visus svarbius nagrinėjamo atvejo veiksnius (pagal analogiją žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli, C 529/07, Rink. p. I 0000, 37 punktą)“. Dėl šios priežasties buvo padarytos išvados, kad siekdamas įvertinti, ar yra nesąžiningas elgesys Reglamento Nr. 874/2004 21 straipsnio 1 dalies b punkto kartu su to paties straipsnio 3 dalimi prasme, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į visus nagrinėjamai bylai būdingus svarbius veiksnius: visų pirma sąlygas, kuriomis prekių ženklas buvo įregistruotas, ir sąlygas, kuriomis buvo įregistruotas .eu aukščiausio lygio domeno vardas.

¹³⁵Ten pat, 37 punktą

¹³⁶Ten pat 36, 37, 38 punktai;

¹³⁷Ten pat 1 konstatuojamasis punktas;

Kalbėdamas apie sąlygas, kuriomis prekių ženklas buvo įregistruotas, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas išreiškė poziciją, jog nacionalinis teismas turėtų atsižvelgti į šias aplinkybes: 1) ketinimą nenaudoti prekių ženklo rinkoje, kurioje buvo paprašyta apsaugos; 2) prekių ženklo apipavidalinimą; 3) tai, kad buvo įregistruota daug kitų giminines sąvokas atitinkančių prekių ženklų, ir 4) tai, kad prekių ženklas buvo įregistruotas prieš pat .eu aukščiausio lygio domeno vardų registracijos etapus pradžia.

Autorė pastebi, kad čia yra kalbama apie prekės ženklą, tačiau atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos ginčų modeliais - *juridinio asmens pavadinimas v. domenas* ir atvirkščiai - nerasta, kadangi visos panašaus pobūdžio bylos yra susijusios su ginčais tarp prekės ženklo ir domeno vardo, be to, Reglamentas ir jo nuostatos yra tiesiogiai taikomas teisės aktas valstybėje narėje, tuo tarpu Lietuvos teisėje Komisijos reglamentas yra taikomas pagal įstatymo analogiją, tai autorės vertinimu nėra jokių kliūčių remtis šia aukščiau nurodyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika ir joje išplėtotomis taisyklėmis.

Taigi Lietuvos Respublikos teismai nagrinėdami tokio pobūdžio bylas vadovaujasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo suformuota praktika, tačiau papildomai atkreipia dėmesį į tai, kad pasaulinėje teisinėje doktrinoje ir praktikoje yra išskiriamos kelios pagrindinės ginčų dėl domenų vardų ir prekių ženklų rūšys: 1) dėl piktavališko adresų srities įkūrimo, kurios domeno vardas yra identiškas ar labai panašus į kokį nors prekių ženklą (domeno vardo užgrobimas); 2) kai įkuriamos kelios adresų sritys, kurių domenų vardai yra identiški ar panašūs ir visi juos sukūrę asmenys turėjo teisėtą pagrindą juos sukurti¹³⁸.

Piktavališko domeno vardo sukūrimo atveju domeno vardo įkūrėjai dažniausiai siekia pasinaudoti prekės ženklo ar juridinio asmens pavadinimo reputacija ir gauti iš to naudos, t.y. domeno vardą pasisavina asmenys, neturintys teisės arba neketinantys tokių adresų naudoti, o siekiantys paprasčiausiai pelningai juos parduoti. Tuo pačiu pripažįstama, jog domeno vardo įkūrėjo piktavališkumas bei nesąžiningumas *inter alia* gali pasireikšti tuo, kad domeno vardas pasirenkamas turint tiesioginį tikslą parduoti, išnuomoti ar kitaip perleisti domeno vardą didesnėmis nei išlaidos, turėtos dėl adreso srities įkūrimo, kainomis¹³⁹.

Kaip pavyzdį, puikiai iliustruojantį domeno vardo savininko nesąžiningumą ir piktavališkumą, vėlgi galima pateikti jau aptartą Pieno žvaigždžių bylą¹⁴⁰. Šioje byloje buvo nustatyta, kad domeno vardas www.pienožvaigždės.lt buvo įregistruotas sąmoningai, suvokiant šio domeno vardo vertę ir visų pirma, siekiant jį parduoti ieškovui, kaip žinomai stambiai,

¹³⁸Vilniaus apygardos teismo 2008 m. spalio 01 d. sprendimas civilinėje byloje AB „Pieno žvaigždės“ v. E. K. Nr. 2-1061-623/08;

¹³⁹Ten pat;

¹⁴⁰Ten pat;

pelningai dirbančiai, populiarių bei reputaciją turinčių gaminių (pieno ir kitų produktų), žymimų identišku pavadinimu PIENO ŽVAIGŽDĖS gaminančiai bendrovei, t.y. subjektui, iš kurio buvo pagrindo tikėtis gauti turtinę naudą.

Taigi praktikoje kilus ginčui tarp domeno vardo ir juridinio asmens pavadinimo vienas svarbiausių nagrinėtinų kriterijų yra piktavališkumas arba nesąžiningumas, t. y. kai domeno vardo įkūrėjas žinojo apie registruotą juridinio asmens pavadinimą ir įregistravo domeno vardą turėdamas tikslą jį parduoti, išnuomoti arba kitaip jį perduoti prekių ženklo savininkui. Tačiau autorės nuomone, vien tokiais nesąžiningais domenų vardų savininkų tikslais nereikėtų apsiriboti, kadangi tikslai apima daug platesnį ratą nesąžiningų ketinimų nei pradžioje gali pasirodyti, pvz. siekį ne tik pasipelnyti, tačiau ir pakenkti konkurento reputacijai, nuvilioti klientus, suklaidinti vartotojus.

Pastebėtina, kad Lietuvos teismų praktikoje sprendžiant ar atitinkamo juridinio asmens pavadinimo (firmos vardo) neteisėtas panaudojimas kito juridinio asmens internetinio tinklalapio adresų srities simboliniame pavadinime pažeidžia juridinio asmens pavadinimo (firmos vardo) savininko teises, atsižvelgiama į tai, ar toks kito juridinio asmens pavadinimo (firmos vardo) neteisėtas naudojimas turi komercinio pobūdžio poveikį (Paryžiaus Sąjungos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos Asamblėjos ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės apsaugos organizacijos (WIPO) Generalinės Asamblėjos 2001 m. Bendros rekomendacijos dėl nuostatų, reglamentuojančių ženklų ir kitų pramoninės nuosavybės teisių žymenimis apsaugą, 2 ir 3 straipsniai), taip pat į nesąžiningus ketinimus ir aplinkybes, susijusias su tuo, ar teisių savininkas informavo atsakovą apie savo teisių pažeidimą, ir jeigu taip, tai koks buvo atsakovo elgesys, gavus tokį pranešimą¹⁴¹.

Taip pat vienas iš kriterijų, reikšmingų sprendžiant dėl nesąžiningų ketinimų fakto, yra tai, ar atsakovas žinojo arba galėjo žinoti (prieš registruodamas tam tikrą domeno vardą) apie atitinkamą kitam asmeniui priklausančią subjektinę teisę plačiaja prasme (t. y. asmeniui, kuris laikytinas atitinkamo žymens tikruoju šaltiniu, nepriklausomai nuo to, yra ar nėra tą žymenį įregistravęs savo vardu). Ryšium su šiuo kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad „vien tik kito ūkio subjekto atitinkamas komercinis interesas savaime nėra pagrindas pripažinti pirmiau įregistruoto prekių ženklo registraciją neteisėta ir negaliojančia, bet būtina *inter alia* nagrinėti ir nustatyti asmens, reikalaujančio ženklo registraciją pripažinti negaliojančia dėl nesąžiningos konkurencijos, subjektinės teises į ginčijamą ženklą“¹⁴².

¹⁴¹Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“ Nr. 3K-3-272/2009;

¹⁴²Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. balandžio 22 d. nutartis civilinėje byloje G.V.F.-GIVIEFFE S.p.A v. R. S. Nr. 3K-3-250/2008;

Be visa to, autorės vertinimu, yra svarbu akcentuoti tai, kad kasacinis teismas nagrinėdamas tokio pobūdžio bylas yra nurodęs, jog „Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2009 m. birželio 11 d. prejudiciniame sprendime, priimtame byloje *Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli AG v. F. H. GmbH*, byla C-529/07, Rink. 2009, I-04893, išaiškino, jog vertindamas pareiškėjo nesąžiningumą 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos Reglamento (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo 51 straipsnio 1 dalies b punkto prasme, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į visus nagrinėjamai bylai būdingus svarbius veiksnius, esančius žymens įregistravimo kaip prekių ženklo paraiškos pateikimo momentu, be kita ko, į: 1) tai, kad pareiškėjas žino ar turi žinoti, jog trečiasis asmuo bent vienoje valstybėje narėje naudoja tapatų ar su prašomu įregistruoti žymeniu galimą supainioti panašų žymenį tapačioms ar panašioms prekėms; 2) pareiškėjo ketinimą užkirsti kelią šiam trečiajam asmeniui toliau naudoti šį žymenį; 3) teisinės apsaugos, kuri naudojama trečiojo asmens žymeniui ir prašomam įregistruoti žymeniui, laipsnį¹⁴³. Taigi matome, kad nustatinėjant domeno vardo savininko nesąžiningumą kiekvienu atveju yra reikalinga itin kruopščiai įvertinti visas bylos faktines aplinkybes, kurios turi lemiamą reikšmę tolesnei ginčo baigčiai.

Pažymėtina, kad Lietuvos teismų praktikoje nesąžiningumas yra aiškinamas ne tik remiantis Reglamento 21 str. 3 d., bet taip pat ir LR Konkurencijos įstatyme įtvirtintomis normomis, taip pat Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo. Autorės vertinimu, įstatymai kompleksiskai vienu su kitu yra taikomi dėl to, kad asmenys siekdami įgyvendinti savo nesąžiningus ketinimus, dažniausiai nukreipia juos prieš savo konkurentus, tokiu būdu sukeldami ne tik painiavą visuomenėje (tais atvejais kai domeno vardas ir juridinio asmens pavadinimas yra identiški, visuomenė negeba jų atskirti ir nepagrįstai juos vieną su kitu susieja), tačiau ir tokiu būdu kenkdami konkurento reputacijai, įvaizdžiui ir taip iš to gaudami komercinės naudos. Sisteminiis teisės normų taikymas bylą nagrinėjančiam teismui leidžia tinkamai nustatyti bylos faktines aplinkybes ir tinkamai išnagrinėti bylą.

Ryšium su šiuo nurodytina, kad Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo 10 bis straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nesąžininga konkurencija laikoma bet koks konkurencijos veiksmas, prieštaraujantis sąžiningiems pramonės ar prekybos reikalų vedimo papročiams¹⁴⁴. Čia aktualus ir Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo 10 bis straipsnio 3 dalies 1 punktas, kuriame pasakyta, kad yra draudžiami visi veiksmai, dėl kurių bet kuriuo būdu gali būti supainiotos įmonės, gaminiai arba konkurento pramoninė ar prekybinė veikla.

¹⁴³Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „TC prekyba“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Electronic Trade“, G. B. Nr. 2A-944/2014; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Boslita“ ir Ko v. Latvijos bendrovė AS „Latvijas Balzams“ Nr. 3K-3-485/2012;

¹⁴⁴Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo 10 bis straipsnio 2 dalyje.

Savarankiškai Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad ūkio subjektams „draudžiama atlikti bet kuriuos veiksmus, prieštaraujančius ūkinės veiklos sąžiningai praktikai ir geriems papročiams, kai tokie veiksmai gali pakenkti kito ūkio subjekto galimybėms konkuruoti, įskaitant savavališką naudojimą žymens, kuris yra tapatus ar panašus į kito ūkio subjekto pavadinimą, registruotą prekės ženklą ar neregistruotą plačiai žinomą prekės ženklą, ar kitą pirmumo teise naudojamą žymenį su skiriamuoju požymiu, jeigu tai sukelia ar tikėtina, kad gali sukelti painiavą su šiuo ūkio subjektu ar jo veikla, arba jeigu siekiama nesąžiningai pasinaudoti šio ūkio subjekto (jo ženklo ar žymens) reputacija, arba jeigu dėl to gali nukentėti šio ūkio subjekto (jo ženklo ar žymens) reputacija, arba jeigu dėl to gali susilpnėti šio ūkio subjekto naudojamo ženklo ar žymens skiriamasis požymis“. Dėl to, pagal Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punktą, ūkio subjektas, kurio teisėti interesai pažeidžiami nesąžiningos konkurencijos veiksmais, turi teisę kreiptis į teismą su ieškiniu dėl neteisėtų veiksmų nutraukimo.

Atsižvelgiant į tai, kasacinis teismas savo nuosekliai plėtojamoje jurisprudencijoje yra nurodęs, kad „Nesąžiningų ketinimų samprata yra platesnė už nesąžiningos konkurencijos sąvoką. Nesąžiningos konkurencijos veiksmai yra vieni iš tokių veiksmų, kurie atliekami nesąžiningu elgesiu, t. y. elgiamasi turint nesąžiningų ketinimų. Dėl to sprendžiant, ar domeno vardas buvo registruotas turint nesąžiningų ketinimų, reikia įvertinti visas konkrečios bylos atveju susiklosčiusias aplinkybės“¹⁴⁵. Taigi iš teismų praktikos analizės matyti, kad nesąžiningi ketinimai (nesąžiningumas) pasireiškia ne tik siekiu pasipelnyti iš garsaus ir reputaciją turinčio žymens, tačiau ir siekiant suklaidinti visuomenę, pakenkti konkurento dalykinei reputacijai, nuvilioti klientus ir t.t.

Apibendrinimas

Lietuvos Respublikos teisės aktai nepateikia „nesąžiningumo“ sąvokos, o Komisijos reglamento 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų aplinkybių sąrašas nėra išsamus ir baigtinis. Todėl nesant „nesąžiningumo“ sąvokos teisinės apibrėžties, būtina kompleksiskai vertinti ir atidžiai nagrinėti visas konkrečios bylos faktines aplinkybes, t.y. reikalinga nagrinėti ir tikrinti ne tik aplinkybes nurodytas Reglamento 21 straipsnio 3 dalyje, tačiau taip pat būtina atsižvelgti ir į aplinkybes dėl kokių tam tikras domeno vardas ar juridinio asmens pavadinimas buvo registruotas, taip pat ar yra visuomenės bei vartotojų klaidinimo galimybė, ar atsakovui buvo žinoma apie kontrahento teisių pažeidimą, kokių jis veiksmų ėmėsi pažeidimams pašalinti, ar

¹⁴⁵Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Boslita“ ir Ko v. Latvijos bendrovė AS „Latvijas Balzams“ Nr. 3K-3-485/2012;

tokiais pačiais pavadinimais egzistuojantys pramoninės nuosavybės objektai gali sukelti painiavą tarp skirtingų ūkio subjektų, kokia veikla šie ūkio subjektai užsiima ar yra konkurentai, ar tam tikro pavadinimo naudojimas turi komercinį poveikį, ar buvo piktavališkų ketinimų, koku tikslu buvo įregistruotas domeno vardas ir /ar juridinio asmens pavadinimas ir t.t.

3.4 „Pirmas laike, pirmas teisėje“ principo reikšmė bei taikymas

Šio skyriaus pradžioje minėjome, kad teismų praktikos analizė parodė, jog sprendžiant ginčus dėl domenų vardų, vienas iš bylos metu vertintinų kriterijų yra domeno vardo registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ (*angl. first come, first serve*). Lietuvos teismų praktika bei teisės aktai menkai aptaria šį principą. Tačiau autorės nuomone, šį principą yra būtina aptarti dėl to, kad pastarasis gali patvirtinti tam tikrą poreikį, t.y. interesą naudotis šiuo vardu. Kadangi doktrina ir teismų praktika nepateikia šio principo analizės, o pastarasis dažnu atveju yra vienas iš kriterijų vertintinų tokio pobūdžio bylose, todėl kyla poreikis šį principą aptarti plačiau, tikslu išsiaiškinti šio taikytino principo esmę bei prasmę.

Visuotinai pripažįstama, kad domenų vardų registracija yra grindžiama „pirmas laike, pirmas teisėje“ principu. Pastebėtina, kad nagrinėjant įvairius teisės šaltinius, sutinkami skirtingi šio principo vertimai, pvz. 2002-04-22 Reglamento (EB) 733/2002 „Dėl .eu Aukščiausio lygio domeno įdiegimo“ preambulės 20 punkte šis principas išverstas „kas pirmas, tas laimi“, tuo tarpu 2004-04-28 Reglamento (EB) 874/2004 sutinkamas vertimas „pirmas atėjai, pirmas gavai“. Galop, Lietuvos teismų praktikoje galima rasti ir tokių vertimų, kaip „pirmas laike, pirmas teisėje“, ir netgi „kas pirmas, tas gauna“. Šiuo atveju magistrinio darbo autorė laikysis sąvokos „pirmas laike, pirmas teisėje“, nes manytina, kad toks „first come, first served“ vertimas į lietuvių kalbą yra teisingusias ir labiausiai atitinkantis originalą.

Mokslinėje literatūroje apie šį principą nurodoma, kad tai yra labai paprasta sistema, kuri reiškia, kad tas asmuo, kuris pirmas registruoti pateikia registruoti konkretų domeno vardą ir sugeba jį užregistruoti, tai jis turi išimtinės teises į tokį domeno vardą¹⁴⁶. Tą patvirtina straipsnio ir Lietuvos Respublikoje egzistuojantis .LT domeno procedūrinis reglamentas 7 straipsnio 7.2.2. punkte nustato, kad *principas „kas pirmas, tas laimi“* (*angl. „first come, first serve“*), t.y. data ir laikas, kai administratoriaus naudojama paraiškų apdorojimo sistema gauna užbaigtą elektroninę paraišką, yra vienintelis atskaitos taškas sprendžiant dėl pirmumo naudoti konkretų žymenį domeno vardo pavadinime“. Taigi matome, kad šis principas iš esmės veikia tik tarp domenų vardų – registracijos etape ir reiškia, kad tas, kuris pirmasis pateikė paraišką dėl domeno vardo registracijos, pirmasis ir turi teisę registruoti tokį domeno vardą.

¹⁴⁶Jenny Ng, The domain name registration system: liberalization, consumer protection and growth, 2013, P 91 -92;

Doktrinoje taip pat pastebima, kad taikant šį principą nėra jokių išskirtinių hierarchijos teisių ir reikalavimų. Dėl to šis principas sąlygoja tarpusavyje konkuruojančių įstatyminių teisių problemas ir kaip nurodoma, yra daugelio ginčų, susijusių su domenų vardais, šaltinis¹⁴⁷. Dar daugiau, principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ sudarė sąlygas verslo subjektams bei individualiems asmens registruoti domenų vardus ir laikyti juos ateičiai¹⁴⁸, kas savaime lemia piktnaudžiavimą teise.

Pažymėtina, kad „pirmas laike, pirmas teisėje“ principas, kaip tam tikra domeno vardo registracijos politika/tvarka, turi ir savų ribojimų. Esant ginčui tarp dviejų ar daugiau šalių, iš kurių kiekviena turi teisėtus interesus į atitinkamą domeno vardą, pirmasis, kuris užregistravo tokį domeno vardą dominuos, jei šalys tarpusavyje nesusitars kitaip ir neperleis domeno vardo. Atrodo, kad tokia taisyklė nėra ydinga. Tačiau visgi, niekur nėra pažymėta, kad tokia tvarka aiškiai nedera su prekių ženklų teise¹⁴⁹ ir kitais pramoninės nuosavybės objektais, pavyzdžiui firmų vardais, geografinėmis nuorodomis. Kaip bebūtų, praktika visgi susiklostė kiek kitaip, kadangi daugėjant ginčų dėl domenų vardų, prekės ženklų ir/ar kitų pramoninės nuosavybės objektų savininkams atsirado galimybės išsireikalauti arba nugincyti domeno vardą, jei jis pažeidžia jų teises¹⁵⁰.

Taigi registruojant domenų vardus pagal „pirmas laike, pirmas teisėje“ principą, šis principas iš esmės nereikalauja patikrinti ir įsitikinti, kad tam tikru vardu nėra egzistuojančio prekės ženklo ar kitokio verslo subjekto intereso. Akivaizdu, tačiau tokia situacija sąlygoja tai, kad tam tikri prekių ženklų ar firmų vardų savininkai netenka galimybės savo veikloje naudoti tam tikrą domeno vardą, kuris būtų analogiškas jų prekės ženklui ar firmos vardui, o tai leidžia kilti taip vadinamiems ginčams dėl domenų vardų.

Nurodytina, jog tokie ginčai yra sukelti asmenų, kurie pasinaudodami garsiais prekės ženklais ar firmų vardais registruoja analogiškais vardais domenų vardus ir tokiu būdu siekia pasinaudoti jų reputacija, įgyti naudos. Tokie asmenys yra žinomi kaip *kiber naujakuriai* (angl. *cyber squatters*)¹⁵¹, kurie naudodamiesi „pirmas laike, pirmas teisėje“ principu ir grobdami domenų vardus, siekia tokiu būdu užsidirbti, kadangi garsūs prekės ženklai ar firmų vardai, norėdami naudoti domeno vardą, kuris būtų analogiškas jų prekės ženklui ar firmos vardui, ir norėdami jį susigrąžinti turėtų juos išsipirkti, kas savaime lemtų didelius finansinius nuostolius ir praradimus.

¹⁴⁷Jenny Ng, The domain name registration system: liberalization, consumer protection and growth, 2013, P 91 -92;

¹⁴⁸Elias M. Awad, Hassan M. Ghaziri, Knowledge Management: 2nd Edition, 2010. P. 435;

¹⁴⁹Jacqueline D. Lipton, Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, 2010. P. 63;

¹⁵⁰John S. McKeown, Canadian Intellectual Property Law and Strategy – Trademarks, Copyright and Industrial Designs; 2010. P. 163;

¹⁵¹Sreenivasulu N.S ; Law Relating to Intellectual Property, 2013. P. 133 -134;

Reikia pažymėti, jog ir Lietuvoje netrūko atvejų, kai nesąžiningi asmenys, siekdami pasipelnyti iš garsių juridinių asmenų, jų pavadinimų bei naudojamų ir visiems gerai žinomų prekės ženklų, įregistruodavo tokiais vardais adresų sritis (domenų vardus), o vėliau, siūlydavo juos išsipirkti. Tokią situaciją geriausiai iliustruoja jau anksčiau autorės aptartas Pieno žvaigždžių atvejis. Taigi, viena vertus atrodo, kad pagrindinis domenų vardų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ sudaro galimybes laisvai ir be jokių ribojimų užregistruoti domeno vardus ir jais naudotis, kita vertus negalima paneigti to, kad tai yra terpė nesąžiningiems ir piktavališkų ketinimų turintiems asmenims piktnaudžiauti teise. Be to šis principas yra nesuderintas su kitais pramoninės nuosavybės objektas (nėra taisyklių, užtikrinančių šių objektų darnų santykį bei egzistavimą), tokiais kaip juridinių asmenų pavadinimai. Dėl šios priežasties domenų vardai su juridinių asmenų pavadinimais ir kitais intelektualinės nuosavybės objektais nuolat konfliktuoja.

Ryšium su šiuo yra aktualu įvertinti ir panagrinėti kaip Lietuvos Respublikos teisės aktuose bei teismų praktikoje yra vertinamas šis principas. Minėta, .LT procedūrinio reglamento 7.2.2. punkte yra nurodyta, kad „Procedūros yra atliekamos remiantis „First come, first served“ principu. Data ir laikas, kai įkurtas domenas, yra vienintelis atskaitos taškas sprendžiant dėl pirmumo teisės naudoti paraiškoje nurodytą domeno vardą, jei jis atitinka šiame Reglamente keliamus reikalavimus“. Daugiau niekur kitur, nei .LT procedūriniame reglamente, nerasime šio principo apibrėžimo ir reikšmės aprašymo.

Tiesa, apie šį principą, galima sakyti pakankamai abstrakčiai, yra užsimename Komisijos reglamente dėl eu. aukščiausiojo lygio domeno registracijos bei registracijai taikomų principų. Reglamento 11 konstatuojamojoje dalyje yra teigiama, kad „Registracijos etapais metu principas „pirmas atėjai, pirmas gavai“ turėtų būti pagrindinis ankstesnių teisių turėtojų tarpusavio ginčų sprendimo principas. Registracijai etapais pasibaigus, paskirstant domenų vardus turėtų būti taikomas principas „pirmas atėjai, pirmas gavai““. To paties Reglamento 12 konstatuojamoji dalis dar papildomai nurodo, kad „[...] Po to, jeigu į domeno vardą pretenduoja du ar daugiau pareiškėjų ir kiekvienas jų turi ankstesnių teisių, tas vardas turėtų būti paskiriamas pagal principą „pirmas atėjai, pirmas gavai““, o 2 straipsnyje yra apibrėžti bendrieji domenų vardų registracijos principai. Šiame straipsnyje yra teigiama, kad „Šiame reglamente šis pirmiausiai gauto prašymo kriterijus vadinamas principu „pirmas atėjai, pirmas gavai““. Taigi matome, kad teisės aktai, įtvirtinantys šiuos principus nėra pakankamai išsamūs ir aiškūs.

Siekiant aiškumo verta paanalizuoti Lietuvos Respublikos teismų praktiką, tikslu įvertinti šio principo reikšmę, svarbą ginčo baigčiai bei pasižiūrėti kaip toks principas yra realiai taikomas praktikoje, kokią apsaugą (teises) suteikia. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo nuosekliai plėtojamoje jurisprudencijoje, sprenddamas ginčus tarp juridinio asmens pavadinimo ir

domeno vardo yra pasisakęs taip, kad, „kai yra nustatomas trečiųjų asmenų teisių ir teisėtų interesų pažeidimas, principas „kas pirmas, tas laimi“, kuriuo yra grindžiama domenų vardų registracija, negali būti suvokiamas kaip apskritai užkertantis kelią ginčyti pirmiau įregistruoto domeno vardo tolimesnį naudojimą“. Ryšium su šiuo kasacinis teismas nurodė, kad „principas „kas pirmas, tas laimi“ negali būti kliūtis užginčyti atsakovo naudojamą domeną, esant ieškovo teisių pažeidimui į juridinio asmens pavadinimą“¹⁵². Taigi ieškovas turėtų įrodyti teisėtą interesą į domeno vardą. Pažymėtina, kad tokios pozicijos (praktikos) nuosekliai laikosi ir žemesnių instancijų teismai¹⁵³.

Taigi iš teismų praktikos analizės matome, kad domenų vardų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ nėra absoliutus ir vien domeno vardo registracijos nepakanka, kad domeno vardo savininkas turėtų teises į tokį domeno vardą, t.y. domenų vardų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ nesukuria ankstesnių teisių į tokį vardą (žymenį). Apžvelgus teismų praktiką, taip pat Europos Komisijos reglamentą matyti, kad ankstesnes teises į domeno vardą sukuria domeno vardo savininko sąžiningumas registruojant domeną ir tai, kad nesiekama pasinaudoti prekės ženklo ar juridinio asmens pavadinimo žinomumu ir gauti iš to naudotos, ar sutrikdyti savo konkurento veiklą bei pakenkti jo reputacijai. Taigi domeno vardo registracija negali būti panaikinta, jei domeno vardo savininkas turi teisėtus interesus ar /ir ankstesnes teises, ir sąžiningai naudojo tokį vardą bei neturi jokių piktavališkų ketinimų.

Atsižvelgiant į visa tai, galima daryti išvadą, kad domenų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ nėra suderintas su prekių ženklų teise, juridinių asmenų pavadinimais, geografinėmis nuorodomis, o tai reiškia, kad šis principas neužtikrina visiško domeno vardo savininko interesų apsaugos. Priešingai, domenų vardų bei juridinių asmenų pavadinimų ir prekių ženklų teisės sintezė sukelia daug šio principo veiksmingo taikymo problemų, dėl ko ši klausimą būtina panagrinėti detaliau. Autorės vertinimu, problema dalinai išspręstą, jei registratorius ir domeno vardą užregistruoti siekiantis asmuo, prieš registraciją turėtų pareigą patikrinti, ar tapačiu domeno vardu nėra įregistruota prekės ženklų, juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų.

Pažymėtina, kad apie šio principo veiksmingo taikymo problemą kalbėjo bei ją nagrinėjo garsi Amerikos teisės mokslų profesorė Jessica Litman, plačiai žinoma kaip autorių teisės ekspertė, knygos „*Digital Copyright: Protecting Intellectual Property on the Internet*“ autorė. Ši mokslininkė straipsnyje *The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System* aptarė aukščiau nurodytą problemą, t.y. kas nutinka, kai principu „pirmas laike, pirmas teisėje“

¹⁵²Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“ Nr. 3K-3-272/2009;

¹⁵³Lietuvos Apeliacinio teismo 2013 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje M. J. vs. D. G. Nr. 2A-370/2013; Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje MAKITA OY (veikianti per MAKITA OY EESTII FILIAAL) v. uždaroji akcinė bendrovė „Vector“ ir Ko Nr. 2A-571/2014;

grindžiama domenų vardų registracija susiduria su prekių ženklų teise ir prekių ženklų savininkais.

Prof. J. Litman pastebi, kad prekių ženklų teisė nesuteikia niekam išimtinių teisių naudoti žodį, kuris yra naudojamas kaip prekės ženklas ar jo dalis, o tuo labiau, naudoti tokį žodį komerciniais tikslais¹⁵⁴. Ir iš tiesų, pažiūrėkime, prekės ženklo įregistravimas įstatymų nustatyta tvarka suteikia šio ženklo savininkui atitinkamas įstatyme numatytas ženklo savininko teises (PŽĮ 38 straipsnis), tarp kurių yra ir teisė drausti atlikti tam tikrus veiksmus kitiems asmenims (kaip antai, pavyzdžiui, naudoti tokį žymenį komercinės veiklos dokumentuose arba reklamoje (PŽĮ 38 straipsnio 2 dalies 4 punktas)). Taigi, galima sakyti, tam tikra prasme išimtinių teisių į pramoninę nuosavybę, tarp jų ir prekių ženklus, turėjimas įgalina tų teisių savininką riboti savo konkurentus ir mažinti konkurenciją arba apsaugoti savo interesus nuo neteisėtų trečiųjų asmenų veiksmų. Lygiai taip pat ir su juridinių asmenų pavadinimais. Gi CK 2.42 str. 1 d. yra aiškiai nustatyta, kad „Neleidžiama įgyti teisių ir pareigų prisidengiant kito juridinio asmens pavadinimu arba naudoti kito juridinio asmens pavadinimą be jo sutikimo“. Tuo tarpu remiantis principu „pirmas laike, pirmas teisėje“ ir įregistravus atitinkamą domeno vardą, domeno vardo registracijos faktas, nesant domenų vardų teisinio reguliavimo, jokių teisių riboti trečiųjų asmenų teises ir kažką drausti nesuteikia, kadangi nėra teisės aktų, kuriuose tokios teisės būtų įtvirtintos.

Taigi akivaizdu, kad nors domenų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ ir sudaro galimybes laisvai įregistruoti norimus domenų vardus, tačiau iš esmės jų neapsaugo ir išskirtinių teisių nesuteikia. Dėl to jau įregistruoti prekių ženklai ir juridinių asmenų pavadinimai, atsiranda geresnėje pozicijoje, o ginčo atveju, domeno vardo savininkų galimybės apginti įregistruotą domeno vardą susilpnėja arba tampa itin ribotos. Taigi visa tai tik dar kartą patvirtina teismų praktikoje padarytą išvadą, kad domenų vardų registracijoje naudojamas principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ nesukuria pirmumo teisės, arba kitaip, ankstesnių teisių į konkretų žymenį.

Tokia aukščiau aptarta situacija iš esmės suteikia juridinių asmenų pavadinimų bei prekių ženklų savininkams neribotas galimybes ginčyti domenų vardų registraciją. Viena vertus, atsižvelgiant į tai, kad domenų vardų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ suteikia galimybę nesąžiningiems asmenims, kitaip vadinamiems *cybersquaters*, grobti domenų vardus ir tokiu būdu iš jų pelnytis, tai leidžia kovoti su domenų vardų grobimu. Kita vertus, tai, jog šis principas nesukuria domenų vardų savininkams išimtinių teisių į jų pasirinktą vardą, riboja jų galimybes efektyviai ginti savo teises į domeno vardus, ginčo su firmų vardais ar prekės ženklais atveju.

¹⁵⁴Jessica Litman, *The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System*, 2000. P. 5;

Gi pasitaiko atvejų, kai tam tikrų juridinių asmenų pavadinimų ar prekės ženklų savininkai savo veikloje naudoja kitokius, nei jų įregistruoti firmų vardai ar prekės ženklai, domenų vardus. Tačiau po kiek laiko pastebėję, kad atsirado domeno vardas, analogiškas jų firmos vardui ar prekės ženklui, suskuba netgi įregistruoti prekės ženklus tam tikru vardu (jei dar nebuvo įregistravę) ir kreipiasi į teismą dėl domeno vardo registracijos panaikinimo ir/arba domeno vardo teisių perkėlimo. Tuo tarpu tokie principu „pirmas laike, pirmas teisėje“ įregistruoti domenų vardai būna ilgą laiką naudojami kitai veiklai arba pavyzdžiui, juose išvis nėra talpinama jokia informacija, todėl atrodytų, kad nėra jokio teisinio pagrindo teigti, kad ginčijamas domeno vardas pažeidžia juridinio asmens teises ir yra įregistruotas nesąžiningai.

Kaip pavyzdys, iliustruojantis tokią situaciją, tiktų Lietuvos antipiratinės veiklos asociacijos bei K.E. ginčas dėl domeno lanva.lt¹⁵⁵. Ieškovas Lietuvos antipiratinės veiklos asociacija buvo įregistruota 2006 m. pavadinimu „Antipiratinės veiklos asociacija“, prekės ženklo LANVA įregistravusi nebuvo, savo veikloje ši organizacija naudojo kitokį domeno vardą lanva.org ir 2006 m. gruodžio 05 d. įregistruotą domeną anva.lt, tačiau šių domenų savo veikloje niekada nenaudojo, o tai reiškia, kad taip pat neturėjo poreikio bei intereso naudoti ir domeną lanva.lt. Tuo tarpu K.M. domeną lanva.lt įregistravo 2012 m. gruodžio 22 d. ir šiame domene nebuvo talpinama jokia informacija, t.y. atsakovas šio domeno niekada nenaudojo jokiems komerciniams ar kitokiems tikslams. Taip pat pastebėtina, kad ieškovas į teismą kreipėsi dėl šio domeno panaikinimo tik praėjus daugiau nei pusę metų. Visą tą laikotarpį ieškovas toleravo, kad šis domenas priklausė K.E. ir pretenzijų jam dėl to nekėlė. Be to, domene lanva.lt, kaip minėta, nebuvo talpinama jokia informacija, nes K.E. vis dar ruošėsi savo veiklai. Dėl to galima daryti išvadą, kad nebuvo jokio pagrindo teigti, jog toks domeno vardas buvo naudojamas nesąžiningai ir neteisėtai, turint piktaivališių ketinimų ar siekiant suklaidinti visuomenę. Kaip bebūtų gaila, byloje ginčas buvo išspręstas taikos sutartimi. Visgi būtų įdomu, kaip ginčą nagrinėjantis teismas būtų įvertinęs ieškovo teisėtus interesus į minėtą domeno vardą.

Taigi matome, kad esant domenų vardų registracijos principo ir kitų pramoninės nuosavybės objektų sankirtai, sąžiningam domeno vardo savininkui yra pakankamai sudėtinga apginti savo turimą domeno vardą. Dėl šios priežasties, J.Litman vertinimu, esant tokiam reguliavimui prekių ženklų savininkams (*aut. past.* tinka ir juridinių asmenų atveju) yra suteikti, kaip teigia, ginklai pasiimti domenų vardus, kurie jų manymu jiems priklauso, iš asmenų, kurie tokius domenų vardus užregistravo¹⁵⁶. Tai, prof. J.Litman manymu, kelia susirūpinimą. Anot jos, tokia situacija grasina daryti prielaidą, kad domeno vardas yra ir turėtų būti prekės ženklo pratęsimas (dalis), o tai J.Litman vertinimu, būtų neprotinga. Šios autorės teigimu, tai gali

¹⁵⁵Vilniaus apygardos teismo civilinė byla Lietuvos antipiratinės veiklos asociacija v. K.E. Nr. 2-2498-553/2013;

¹⁵⁶Jessica Litman, *The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System*, 2010. P. 15;

nuvesti prie aršių diskusijų apie tai, kad prekių ženklų savininkai turi didesnes teises į domeno vardą, kuris susijęs su jų prekės ženklu, nei asmuo, kuris yra įregistravęs tokį domeno vardą ir kuris nenaudoja jo, kaip prekės ženklo (*aut. past.* tokia J.Litman pozicija yra tinkama ir juridinių asmenų pavadinimų atveju).

J. Litman siūlymu, tokią situaciją galima būtų išspręsti pasiryžus įgyvendinti idėją, kad prekių ženklų savininkai privalo turėti teisę į domeno vardą, pvz. <prekės ženklo pavadinimas.taškas.vietinis plėtinys>, o kiti tokio žymens turėtojai, turėtų domeno vardą tokia variacija <prekės ženklo pavadinimas.taškas.kitas plėtinys>, pvz. <.org>, <.com>. Profesorės vertinimu, iš pradžių tai gali būti sudėtinga suprasti ir kiek neįprasta vartotojams, tačiau jos įsitikinimu, vartotojai greitai įgus atskirti domenų vardus nuo prekių ženklų, kaip pvz. prekės ženklo ACME¹⁵⁷ atveju¹⁵⁸.

Taigi J. Litman siūlydama tokią problemos sprendimo būdą norėjo pažymėti, kad problema lengvai išsispręstų, jei firmos vardo ir/ar prekės ženklo savininkas turėtų analogišku jų firmos vardui ar prekės ženkliui pavadinimą su vietine galūne, pvz. <.lt> , o kiti asmenys galėtų naudoti iš esmės analogiškus domenų vardus, tik jau su kitais plėtiniais. Autorės vertinimu, prof. J. Litman čia galimai įžvelgė ir norėjo pasakyti tai, kad tokie domenų vardai, pvz. ACME atveju, nors ir tapatūs, tačiau naudojami skirtingai veiklai vykdyti. Be to yra žinoma, kad pavadinimo vienodumas nevisada lemia ir sąlygoja kito asmens teisių ir teisėtų interesų pažeidimą, pvz. tais atvejais, kai tokie pavadinimai yra naudojami skirtingoms prekėms ir paslaugoms žymėti.

Šio magistrinio darbo autorės vertinimu, tokį prof. J. Litman pasiūlymą vertėtų apsvarstyti, nes tai yra vienas iš galimų būdų, galimai padėsiančių išspręsti daugelį ginčų. Neatmestina galimybė, jog įgyvendinus tokią problemos sprendimo modelį, atsirastų teisinis aiškumas, o domenų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ taptų efektyvesnis bei veiksmingesnis domenų vardų savininkų teisių gynimui. Taip pat autorės vertinimu, šiam aptariamam principui turėtų būti suteikiama didesnė reikšmė ir ginčai, pvz. tais atvejais, kai tiek domeno vardo savininkas, tiek juridinio asmens pavadinimo savininkas turi poreikį bei teisėtą interesą naudoti tokį domeno vardą ir/ar ankstesnes teises, turėtų būti sprendžiami remiantis būtent šiuo principu, t.y. galutinis sprendimas turėtų būti priimamas, atsižvelgiant į tai, kas pirmasis įregistravo domeno vardą.

Apibendrinimas

¹⁵⁷Jungtinėse Amerikos Valstijose yra įregistruotas ne vienas prekės ženklas ACME, pvz. acme.com, acme.biz, acme.glass;

¹⁵⁸Jessica Litman, *The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System*, 2000. P. 16;

Nors domenų vardų registracija yra grindžiama visuotinai pripažįstamu principu „pirmas laike, pirmas teisėje“, tačiau šis principas yra efektyvus ir funkcionuoja iš esmės tik domenų vardų registracijos etape.

Teismų praktikos bei doktrinos analizė parodė, kad šis principas ankstesnių teisių domeno vardo savininkui į domeno vardą nesukuria, teisių bei pareigų neapibrėžia, todėl kiti pramoninės nuosavybės objektai, turimų teisių apimtyje, dominuoja, o domeno vardo savininkas atsiduria nepalyginamai silpnesnėje pozicijoje. Tokiu atveju, šio principo taikymas neužtikrina efektyvaus domeno vardo savininko teisių gynimo, todėl šiuo aspektu yra problematiškas ir neveiksmingas.

3.5. Domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų konfliktų sprendimo sąlygos

Nustatę ir atlikę išsamią kriterijų, reikšmingų ginčų tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų analizę, galime daryti išvadą, kad ginčo nagrinėjimo metu, visais atvejais, nepriklausomai nuo to, kuris objektas (domeno vardas ar juridinio asmens pavadinimas) yra ginamas, vertinamos šios sąlygos: 1) ankstesnės teisės, kurios patvirtina, jog asmuo naudojantis tam tikrą žymenį, jau anksčiau juo naudojosi, pvz. turėjo įregistruotą prekės ženklą; 2) teisėti interesai, kurie patvirtina, kad asmuo turi pagrįstą ir realų poreikį naudotis tokiu žymeniu, pvz. ilgalaikis domeno vardo naudojimas, dėl ko jis tapo atpažįstamas tam tikrai visuomenės daliai, imkime kaip pavyzdį domeną *supermama.lt*; 3) nesąžiningumas, kuris parodo ar asmuo, registruodamas ginčo objektą, žinojo apie pažeidžiamas trečiųjų asmenų teises; 4) principas „pirmas laike, pirmas teisėje“, kuris nors ankstesnių teisių nesukuria, tačiau autorės nuomone, esant tam tikroms aplinkybėms, gali įrodyti teisėtą interesą į domeno vardą; 5) bei kitos aplinkybės, pvz. veiklos lyginimas (panašumas arba tapatumas).

Išsigrininus kriterijus, tikslu nustatyti konfliktinių situacijų sprendimo sąlygas, vertėtų atsižvelgti į lekt. D. Klimkevičiūtės pateiktus modelius. Kadangi domeno vardo identifikacinė funkcija atlieką ištis panašią į prekės ženklo funkciją, tai autorės vertinimu, pasitelkiant analogiją, nėra kliūčių pritaikyti lekt. D. Klimkevičiūtės aptartą modelį¹⁵⁹.

Taigi D.Klimkevičiūtė nagrinėdama *juridinio asmens pavadinimas v. prekės ženklas* konfliktus išskyrė tokias sąlygas: 1) asmuo turi teisę į juridinio asmens pavadinimą arba teises į jį įgijęs dar iki paraiškos įregistruoti prekės ženklą padavimo ar prioriteto datos; 2) nurodytą datą juridinis asmuo turėjo teisę į tą pačią ar panašią veiklą, kaip ir prekės ženklas; 3) ginčijamas prekės ženklas yra tapatus juridinio asmens pavadinimui ar klaidinimai panašus į juridinio

¹⁵⁹ Klimkevičiūtė D. „Prekių ženklai ir juridinių asmenų pavadinimai: tarpusavio santykio problema“ // Justitia, 2009 Nr. 1(71)

asmens pavadinimą¹⁶⁰. Lekt. D. Klimkevičiūtės nuomone, įvertinus šias sąlygas iš esmės taptų aišku, kuris iš šių dviejų pramoninės nuosavybės objektų pažeidžia kito teises ir/ar yra sukurtas ir/ar naudojamas nesąžiningai.

Taigi pritaikius aukščiau pasiūlytas konflikto *juridinio asmens pavadinimas v. prekės ženklas* sprendimo sąlygas konfliktui - *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas* galima būtų išskirti tokias, šios konfliktinės situacijos sprendimo sąlygas: 1) asmuo turi teisę į juridinio asmens pavadinimą arba teises į jį yra įgijęs dar iki domeno vardo įregistravimo datos (ankstesnės teisės arba kitaip pirmenybės teisė); 2) nurodytą datą juridinis asmuo turėjo teisę į tą pačią ar panašią veiklą, kaip ir domeno vardas (teisėtas interesas); 3) ginčijamas domeno vardas yra tapatus juridinio asmens pavadinimui ar klaidinimai panašus į juridinio asmens pavadinimą (tapatumas); 4) ginčijamo domeno vardo savininkas žinojo apie egzistuojantį juridinio asmens pavadinimą ir vedinas nesąžiningų ketinimų, siekė pasipelnėti tokio pavadinimo sąskaita ir/ar suklaidinti visuomenę, ir/ar pakenkti dalykinei reputacijai, ir/ar nuvilioti klientus.

Tuo tarpu nagrinėjant konfliktinę situaciją *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas* ir atsižvelgiant į D.Klimkevičiūtės pasiūlytas konfliktinės situacijos *prekės ženklas v. juridinio asmens pavadinimas* sprendimo sąlygas bei teismų praktikoje nustatytus kriterijus, galima teigti, kad tokia konfliktinė situacija turėtų būti sprendžiama vadovaujantis šiomis sąlygomis: 1) domeno vardas turi būti įregistruotas pirmiau nei juridinio asmens pavadinimas, vertinant, kas pirmasis pradėjo naudoti ginčijamą pavadinimą ir verstis ta veikla (ankstesnės teisės); 2) domeno vardo ir juridinio asmens klaidinantis panašumas arba tapatumas; 3) veiklos panašumas (reikia analizuoti kokia informacija yra talpinama domene, ar ši informacija yra susijusi su ginčijamu juridinio asmens pavadinimu); 4) juridinio asmens pavadinimo sąžiningumas, vertintinas tikslų, dėl kurių įregistravo ginčijamą pavadinimą, aspektu.

Taigi galima daryti išvadą, kad konfliktinės situacijos *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas* bei *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas* turėtų būti sprendžiamos esant šių aukščiau išdėstytų aplinkybių visumai, kadangi tai iš esmės įneštų teisinio aiškumo, apibrėžtumo, kas palengvintų pažeistų teisių gynimą.

¹⁶⁰Klimkevičiūtė D. "Prekių ženklai ir juridinių asmenų pavadinimai: tarpusavio santykio problema" // Justitia, 2009 Nr. 1(71), P. 23.

4. JURIDINIO ASMENS PAVADINIMO SANTYKIS SU DOMENŲ VARDAIS

Iš ankstesniuose skyriuose pateiktos teismų praktikos, doktrinos bei teisės aktų analizės matyti, kad teisinėje literatūroje ir teisminėje praktikoje, domeno vardo ir juridinio asmens pavadinimo santykis iš esmės yra neaptartas ir neanalizuotas, priešingai nei juridinio asmens pavadinimo santykis su prekės ženklais. Todėl šiame skyriuje sieksime įgyvendinti paskutinįjį šio magistrinio darbo uždavinį – nustatyti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį. Tam tikslui įgyvendinti, atsižvelgsime į jau šiame magistriniame darbe aptartas aplinkybes, pasitelksime Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotą praktiką panašaus pobūdžio bylose, kurią mėginsime pritaikyti juridinio asmens pavadinimo santykiui su domenų vardais nustatyti.

Taigi juridinio asmens pavadinimas ir domenų vardai yra atskiri ir savarankiški pramoninės nuosavybės objektai, atliekantys skirtingas funkcijas. Kaip jau buvo aptarta ankstesniuose šio darbo skyriuose, juridinio asmens pavadinimas atlieka įmonės identifikavimo funkciją, tuo tarpu domeno vardas be savo tiesioginės techninės funkcijos, atlieka ir bendrovės identifikavimo funkciją internete bei yra svarbi priemonė, padedanti ūkio subjektui reklamuoti ir realizuoti savo prekes bei paslaugas¹⁶¹. Tai leidžia pritarti teismų praktikoje vyraujančiai pozicijai, kad „[...] šiuolaikiniame versle domenas jau neatlieka vien tik techninės funkcijos, bet kartu atlieka ir prekių pardavėjo ar paslaugų teikėjo identifikavimo funkciją, palaipsniui transformuojasi į priemonę, padedančią adreso savininkui realizuoti rinkoje savo prekes ir paslaugas, dėl to tampa artimas prekių ženklui“¹⁶².

Visgi, autorės vertinimu, nepaisant esančių panašumų tiek tarp domeno, tiek tarp juridinio asmens pavadinimo atliekamų funkcijų, lygybės ženklas tarp šių objektų negali būti dedamas, kadangi domeno funkcija yra daug platesnė, negu vien tik juridinio asmens veiklos identifikavimas (platinimas). Kita vertus, stengtis išlaikyti pusiausvyrą tarp šių objektų, irgi yra labai svarbu bei reikšminga.

Minėta, kad santykiui nustatyti, pasitelksime panašaus pobūdžio bylose suformuotą praktiką. Štai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, analizuodamas juridinio asmens pavadinimo ir prekės ženklo santykį konstatavo, kad „Juridinio asmens pavadinimo ir prekių ženklo atliekamos funkcijos turi harmoningai tarpusavyje derėti, kadangi juridiniai asmenys (turintys tam tikrus pavadinimus) savo gaminamoms prekėms ir (arba) teikiamoms paslaugoms žymėti paprastai naudoja atitinkamus prekių ženklus, o rinkoje esantys prekių ženklai yra tam tikrų juridinių (arba

¹⁶¹Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Mano duomenys“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Matrix“ Nr. 2A-90/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“ Nr. 3K-3-272/2009;

¹⁶²Vilniaus apygardos teismo 2008 m. spalio 01 d. sprendimas civilinėje byloje AB „Pieno žvaigždės“ v. E. K. Nr. 2-1061-623/08;

fizinių) asmenų nuosavybė“¹⁶³. Anot kasacinio teismo, „jeigu šis harmoningas santykis bus iškreipiamas, atsiras visuomenės suklaidinimo galimybė: tam tikri prekių ženklai be pagrindo bus siejami su juridiniais asmenimis, kaip ir *vice versa* juridiniams asmenims bus priskiriami tam tikri prekių ženklai, su kuriais iš tiesų jie nėra kaip nors susiję“¹⁶⁴.

Atsižvelgiant į tokią kasacinio teismo poziciją, taip pat į tai, kad interneto svetainės yra tapusios neatskiriama įvairių rinkos dalyvių, tame tarpe ir juridinių asmenų verslo vieta bei įvaizdžio dalimi, taip pat reikšminga reprezentavimo bei informacijos platinimo priemone, o domeno vardas, kaip naujas pramoninės nuosavybės objektas, tais atvejais kai yra naudojamas juridinio asmens verslui reklamuoti ir plėtoti internete, t.y. kai be techninės funkcijos atlieka ir įmonės identifikavimo funkciją internete, taip pat turi kitų pramoninės nuosavybės objektams būdingų požymių (pvz. yra nematerialus nuosavybės teisės objektas, identifikuota bei individualizuoja vartotoją), tai panašiai taip, kaip kasacinis teismas apibūdino prekės ženklo ir juridinio asmens pavadinimo santykį, galima būtų daryti išvadą, kad juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykis iš esmės yra panašus.

Tai leidžia teigti, kad šių dviejų pramoninės nuosavybės objektų atliekamos funkcijos taip pat turi harmoningai derėti tarpusavyje, kadangi šiais laikais tapo įprasta, jog juridiniai asmenys (turintys tam tikrus pavadinimus) savo gaminamoms prekėms ir (arba) teikiamoms paslaugoms reklamuoti bei garsinti naudoja domenų vardus, kurie šiuolaikiniame versle atlieka ne vien tik techninę funkciją, tačiau ir prekių pardavėjo ar paslaugų teikėjo, t.y. juridinio asmens identifikavimo funkciją. Taigi domeno vardams palaipsniui transformuojantis į priemonę, padedančią adresu savininkui realizuoti rinkoje savo prekes ir paslaugas, domenų vardai tapo tam tikrų juridinių (arba fizinių) asmenų nuosavybe ir neatsiejama jų verslo dalimi.

Bandant pritaikyti aukščiau išdėstytą kasacinio teismo formulę *juridinio asmens pavadinimo v. prekės ženklo* atveju, galima tik konstatuoti, kad neužtikrinus juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo harmoningo santykio, tais atvejais, kai domeno vardas yra juridinio asmens veiklos identifikatorius internete, atsiras visuomenės suklaidinimo galimybė: tam tikri domenų vardai be pagrindo bus siejami su juridiniais asmenimis, kaip ir *vice versa* juridiniams asmenims bus priskiriami tam tikri domenų vardai, su kuriais iš tiesų jie nėra kaip nors susiję.

¹⁶³Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“ Nr. 3K-3-272/2009;

¹⁶⁴Ten pat;

IŠVADOS

1. Lietuvos Respublikoje domenų vardų teisinis statusas nėra reglamentuotas. Būtent iš teisinio reguliavimo spragos kyla visos teisinės ir praktinės problemos, kas sąlygoja domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimo santykio komplikuotumą bei dažnus teisinius ginčus.
2. Nesant tiesioginių teisės normų, kurios apibrėžtų domeno vardo, įskaitant domeno <.lt> teisinį statusą, reguliuotų teises į domeno vardą, domeno vardo savininkui suteikiamas teises, galimus tokių teisių pažeidimus, ginčų dėl domenų vardų rūšis, sprendimo sąlygas, o svarbiausia - teisinę apsaugą nuo neteisėto domenų vardų naudojimo bei pažeistų teisių gynimo būdus, pakankamai sudėtinga užtikrinti darnų domeno vardo, tais atvejais kai jis atlieka identifikacinę funkciją, ir juridinio asmens pavadinimo santykį.
3. Teismų praktikos analizė parodė, kad sprendžiant ginčus, kylančius tarp juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų, turi būti nagrinėjamos bei vertinamos tokios aplinkybės: 1) teisėti interesai, 2) ankstesnės teisės, 3) domeno vardo ir/ar juridinio asmens pavadinimo savininko nesąžiningumas; 4) principas „pirmas laike, pirmas teisėje“; 5) kitos aplinkybės.
4. „Teisėti interesai“ įrodo faktinį poreikį bei asmens interesą naudoti tam tikrą žymenį, pvz. ilgalaikis juridinio asmens naudojimas konkrečiu domeno vardu. Ši sąvoka yra vertinamoji ir kiekvienu atveju įrodinėjama pagal konkrečios bylos faktines aplinkybes. „Teisėtus interesus“ gali įrodyti šios aplinkybės: a) ilgalaikis domeno vardo naudojimas; b) domeno vardo savininkas buvo ir yra plačiai žinomas domeno vardu; c) domeno vardo savininkas teisėtai ir nekomerciniais tikslais ar sąžiningai naudoja domeno vardą, nesiekdamas suklaidinti visuomenės; d) domeno vardas tapo atpažįstamu plačiai visuomenės daliai.
5. „Ankstesnės teisės“ reiškia tai, jog asmuo dar iki domeno vardo įregistravimo naudojo tam tikrą žymenį kaip juridinio asmens pavadinimą, prekės ženklą ar geografinę nuorodą. „Ankstesnės teisės“ gali būti patvirtinamos ir kitokiais būdais, nei yra nurodyta Reglamento 10 straipsnio 1 dalies 2 įtraukoje, pvz., domeno vardas buvo naudojamas ilgą laiką, dėl ko susiformavo konkreti verslo subjekto klientų grupė. Taigi Reglamento 10 straipsnio 1 dalies 2 įtraukoje pateiktas aplinkybių sąrašas yra nebaigtinis ir gali būti aiškinamas plečiamai.
6. „Nesąžiningumas“, kaip vienas iš kriterijų vertinamas ginčiuose su domenų vardais, papildomai parodo tai, ar tam tikras domeno vardo savininkas, prieš registruodamas domeno vardą neturėjo piktavališkų ketinimų, nesiekė suklaidinti visuomenės, ir/ar

nesiekė pakenkti konkurento interesams, pasipelnyti iš tokių neteisėtų veiksmų ir t.t. Sprendžiant dėl domeno vardo ir/ar juridinio asmens pavadinimo savininko nesąžiningumo turėtų būti vadovujamasi Reglamento 21 str. 3 d. įtvirtintomis taisyklėmis (aplinkybėmis), tačiau šis sąrašas nėra baigtinis. Tai reiškia, kad „nesąžiningumas“, kaip ir „ankstesnės teisės“ bei „teisėti interesai“ yra vertinamoji sąvoka, priklausanti nuo bylos medžiagoje esančių faktinių aplinkybių visumos.

7. Domenų vardų registracija yra grindžiama principo „pirmas laike, pirmas teisėje“ pagrindais. Teismų praktikos bei teisės doktrinos analizė parodė, kad principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ ankstesnių teisių į domeno vardą nesukuria ir konfrontuoja su kitais pramoninės nuosavybės objektais. Taigi domenų vardų registracijos principas „pirmas laike, pirmas teisėje“ yra neefektyvus, kadangi veikia tik registruojant domenų vardus, o ginčo atveju ankstesnių teisių į domeno vardą nesukuria bei neįrodo.
8. Galima išskirti tokius konfliktų tarp domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų modelius bei jų sprendimo sąlygas (kriterijus): 1) *domeno vardas v. juridinio asmens pavadinimas* bei 2) *juridinio asmens pavadinimas v. domeno vardas*. **Pirmuoju atveju** ginčas kyla dėl to, kad juridinio asmens pavadinimas pažeidžia domeno vardo savininko teises. Tokiam ginčui išspręsti ir domeno vardo savininko interesams apginti turėtų būti nustatomos bei vertinamos šios sąlygos: 1) domeno vardas turi būti įregistruotas anksčiau nei juridinio asmens pavadinimas; 2) ginčijamo juridinio asmens pavadinimas turi būti tapatus arba labai panašus į domeno vardą, dėl to yra klaidinantis; 3) veiklos panašumas, t.y. aiškinamasi kokia veikla verčiasi juridinis asmuo su tapačiu domeno vardui pavadinimu ir ar tokia veikla yra susijusi su informacija, kuri yra talpinama domeno varde; 4) juridinio asmens pavadinimo savininko sąžiningumas, vertintinas tikslų, dėl kurių įregistravo ginčijamą pavadinimą, aspektu. **Antruoju atveju** ginčas kyla dėl to, kad galimai domeno vardas pažeidžia juridinio asmens pavadinimo savininko teises. Šiuo atveju reikia įrodinėti bei vertinti tokias sąlygas: 1) asmuo turi teisę į konkretų juridinio asmens pavadinimą, toks pavadinimas jau yra įregistruotas arba jam taikoma laikinoji apsauga; 2) nurodytą dieną juridinis asmuo turėjo teisę į tą pačią ar panašią veiklą kaip ir domeno vardas; 3) ginčijamas domeno vardas yra tapatus arba panašus į juridinio asmens pavadinimą, todėl yra klaidinantis, 4) ginčijamo domeno vardo savininkas žinojo apie egzistuojantį juridinio asmens pavadinimą ir vedinas nesąžiningų ketinimų, siekė pasipelnyti tokio pavadinimo sąskaita ir/ar suklaidinti visuomenę, ir/ar pakenkti dalykinei reputacijai, ir/ar nuvilioti klientus.
9. Domeno vardas juridiniams asmenims tapo priemone, padedančia adreso savininkui realizuoti rinkoje savo prekes ir paslaugas bei jį identifikuoti internete. Dėl to juridiniams

asmenims tapo labai svarbu, kad jų registruojamas domeno vardas sutaptų su juridinio asmens pavadinimu ir tokiu būdu identifikuotų jį interneto tinkle. Būtent per tai pasireiškia domeno vardo bei juridinio asmens pavadinimo santykis: domeno vardas, tais atvejais, kai yra naudojamas kaip juridinio asmens identifikatorius internete, dažniausiai sutampa su jį naudojančio juridinio asmens pavadinimu. Todėl siekiant išvengti visuomenės suklaidinimo galimybės, jų santykis turi būti harmoningas bei derėti.

Apibendrinant visa kas buvo išdėstyta, galima teigti, kad magistrinio baigiamojo darbo hipotezė pasitvirtino - *Tais atvejais, kai domeno vardas atlieka ne tik techninę funkciją, tačiau ir veikia kaip tam tikras juridinio asmens identifikatorius interneto tinkle (identifikacinė funkcija), yra būtina užtikrinti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį, priešingu atveju atsiras visuomenės suklaidinimo galimybė: tam tikri domenų vardai be pagrindo bus siejami su juridiniais asmenimis, o juridiniams asmenims bus priskiriami tam tikri domenų vardai, su kuriais iš tiesų jie nėra kaip nors susiję.*

PASIŪLYMAI

1. Siūlytina įstatymų leidėjui, pasinaudojant pasaulinės praktikos pavyzdžiais domenų vardų reguliavimo srityje, taip pat atsižvelgiant į esamą teismų praktiką, priimti domenų vardų teisinio reglamentavimo įstatymą, kuriame būtų aiškiai įtvirtinta: 1) domeno vardo teisinis statusas; 2) domeno vardo apsauga bei gynimas; 3) domeno vardo savininko teisės ir pareigos; 4) domenų vardų registratoriaus teisės ir pareigos; 5) domenų vardų santykis su juridinių asmenų pavadinimais ir prekės ženklais; 6) priemonės skirtos užtikrinti harmoningam domenų vardų ir kitų pramoninės nuosavybės objektų santykiui; 7) galimų ginčų rūšys; 8) ginčų sprendimo sąlygos, kriterijai ir būdai.

2. Siūlytina pirmenybės teises į domeno vardą su vietiniu plėtinium <.lt> suteikti steigiamiesiems arba įsteigtiems juridiniams asmenims, kurie realiai ketina arba realiai ir/arba ilgą laiką vykdo savo teisėtą veiklą, yra žinomi, ir/arba turintiems įregistruotus prekių ženklus, prieš tai pateikus tokias aplinkybes patvirtinančius įrodymus.

3. Atsižvelgiant į 2 punkte išdėstytą pasiūlymą, siūlytina, kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims leisti įregistruoti analogiškais arba panašiais pavadinimais domenų vardus, tačiau tik esant tokioms sąlygoms: 1) toks domeno vardas gali būti registruojamas tik su plėtiniais <.net>, <.com>, <.org>. <.eu> ir pan., išskyrus <.lt>; 2) registratorius, nustatęs, kad registruojamam vardu egzistuoja domeno vardas su vietiniu plėtinium <.lt>, turi patikrinti ir užtikrinti, kad veikla, kuriai registruojamas domeno vardas su kitokiu plėtinium, nebūtų tapati arba labai panaši jau esamai veiklai (tapačioms prekėms ir paslaugoms), kuriai yra skirtas domenas su vietiniu plėtinium <.lt>. Pavyzdžiui, braškytė.lt domenas yra skirtas saldainių prekybai, todėl domeno vardas braškytė.eu turėtų būti skirtas kitokiai veiklai, pvz. moteriškų kvėpalų bei aksesuarų prekybai. Kadangi šių domenų vardų veiklos skirtingos, todėl visuomenė nebūtų suklaidinta.

Autorės vertinimu, tokiais būdais galimai būtų išspręsta bei užpildyta teisinėje sistemoje esanti teisės spraga, atsirastų aiškesnė domenų vardų savininkų teisinė padėtis, turimos teisės, domenų vardų teisinis statusas ir teisinė apsauga, bei būtų užtikrintas harmoningas domenų vardų ir juridinių asmenų pavadinimų santykis.

ANOTACIJA

Magistrinio baigiamojo darbo metu buvo siekiama nustatyti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį, identifikuoti dažniausiai pasitaikančias praktines bei teorines problemas. Šiam tikslui įgyvendinti buvo aptartos juridinio asmens pavadinimo bei domeno vardo sampratos, atlikta išsami teisės aktų analizė, identifikuota, jog pagrindinės problemos kyla iš teisinio reguliavimo spragos. Be kita ko buvo aptarti pagrindiniai kriterijai, nagrinėjami ginčų, kylančių tarp juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų, sprendimo metu.

Atlikus išsamią doktrinos, teisės aktų bei teismų praktikos analizę, buvo padarytos išvados, kad domeno vardo bei juridinio asmens pavadinimo santykis pasireiškia per tai, kad domeno vardas, tais atvejais, kai yra naudojamas kaip juridinio asmens identifikatorius internete, dažniausiai sutampa su jį naudojančio juridinio asmens pavadinimu, todėl tokiu atveju jų santykis turi būti harmoningas bei derėti, priešingu atveju atsiras visuomenės suklaudinimo galimybė.

Raktiniai žodžiai: *juridinio asmens pavadinimas, domeno vardas, nesąžiningumas, teisėti interesai, ankstesnės teisės.*

ANNOTATION

The goal of the Master thesis was to determine legal person's name and domain name relationship, identify frequently occurring practical and theoretical problems. To fulfill this goal, was discussed legal person's name and domain name concepts, was performed detailed analysis of legislation. It has been identified that most of the problems occur due to legislative regulation. Also was discussed main criteria's, which are examined during disputes which occur between legal persons and domain name owners.

After performing a detailed analysis of doctrine, legislation and case practices, conclusion was made that domain name and legal person's name relationship occurs because often domain name is used as legal persons identifier in the internet and very often has the same as legal person's name. Due to this, relationship between them has to be harmonized and match, otherwise it might mislead the public.

Key words: *legal person's name, domain name, bad faith, legitimate interests, prior rights.*

SANTRAUKA

Interneto svetainių turėjimas šiandien tapo įprastu verslo standartu. Pasaulinis interneto tinklas suteikia galimybę virtualiai pristatyti savo verslą plačiam vartotojų ratui, skelbti aktualią informaciją, bendrauti su klientais, juos pritraukti. Taigi šiandieną turbūt nesutiksime nei vieno verslo subjekto, kuris neturėtų savo domeno vardo ar įregistruoto prekės ženklo. Domeno vardas verslo subjektams tapo būtinybe ir neatsiejama verslo dalimi.

Veikiant domenų registracijos principui „pirmas laike, pirmas teisėje“ ir daugėjant nesąžiningų asmenų (angl. *cybersquaters*), kurie grobia domenų vardus, tarp juridinių asmenų pavadinimų ir domenų vardų dažni ginčai. Juridiniams asmenims siekiantiems plėtoti savo veiklą ir ją pristatyti vartotojams internete, bei būti jų atpažintiems, tapo ypatingai svarbu, jog registruojamas domeno vardas sutaptų su juridinio asmens pavadinimu ir būtų lengvai surandamas vartotojo internete. Taigi tais atvejais, kai domeno vardai atlieka ne tik techninę, tačiau ir identifikacinę funkciją, kyla poreikis juos saugoti. Galima daryti išvadą, kad tokia juridinių asmenų priklausomybė bei poreikis turėti domeno vardą, kuris gali būti juridinio asmens identifikatoriumi interneto tinkle, iš esmės parodo juridinio asmens pavadinimo bei domeno vardo santykį.

Šiame magistriniame darbe bus siekiama nustatyti juridinio asmens pavadinimo ir domeno vardo santykį, pasitaikančias teorines ir praktines problemas. Siekiant identifikuoti kylančias teorines bei praktines problemas, svarbią reikšmę tiriamajame darbe užims teisės aktų analizė. Magistrinio baigiamojo darbo metu bus vertinama kokioje apimtyje, ginčiuose su domenų vardais, yra taikomi konkretūs teisės aktai, su kokiomis problemomis susiduriama, kokios teisinio reglamentavimo problemos šiuo metu yra Lietuvoje. Ryšium su šiuo bus trumpai apsvarstomi būdai ir priemonės, kurie padėtų išspręsti susidariusią teisinio reguliavimo spragą, analizuojama įvairi mokslinė literatūra, teismų praktika, nustatinėjami galimi ginčų modeliai, konfliktų sprendimo sąlygos. Svarbią darbo dalį užims atskirų teismų praktikoje, tokio pobūdžio bylose, nagrinėjamų kriterijų analizė.

Ypatingas dėmesys bus skiriamas domenų vardų registracijos principui „pirmas laike, pirmas teisėje“ bei jo reikšmei ir taikymui. Tiriamojo darbo metu bus taikomi įvairūs metodai, kuriais remiantis bus atliekama teisės aktų, teismų praktikos bei doktrinos analizė, daromos baigiamojo darbo išvados.

SUMMARY

For today's business to have a web site on internet became a standard and very important thing. World web gives an opportunity to present virtually your services or a product for wide range of clients. It allows you to always provide newest information, communicate with clients online. Today it is quite hard to find any business who would not have registered domain name or an trademark. Domain name for business subject became an necessity and important part of it.

Because of the domain registration principle „first come, first served” the number of unfair people spoiling internet domains, „cybersquatters” is rapidly rising. Due to such behavior many disputes have occurred. For a firms and business who are willing to develop and present their product or services on a internet it became very important that domain name would be the same as company name and would be very easy to find on the internet. In the case of domain names is not only technical, but also the identification function, there is a need to protect them. It can be concluded that such legal persons dependency and the need to have a domain name, which can be a legal entity identifier of the web, fundamentally shows relationship of legal entity name and domain name.

This master paper will be presenting legal entity's name and domain name relationship, occurring theoretical and practical problems. In order to identify occurring theoretical and practical problems variety it will analyze variety of scientific papers, courts practice, important part of this work will take legislative analysis. Master's thesis will assess to what extent, the domain name disputes are covered by specific legislation, the problems encountered, what problem of legal regulation is in Lithuania. In connection with this will be discussed ways and means to help resolve the existing regulatory gap by analyzing a variety of scientific literature, case law, a method to configure the possible models of dispute, will be identified conflict resolution conditions. Also It will discuss criteria and their significance, how they are used in such type of court cases.

Special attention will be given to usage principal „first come, first served”. Will provide consideration of proposals and ideas which could help update and fix this legal regulation gap.

LITERATŪRA

I. Lietuvos Respublikos ir tarptautiniai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas Nr. VIII-1864 // Valstybės žinios. 2000, Nr. 74-2262.
2. Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodeksas Nr. IX-743 // Valstybės žinios. 2002, Nr. 36-1340.
3. Lietuvos Respublikos Prekių ženklų įstatymas Nr. VIII-1981 // Valstybės žinios. 2000, Nr. 92-2844.
4. Lietuvos Respublikos Konkurencijos įstatymas Nr. Nr. VIII-1099 // Valstybės žinios. 1999-04-02, Nr.30-856/
5. Lietuvos Respublikos Firmų vardų įstatymas Nr. VIII-1286 // Valstybės žinios. 1999-07-21, Nr.63-2060 (negalioja nuo 2004-01-01).
6. 2003 m. lapkričio 12 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 1407 „Dėl juridinių asmenų registro įsteigimo ir juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“.
7. Lietuvos Respublikos firmų vardų įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. IX-1846 // Valstybės žinios. 2003, Nr. 116- 5252;
8. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2007 m. gruodžio 3 d. įsakymas Nr. 1R- 503 „Dėl juridinių asmenų registro tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. Nr.128-5230.
9. .LT domeno procedūrinis reglamentas, 2014-05-27.
10. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. N-2 (91) patvirtintos Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklės (pakeistos 2013 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. N-2 (138)).
11. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo // Valstybės žinios. 1996, Nr. 75-1796.
12. 2004 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 874/2004 nustatantis .eu aukščiausio lygio domeno įdegimo ir funkcijų viešosios tvarkos taisykles bei registracijai taikomus principus.

II. Specialioji literatūra (vadovėliai, monografijos, moksliniai darbai, publikacijos)

13. Civilinė teisė. Bendroji dalis. Autorių kolektyvas // Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2007.

14. Bartkus, G. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys // Vilnius: Justitia, 2002.
15. Civilka M., Lamanuskas T., Osinaitė G., Sauliūnas D., Šttilis D., Toliušis S., Ulevičius L. Informacinių technologijų teisė // Vilnius, 2004.
16. Kiškis M., Petrauskas R., Rotomskis I., Šttilis D. Teisės informatika ir informatikos teisė // Vilnius, Mykolo Riomerio universitetas, 2006.
17. Birštonas R., Klimkevičiūtė D., Matulevičienė N. J., Mickienė L., Usonienė J. Intelektinės nuosavybės teisė // Vilnius, Valstybės įmonė Registrų centras, 2010.
18. Lietuvių kalbos rašyba ir skiryba, V., 1992.
19. Kilmkevičiūtė D. “Prekių ženklai ir juridini asmenų pavadinimai: tarpusavio santykio problema” // Justitia, 2009 Nr. 1(71).
20. Sauliūnas D. Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga. Daktaro disertacija, Socialiniai mokslai, teisė (01 S). Vilnius, 2007.
21. Juratė Truskaitė – Paškevičienė, daktaro disertacija „Komercinių žymenų teisinės apsaugos problemos”, Socialiniai mokslai, teisė (01 S). Vilnius, 2009.
22. Koveraitė V. R. Internet. – Kaunas, 1995.
23. Geiseler – Bonse S. Law of Domain Names in Germany. ECLIP II, IST Project 1999-12278.
24. REED Chris, Internet Law Text and materials, Second edition, 2004.
25. Bryan A. Garner, editor. Black's Law Dictionary 8th ed. West Group, 2004.
26. Andre Brunel, Trademark protection for Internet domain names
27. Dirk Van Gerven and Paul Storm, The European company. Volume II., Cambridge: Cambridge university press, 2006-2008.
28. Maitland –Walker, Julian. Guide to european company laws. London: Sweet & Maxwell, 2008.
29. Turban, E.; King., D.; Viehland, D.; Lee, J. Electronic commerce 2006: a managerial perspective. USA: Upper Saddle River, 2006.
30. Tilman Mueller – Stofen, Domain name related infringement procedures in Germany
31. Charlesworth Alan, Choosing the Right Domain Name, 2009.
32. Jenny Ng, The domain name registration system: liberalization, consumer protection and growth, 2013.
33. Elias M. Awad, Hassan M. Ghaziri, Knowledge Management: 2nd Edition, 2010.
34. Jacqueline D. Lipton, Internet Domain Names, Trademarks and Free Speech, 2010.
35. John S. McKeown, Canadian Intellectual Property Law and Strategy – Trademarks, Copyright and Industrial Designs, 2010.

36. Sreenivasulu N.S, Law Relating to Intellectual Property, 2013.
37. Jessica Litman, The DNS Wars: Trademarks and the Internet Domain Name System, 2000.
38. EURID ataskaita europos parlamentui ir tarybai, 2009.
39. M. Batianovas ir I.Kiselnikovas (2010 m.) Domenų vardai kaip autorių teisės objektas.

III. Teismų praktika

40. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje ZAO “TORGOVYJ DOM POTOMKOV POSTAVŠČIKA DVORA EGO IMPERATORSKOGO VELIČESTVA P.A. SMIRNOVA” (Rusijos Federacija) v. UDV NORTH AMERICA, Inc. (šiuo metu bendrovės pavadinimas yra GUINNESS UDV NORTH AMERICA, Inc.) (Jungtinės Amerikos Valstijos) ir Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras, bylos Nr. 3K-3-167/2003;
41. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2005 m. balandžio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Ekspedita“ v. UAB „Chemtransa“, bylos Nr. 3K-3-223/2005;
42. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 12 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Gražinos Naruševičienės individuali įmonė “Namija” v. UAB “Namėja”, bylos Nr. 3K-3-472/2005;
43. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. gruodžio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB “Parex lizingas” v. UAB “Parex faktoringas ir lizingas”, bylos Nr. 3K-3-632/2005;
44. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. balandžio 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje G. G. , R. G.-M. v. Adomo Mickevičiaus Lietuvos ir Lenkijos santykių rėmimo fondas, bylos Nr. 3K-3-308/2006
45. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. spalio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Labdaros ir paramos fondas “M. K. Čiurlionio fondas” v. Labdaros ir paramos fondas “M. K. Čiurlionio kultūros ir paveldo fondas”, bylos Nr. 3K-3-424/2006;
46. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. balandžio 22 d. nutartis civilinėje byloje G.V.F.-GIVIEFFE S.p.A v. R. S., bylos Nr. 3K-3-250/2008;

47. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. spalio 13 d. nutartis, civilinėje byloje UAB „Baltijos muzika“ ir kiti v. UAB „Baltijos reklamos projektai“, bylos Nr. 3K-3-475/2008;
48. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. birželio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje K. B., UAB „Restoranų grupė FORTAS“ v. AB „Ragutis“, bylos Nr. 3K-3-160/2008;
49. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė “Solvex Baltic” v. uždaroji akcinė bendrovė “Scandihouse”, bylos Nr. 3K-3-335/2008;
50. Lietuvos Aukščiausiojo teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. gegužės 11 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Ateities ekologija“ v. VšĮ „Ekologijos vizija“, G. A., bylos Nr. 3K-3-208/2009;
51. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. birželio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“, bylos Nr. 3K-3-272/2009;
52. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. rugsėjo 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BUAB „Vikata ir Ko“ v. UAB „Daisruna ir Ko“, bylos Nr. 3K-3-361/2009;
53. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje BAB „Alytaus tekstilė“ v. AB „Rytų skirstomieji tinklai“, bylos Nr. 3K-3-485/2010;
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje T. V. v. akcinė bendrovė „Žemprojektas“ Nr., bylos Nr. 3K-3-536/2010;
55. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Boslita“ ir Ko v. Latvijos bendrovė AS „Latvijas Balzams“, bylos Nr. 3K-3-485/2012;
56. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. kovo 6 d. civilinėje byloje UAB „Kseda“ v. R. B. Nr. 3K-3-84/2013;
57. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje NEREGĖTA v. D. G., bylos Nr. 3K-3-58/2014;
58. Lietuvos Apeliacinio teismo 2009 m. vasario 09 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Baldų centras“ v. UAB „Neiseris“, bylos Nr. 2A-151/2009;
59. Lietuvos Apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje VšĮ „Gyvūnų globos tarnyba Pifas“ v. I. M., A. M., bylos Nr. 2A-380/2010;

60. Lietuvos Apeliacinio teismo 2012 m. birželio 06 nutartis, priimta civilinėje byloje uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „Balto Link“, uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „NT draudimas“ v. uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „LT DRAUDIMAS“, A. A, bylos Nr. 2A-367/2012;
61. Lietuvos Apeliacinio teismo 2012 m. birželio 12 d. nutartis, priimta civilinėje byloje akcinė bendrovė Mašinų gamykla „Astra“ v. A. J. ir uždaroji akcinė bendrovė „ASTRA-WAM“, bylos Nr. 2A-238/2012;
62. Lietuvos Apeliacinio teismo 2012 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „Mano duomenys“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Matrix“, bylos Nr. 2A-90/2012;
63. Lietuvos Apeliacinio teismo 2013 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje V. Č. v. M. T, bylos Nr. 2A-899/2013;
64. Lietuvos Apeliacinio teismo 2013 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje M. J. vs. D. G. Nr. 2A-370/2013;
65. Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 vasario 07 d. nutartis civilinėje byloje Investuotojų asociacija v. Lietuvos akcininkų asociacija, G. S Nr. 2A-191/2014;
66. Lietuvos apeliacinio teismo 2014 vasario 7d. nutartis, priimta civilinėje Lietuvos centrinė kredito unija, Kredito unija „Vilniaus taupomoji kasa“, Kredito unija „Mėmelio taupomoji kasa“ v. Kredito unija „Centrinė taupomoji kasa“, bylos Nr. 2A-106/2014;
67. Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 m. gegužės 2 d nutartis civilinėje byloje MAKITA OY (veikianti per MAKITA OY EESTI FILIAAL) v. uždaroji akcinė bendrovė „Vector“ ir Ko , bylos Nr. 2A-571/2014;
68. Lietuvos Apeliacinio teismo 2014 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė „TC prekyba“ v. uždaroji akcinė bendrovė „Electronic Trade“, G. B., bylos Nr. 2A-944/2014;
69. Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Nigintos džinsai“ v. UAB „Niginta“, bylos Nr. 2A-568-253/2014;
70. Vilniaus apygardos teismo 2009 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Giritech Baltic“ v. Ž. G., bylos Nr. 2-2136-798/2009;
71. Vilniaus apygardos teismo 2011 m. Balandžio 06 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Vičiūnų restoranų grupė“ v. K. J. ir UAB „Interneto vizija, bylos Nr. 2-3247-881/2011;
72. Vilniaus apygardos teismo 2008 m. spalio 01 d. sprendimas civilinėje byloje AB „Pieno žvaigždės“ v. E. K., bylos Nr. 2-1061-623/08;

73. Vilniaus apygardos teismo 2013 m. gegužės 13 d. sprendimas civilinėje byloje D. T. v. A. R., bylos Nr. 2-2874-603/2013;
74. Vilniaus apygardos teismo civilinė byla Lietuvos antipiratinės veiklos asociacija v. K.E. Nr. 2-2498-553/2013;
75. Europos Teisingumo Teismo 1997 m. lapkričio 11 d. preliminarus nutarimas, priimtas byloje Sabel BV v. Puma AG, Rudolf Dasler Sport, bylos Nr. C-251/95;
76. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 1998 m. rugšėjo 29 d. preliminarus nutarimas, priimtas byloje Canon Kabushiki Kaista v. Metro-Goldwyn-Mayer Inc., bylos Nr. C-39/97;
77. Generalinės advokatės Verica Trstenjak 2010 m. vasario 10 d. išvada byloje Internetportal und Marketing GmbH prieš Richard Schlicht, bylos Nr. C-569/08;
78. Generalinės advokatės Verica Trenstjak 2012 m. gegužės 31 d. išvada byloje Pie Optiek vs. Bureu Gevers, bylos Nr. C-376/11;
79. Europos Teisingumo Teismo 2012 m. liepos 19 d. sprendimas byloje Pie Optiek vs. Bureu Gevers, bylos Nr. C-376/11;
80. Europos Teisingumo Teismo 2010 m. birželio 03 d. sprendimas byloje Internetportal und Marketing GmbH prieš Richard Schlicht, bylos Nr. C-569/08;

IV. Interneto svetainės

81. <http://www.hostex.lt/blog/2009/04/su-www-ar-be-www/>
82. <http://www.reco.lt/domain/faq.html>;
83. www.online.lt

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2015-04-23
Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

Teisės fakulteto Civilinės justicijos instituto Civilinės teisės programos

(fakulteto / instituto, programos pavadinimas)

Studentas (-ė) _____ Inga Rudinskaitė
(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis rašto darbas / bakalauro / magistro baigiamasis darbas

„Interneto vardo ir juridinio asmens pavadinimo santykis: teorinės ir praktinės problemos“:

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų

metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

(parašas)

(vardas, pavardė)